



**T.C.  
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ  
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**COVID-19 PANDEMİ DÖNEMİNDEKİ SINIF YÖNETİMİ SÜREÇLERİ:  
ORTAOKUL ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ**

**ZEHRA ÇAKIR  
EĞİTİM YÖNETİM VE DENETİMİ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**DANIŞMAN  
Prof.Dr. Mehmet Metin ARSLAN**

**KIRIKKALE-2023**

Zehra ÇAKIR tarafından hazırlanan “COVID-19 PANDEMİ DÖNEMİNDEKİ SINIF YÖNETİMİ SÜREÇLERİ: ORTAOKUL ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ” adlı tez çalışması, aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ / OY ÇOKLUĞU ile Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetim ve Denetimi Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof.Dr. Mehmet Metin ARSLAN

İmza.....

Eğitim Yönetim ve Denetimi Anabilim Dalı,

Kırıkkale Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum.

Başkan : Prof.Dr. Mehmet Metin ARSLAN

İmza.....

Eğitim Yönetim ve Denetimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum

Üye: Doç.Dr.Neslin İHTİYAROĞLU

Eğitim Yönetim ve Denetimi, Kırıkkale Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum

İmza.....

Üye : Doç.Dr.Ayhan URAL

Eğitim Yönetim ve Denetimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

İmza.....

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum

Tez Savunma Tarihi: 07/07/2023

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Doç.Dr. Abdussamed YEŞİLDAĞ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

## ETİK BEYAN

Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

(İmza)

Zehra ÇAKIR  
(07.07.2023)

## ÖZET

### COVID-19 PANDEMİ DÖNEMİNDEKİ SINIF YÖNETİMİ SÜREÇLERİ: ORTAOKUL ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Kırıkkale Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Eğitim Yönetimi ve Denetimi, Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Prof. Dr. Mehmet Metin ARSLAN

Temmuz 2022, 86 sayfa

Bu çalışmanın amacı, covid-19 pandemisinin çevrimiçi eğitimlerdeki sınıf yönetimi süreçlerine etkisinin ortaokul öğretmen görüşleri bağlamında değerlendirilmesidir. Bu çalışmada nitel araştırma türünden olan fenomenolojik desen kullanılmıştır. Araştırmanın veri kaynağını Kırıkkale ilinde görev yapan branş öğretmenlerinin görüşleri oluşturmaktadır. Öğretmen görüşleri, oluşturulan ölçme aracı ile yüzyüze mülakat yapılarak alınmıştır. Verilerin analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Bu çalışmada; veriler incelendiğinde çevrimiçi eğitimde sınıf yönetimi boyutlarından disiplin boyutunun olumsuz etkilendiği, alt yapı ve donanım sorunun diğer sorunların kaynağını oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır. Uygulamadan kaynaklı sorunların, sürece hazırlıksız ve eğitimsiz başlanması neticesinde olduğu, çevrimiçi uygulamaları kullanan öğretmen ve öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde yaşadığı sorunların zamanla azaldığı, çevrimiçi eğitimlerde kullanılacak uygulamaların kısıtlı olduğu, EBA içeriklerinin genel olarak yetersiz olduğu, süreç temelli bir değerlendirme yaklaşımı benimsendiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonunda önerilere yer verilmiştir.

**Anahtar kelimeler:** Sınıf Yönetimi, Çevrimiçi Eğitim, Uzaktan Eğitim, Covid-19

## ABSTRACT

### CLASSROOM MANAGEMENT PROCESSES IN THE COVID-19 PANDEMIC PERIOD: EXAMINING THE OPINIONS OF SECONDERY SCHOOL TEACHERS

Kırıkkale University

Institute of Social Sciences

Education Management and Supervision Master's Thesis

Advisor: Prof. Dr. Mehmet Metin ARSLAN

July 2023, 86 Pages

The aim of this study is to examine the view of the middle school teacher to the center, classroom management in the follow-up trainings of the covid-19 pandemic. The phenomenological pattern from this continental research type was used. All of the data of the research constitute the opinions of the departments working in Kırıkkale province. Teachers' opinions were taken from face-to-face interviews with interview questions. Descriptive analysis method was used in the analysis of the data. In this situation; In general, data consisting of other computer cards have been reached due to the difficulties of infrastructure and hardware, which are negatively affected by disciplinary systems, from the dimensions of classroom management in online education. It has been reached to the children that there are protections arising from the application, that there is an unprepared and untrained start during the period, that the applications that use online applications are observed in places where teachers and students live distance education, that the use of online training is limited, that the EBA content is generally insufficient, and that a process-based assessment has been adopted. Suggestions were given at the end of the research.

**Key Words:** Classroom Management, Online Education, Distance Learning, Covid-19

## TEŞEKKÜR

Tez çalışmam süresince, her konuda destek olan, zengin bilgi birikimi ile yolumu aydınlatan sayın Prof. Dr. Mehmet Metin ARSLAN’a sonsuz teşekkür ve minnetlerimi sunarım. Ayrıca çalışmama olan katkılarından dolayı Doç. Dr. Ayhan URAL ve Doç Dr. Neslin İhtiya- oğlu hocalarıma hürmet ve teşekkürlerimi sunarım.

Tezin her aşamasında desteklerini yakından hissettiğim kıymetli arkadaşım Kürşat DOĞU ve engin bilgisiyle her daim beni destekleyen saygı değer hocam Dr.Öğr.Üyesi Mehmet ÜLGER hocama teşekkür ederim.

Tezi bitirmek için en güzel zamanlarından aldığım biricik kızım Saliha Betül GÜ- MÜŞOĞLU’a anlayışlı ve destekleyici tavrı için sevgi ve teşekkürlerimi sunarım.

Bugünlere gelmemde büyük emeği olan aileme, rahmetli babam Mustafa ÇAKIR’a ve özellikle fedakâr, cefakâr, sevgi dolu annem Neriman ÇAKIR’a sevgi ve hürmetlerimle.

# İÇİNDEKİLER DİZİNİ

|                                                                     | <u>Sayfa</u> |
|---------------------------------------------------------------------|--------------|
| <b>ÖZET .....</b>                                                   | <b>iv</b>    |
| <b>ABSTRACT .....</b>                                               | <b>v</b>     |
| <b>TEŞEKKÜR.....</b>                                                | <b>vi</b>    |
| <b>İÇİNDEKİLER DİZİNİ.....</b>                                      | <b>vii</b>   |
| <b>TABLolar ve ŞEKİLLER DİZİNİ .....</b>                            | <b>ix</b>    |
| <b>SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ .....</b>                         | <b>x</b>     |
| <b>BİRİNCİ BÖLÜM.....</b>                                           | <b>1</b>     |
| <b>1.GİRİŞ.....</b>                                                 | <b>1</b>     |
| <b>1.1. Problem Durumu.....</b>                                     | <b>1</b>     |
| <b>1.2.Araştırmanın Amacı.....</b>                                  | <b>2</b>     |
| <b>1.3.Araştırmanın Önemi .....</b>                                 | <b>3</b>     |
| <b>1.4. Sayıtlar .....</b>                                          | <b>4</b>     |
| <b>1.5.Sınırlılıklar .....</b>                                      | <b>4</b>     |
| <b>1.6.Tanımlar.....</b>                                            | <b>5</b>     |
| <b>İKİNCİ BÖLÜM .....</b>                                           | <b>6</b>     |
| <b>2. KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR .....</b>         | <b>6</b>     |
| <b>2.1.COVID-19 PANDEMİ SÜRECİ VE EĞİTİM .....</b>                  | <b>6</b>     |
| 2.1.1.Pandemi sürecinin İncelenmesi .....                           | 6            |
| 2.1.2.Pandeminin Eğitim Üzerindeki Etkileri .....                   | 8            |
| <b>2.2.Covid-19 Pandemi Sürecinde Çevrimiçi Eğitim .....</b>        | <b>11</b>    |
| 2.2.1.Çevrimiçi Eğitim Nedir? .....                                 | 12           |
| 2.2.2. Çevrimiçi Eğitimde Kullanılan Programlar .....               | 14           |
| 2.1.2.3. Pandemi Sürecinde Türkiye ve Dünyada Çevrimiçi Eğitim..... | 14           |
| <b>2.1.3.Sınıf Yönetimi .....</b>                                   | <b>15</b>    |
| 2.1.3.1.Sınıf Yönetimi ve Sınıf Yönetimi Boyutları.....             | 17           |
| 2.1.3.2.Çevrimiçi Eğitimde Sınıf Yönetimi.....                      | 19           |
| 2.1.4. Fiziksel Sınıflarla Sanal Sınıfların Karşılaştırılması ..... | 22           |
| 2.1.4.1.Sanal Sınıf Kavramı .....                                   | 22           |
| 2.1.4.2.Sanal Sınıfın Güçlü yanları .....                           | 23           |
| 2.1.4.3. Sanal Sınıfın Zayıf Yanları.....                           | 24           |
| 2.1.4.4.Sanal Sınıf Yönetimi .....                                  | 26           |
| 2.1.4.5. Sanal Sınıf Yönetiminin Temel Boyutları .....              | 26           |
| 2.1.4.5.1.Sanal Sınıfların Fiziksel Düzen Boyutu .....              | 26           |
| 2.1.4.5.2. Sınıf Yönetiminin Plan ve Program Boyutu.....            | 27           |
| 2.1.4.5.3. Sınıf Yönetiminde Davranış Düzenlemeleri.....            | 28           |
| 2.1.4.5.4. Sınıf Yönetiminde Zaman Yönetimi .....                   | 28           |
| 2.1.4.5.5. İletişim ve Etkileşim Olanakları .....                   | 29           |

|                                           |           |
|-------------------------------------------|-----------|
| 2.1.4.5.6.Teknoloji Yönetimi .....        | 29        |
| <b>2.2.İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....</b>       | <b>30</b> |
| 2.2.1.Yurtiçi Araştırmalar.....           | 30        |
| 2.2.2.Uluslararası Araştırmalar.....      | 35        |
| <b>ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....</b>                  | <b>36</b> |
| <b>3.YÖNTEM.....</b>                      | <b>36</b> |
| 3.1. Araştırmanın Modeli.....             | 36        |
| 3.3.Çalışma Grubu .....                   | 38        |
| 3.4 Verilerin Toplanması .....            | 38        |
| 3.5. Verilerin Çözümlemesi .....          | 41        |
| <b>DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....</b>                | <b>44</b> |
| <b>4.BULGULAR VE YORUMLAR.....</b>        | <b>44</b> |
| <b>BEŞİNCİ BÖLÜM .....</b>                | <b>62</b> |
| <b>5.TARTIŞMA-SONUÇ VE ÖNERİLER .....</b> | <b>62</b> |
| 5.1. Tartışma ve Sonuçlar .....           | 62        |
| 5.2.Öneriler .....                        | 65        |
| <b>KAYNAKÇA .....</b>                     | <b>67</b> |
| EK.1.Görüşme Formu.....                   | 71        |
| Ek.2.Etik Kurul İzni.....                 | 73        |
| Ek.3.Anket İzni.....                      | 74        |
| <b>BENZERLİK BİLDİRİMİ .....</b>          | <b>75</b> |
| <b>ÖZGEÇMİŞ .....</b>                     | <b>76</b> |

## TABLÖLAR ve ŒEKİLLER DİZİNİ

### TABLÖLAR

### Sayfa

|                  |                                                                                                                              |    |
|------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| <b>Tablo 1:</b>  | Geleneksel öğretim ile e-öğrenimin karşılaştırılması.....                                                                    | 22 |
| <b>Tablo 2:</b>  | Veri Toplama ve Analiz Sürecinde Yapılan İşlemler.....                                                                       | 39 |
| <b>Tablo 3:</b>  | Araştırmaya Katılan Araştırmacılara İlişkin Bilgiler.....                                                                    | 40 |
| <b>Tablo 4:</b>  | Bulgular Doğrultusunda Oluşturulan Temalar.....                                                                              | 42 |
| <b>Tablo 5:</b>  | Sınıf yönetimi boyutlarından fiziksel ortam boyutunun etkilenme durumuna dair görüşler.....                                  | 45 |
| <b>Tablo 6:</b>  | Sanal sınıflarda ders sürecinin etkilenme durumuna dair görüşler.....                                                        | 47 |
| <b>Tablo 7:</b>  | Sınıf yönetimi boyutlarından zaman yönetimi boyutunun etkilenme durumuna dair görüşler.....                                  | 49 |
| <b>Tablo 8:</b>  | Sınıf yönetimi boyutlarından derslerin yürütülmesi (planlanması ve işlenişi) boyutunun etkilenme durumuna dair görüşler..... | 51 |
| <b>Tablo 9:</b>  | Ölçme değerlendirme boyutunun etkilenme durumuna dair görüşler.....                                                          | 54 |
| <b>Tablo 10:</b> | Sınıf yönetimi boyutlarından iletişim boyutunun etkilenme durumuna dair görüşler.....                                        | 55 |
| <b>Tablo 11:</b> | Sınıf yönetimi boyutlarından disiplin boyutunun etkilenme durumuna dair görüşler.....                                        | 57 |
| <b>Tablo 12:</b> | Covid-19 sürecinde uzaktan eğitime erişimi engelleyen unsurlara dair görüşler.....                                           | 59 |
| <b>Şekil 1:</b>  | İletişim süreçleri.....                                                                                                      | 29 |

## SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ

|          |                                           |
|----------|-------------------------------------------|
| ADEP     | Acil Durum Eylem Planı                    |
| Akt.     | Aktaran                                   |
| EBA      | Eğitim Bilişim Ağı                        |
| Ed./ haz | Editör/ Yayına hazırlayan                 |
| GB       | Gigabayt                                  |
| LGS      | Liselere Giriş Sınavı                     |
| MEB      | Milli Eğitim Bakanlığı                    |
| s./ss.   | Sayfa/Sayfalar                            |
| UNICEF   | Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu |
| UZEM     | Uzaktan Eğitim Uygulama Merkezi           |
| vd.      | Ve diğerleri                              |
| WHO      | Dünya Sağlık Örgütü                       |
| YEĞİTEK  | Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Müdürlüğü |
| YÖK      | Yükseköğretim Kurulu                      |

# BİRİNCİ BÖLÜM

## 1.GİRİŞ

Bu bölümde, araştırmanın “problem durumu”, “amaçları”, “önemi”, “sınırlılıkları” ve “tanımlar” açıklanmış ve araştırmada kullanılan kavramlar tanımlanmıştır.

### 1.1. Problem Durumu

Küresel düzeydeki etkileşim ile birlikte dünyanın herhangi bir yerinde yaşanan olumsuzluklar uzak ve bambaşka yerdeki insanı bile etkileyebilir duruma gelmiştir. Savaşlar, salgın hastalıklar, kaos vb. durumlar artık kendi sınırında kalmayıp tüm dünyayı tehdit edebilmektedir. Bu denli büyük bir tehdit olarak sayılabilecek olan yakın zamanda da yaşanmıştır. 2019 yılının sonlarında yaşanan Covid-19 pandemisi Çin’de ortaya çıkmış ve sonrasında tüm dünyayı etkisi altına almıştır. Her geçen gün can kaybının arttığı bir ortam söz konusudur. İnsan sağlığının tehdit altında olduğu durumlarda politika yapıcılardan uygulayıcılara kadar birçok kademede gerekli tedbirlerin alınmasına yönelik çalışmalar yapılmıştır. İnsanlığı birçok alanda etkileyen pandemi genelde eğitimi özelde ise sınıf yönetimini süreçlerini de olumlu ve olumsuz etkilemiştir.

Kaliteli bir eğitimin ancak etkili sınıf yönetimiyle mümkün olduğu sonucundan yola çıkarak sınıf yönetiminin alt boyutlarının düzeni genelini de olumlu etkilemesi beklenmektedir (Can, 2020). Fiziksel sınıflarda olduğu gibi uzaktan eğitim, çevrim içi eğitimlerde de sınıf yönetimi önem arz etmektedir. Geleneksel sınıflarla sanal sınıfların ortak noktaları olduğu gibi yapısı itibarıyla farklı noktaları da bulunmaktadır. Tamda bu sebeple sanal sınıfların doğasına has durumları ve bu durumlara etki eden değişkenlerin araştırılması uygun görülmüştür. Güncel değişkenlerden olan Covid-19 pandemisinde gerçekleşen uzaktan eğitimler sanal sınıflarda yürütülmüş ve çevrimiçi derslerde sınıf yönetimi boyutlarının etkilenme durumu araştırılmak istenmiştir.

Salgın döneminde eğitimin uzaktan eğitime dönüştürülmesiyle fiziksel sınıflardan sanal sınıfa geçiş yaşanmıştır. Bu geçiş, geçici önlem olarak düşünülse de salgının seyri ve süresinin öngörülemediği ortamda sanal sınıfların kullanımı ve kalitesinin artırılmasına yönelik

alışmalar yapılmıştır.

Eğitim yönetiminin en temel yapılarından olan sınıf yönetimi kavramı, teknolojinin gelişmesiyle birlikte okul duvarlarının dışına çıkıp uzaktan eğitimlerle daha geniş alanlara yayılmış, yeniden tanımlanmıştır. Hem sanal hem de yüz yüze sınıflar öğreten, öğrenen, ders içeriği benzerlik gösterse de her iki sınıf ortamlarında etkili öğretim tasarımı, öğretmen yeterliliklerinden sınıf yönetimi becerisi olduğu söylenebilir (Arslan ve Şumuer, 2020).

Fiziksel sınıflardan sanal sınıflara geçilmesiyle birlikte yeni ihtiyaçlar ortaya çıkmış, öğretmenler ve öğrenciler için farklı deneyimlerin yaşanacağı yeni bir sürece girilmiştir. Bu süreçte sınıf yönetimi boyutlarının etkilenme durumları incelenmek istenmiştir. İncelemenin ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin görüşleri bağlamında yapılmasının nedenini, ortaokullarda ders sayısının artması ve farklılaşması, her derse farklı öğretmenin giriyor olması, öğrencilerin pedagojik yaşının ergenlik çağına gelmiş olmasından kaynaklı oluşabilecek farklı durumların varsayılması, LGS gibi ulusal çapta gerçekleştirilen sınava katılacak öğrencilerin bu eğitim kademesinde yer alması, vb. nedenler sayılabilmektedir. Ortaöğretim kademesinde çeşitlenen derslerin sanal sınıf etkinliklerini de çeşitlendireceği yönünde öğretmen görüşü beklenmiştir.

Sayısal, sözel ve yetenek derslerinde sanal sınıf yönetiminin boyutlarının etkilenme durumu hakkında öğretmen görüşleri analiz edilmek istenmiştir.

Bu çalışmada pandemiden en fazla etkilenen unsurlardan olan eğitim sisteminin temel alt sistemi sınıfların, sanal sınıfa dönüşümünde alt boyutlarında yaşanan etkiler konusunda öğretmen görüşleri ortaya çıkarılmak istenmiştir. Covid-19'un sanal sınıflarda yürütülen çevrimiçi eğitimlerdeki sınıf yönetimi süreçlerine etkisi analiz edilmeye çalışılmıştır.

## **1.2.Araştırmanın Amacı**

Bu çalışmanın genel amacı, Covid-19' un sanal sınıflarda yürütülen çevrimiçi eğitimlerdeki sınıf yönetimi süreçlerine etkisinin, ortaokul öğretmenlerden alınan görüşler bağlamında, değerlendirilmesidir. Başar (2005)' e göre sınıf yönetiminin beş boyutu bulunmaktadır; sınıf ortamının fiziksel düzeni, plan-program, süre kullanımı, sınıfta ilişkilerin düzenlenmesi ve davranış düzenlemelerine ilişkin etkinliklerdir. Alt amaçlar belirlenirken de Başar' ın yapmış olduğu bu sınıflandırma baz alınmıştır. Bu amaca uygun olarak araştırma kapsamında aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- a. Sanal sınıflarda yürütülen çevrimiçi eğitimde sınıf yönetiminin fiziksel ortam boyutuyla ilgili öğretmen görüşleri nelerdir?
- b. Sanal sınıflarda gerçekleştirilen eğitimlerdeki sınıf yönetimi uygulamalarında iletişim boyutuyla ilgili öğretmen görüşleri nelerdir?
- c. Sanal sınıflarda gerçekleştirilen eğitimlerdeki sınıf yönetimi uygulamalarında disiplin boyutu ile ilgili öğretmen görüşleri nelerdir?
- d. Sanal sınıflarda gerçekleştirilen eğitimlerdeki sınıf yönetimi uygulamalarında zaman yönetimi boyutuyla ilgili öğretmen görüşleri nelerdir?
- e. Çevrimiçi eğitimde program uygulanabilirliği hakkında öğretmen görüşleri nelerdir?

### **1.3.Araştırmanın Önemi**

2019 yılının sonlarına doğru tüm dünyayı etkisi altına alan covid-19 pandemisi (salgını) hayatı birçok alanda olumsuz etkilemiştir. Çin'in Wuhan kentinde 2019 yılında ortaya çıkan Covid-19 viral bulaşı, kısa sürede tüm dünyada salgın halini almıştır. Genelde tüm dünyayı özelden ise Türkiye'yi ekonomik, sağlık, endüstri, sanayi, turizm ve eğitim gibi sahalarda olumsuz etkilemiştir.

İnsan sağlığını ölümle sonuçlanacak derecede tehdit eden bu salgına karşı ülkeler kendi çapında tedbirler ve kurallar geliştirmiştir. Sosyal mesafe, karantina, maske, hijyen ve seyahat kısıtlamaları bunlardan birkaçı olarak sayılabilir.

Toplu yaşamın en yaygın görüldüğü yerler olan okullarda ise salgından etkilenmenin en aza indirilebilmesi ve hastalığın yayılımının yavaşlatılabilmesi adına yüzyüze eğitime kısıtlama getirilerek evde uzaktan eğitim uygulamasına geçilmiştir. 12 Mart 2020 tarihinde risk yönetimi ve bulaşı hızının kontrolü gerekçeleriyle cumhurbaşkanı başkanlığında gerçekleşen toplantıda alınan kararla 23 Mart itibariyle uzaktan eğitime geçilmesi kararı alınmıştır. Ulusal kapanma ve salgının seyrine göre olağanüstü halin kaldırılmasıyla yeniden yüzyüze eğitime dönülünceye kadar çevrimiçi eğitimlere devam edilmesi kararı alınmıştır. (MEB,2020)

İlk defa karşılaşılan bu olağan dışı kriz durumunda eğitim alanında atılacak adımlar konusunda araştırmalar başlatıp ivedilikle eksiklerin tamamlanması yönünde çalışma başlatan Milli Eğitim Bakanlığı, “Ne kadar etkileşim o kadar risk” sözünden yola çıkarak tüm kademelerde okulları eve taşımış, uzaktan eğitime geçmiştir. (Özdoğan ve Berkant, 2020)

Uzaktan eğitim ve çevrimiçi eğitim konularına her ne kadar aşına olunsa da ülke geneline ve tüm eğitim kademelerini kapsayan çevrimiçi eğitim sistemi ihtiyacı karşılayacak reform düzeyinde adımlar atılması gerekliliği üzerinde çalışmalar yapılmıştır. Zaman ve mekan sınırlaması olmaksızın eğitim öğretimin kesintisiz devamını sağlamak ve tüm paydaşları plana dahil etme yönünde adımlar atılmıştır.(MEB,2020)

Ülkemizde Covid-19 salgını ve eğitim odaklı çalışmalar incelendiğinde (Kurt,2020; Bakioğlu, 2020) daha çok öğrencilerin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri ve Covid-19'dan etkilenme durumları üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Ortaokullarda ders sayılarının artış göstermesi ve tüm derslere farklı öğretmenlerin giriyor olma durumu araştırma verilerinde zenginlik sağlayacağı düşünülmektedir tercih edilmiştir. Çevrimiçi sınıfların kurulması buna bağlı olarak çevrimiçi derslerin yapıldığı sanal sınıflarda sınıf yönetimi boyutlarının incelendiği bir araştırma bulunamamıştır. Dolayısı ile söz konusu eksikliği tamamlayacak olan bu çalışma, literatüre de önemli katkı sağlayacaktır.

Sınıf yönetiminin çok boyutlu yapısı uzaktan eğitim sürecinde bir takım farklı uygulamaları beraberinde getirmiştir. Her branşın kendine has sınıf yönetimi tarzı bulunmaktadır. Ayrıca sanal sınıflarda, sınıf yönetiminin farklı boyutlarının etkilenmesi neticesinde öğretmenlerin sınıf yönetimi boyutlarının etkilenmesi konusunda düşüncelerinin alınması gerekli görülmüştür. Covid-19 döneminde öğretmenlerin, uzaktan eğitimde sınıf yönetimi örneklerinin mevcut durumda nasıllık ve niceliğinin ortaya konulması, elde edilen bulguların ileri yıllarda karşılaşılabilecek muhtemel acil durumlarda öğretmenlere rehber olması açısından önemlidir.

#### **1.4. Sayıtlar**

1. Görüşmeye katılan öğretmenler sorulara samimi ve içten cevap vermişlerdir.
2. Bu çalışmada kullanılan veri toplama aracı araştırmanın geçerliliği bakımından yeterlidir.
- 3.Araştırma için geliştirilen veri toplama araçları araştırmanın amacına cevap verecek biçimdedir.
4. Araştırmada kullanılan istatistiksel teknikler amaca uygundur.

#### **1.5.Sınırlılıklar**

Bu araştırma;

1. 2022-2023 Eğitim-öğretim yılında Kırıkkale merkezinde bulunan devlet okullarında görev yapan ortaokul öğretmenleri ile,

2. Araştırma kapsamı içinde elde edilecek veriler; probleme uygun olarak araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu soruları ve katılımcılar tarafından verilen cevaplar ve araştırma kapsamında kullanılacak yüzyüze görüşme tekniği ile sınırlıdır.

## 1.6.Tanımlar

**Sınıf Yönetimi:** Eğitim verilen ortamdan, eğitim verilene zamana kadar kuralların belirlenmesinden sınıf tertip ve düzenine kadar tüm bu bileşenlerin öğretmenin mesleki tecrübesiyle harmanlanarak olumlu sınıf iklimi çerçevesinde eğitim öğretimin denetlenmesidir (Çelik, 2013).

**Çevrimiçi Eğitim:** Çevrimiçi öğrenme ortamları, uzaktan öğrenme ve yüzyüze öğrenmenin karması şeklinde yürütülen ve tamamen online ortamda gerçekleştirilen eğitim ve öğretim aktivitelerinin tamamını kapsayan web tabanlı öğrenme ortamlarıdır. (Walker ve Fraser, 2005).

**Uzaktan Eğitim:** Fiziksel olarak eğitim veren ve eğitim alan tarafların aynı yerde olmalarını gerektirmeksizin. mevcut teknolojiden yararlanarak, senkron ya da asenkron olarak canlı, sesli ve görüntülü derslerin gerçekleştiği çağdaş, akılcı ve yenilikçi eğitim sistemidir.

**Sanal Sınıf:** Genelağ tabanlı, görüntülü ve sesli konferans özelliklerine sahip uzaktan eğitim ile bütünleşik çevrimiçi sınıf ya da gruplardır.

**Sanal Sınıf Yönetimi:** Sanal sınıflarda farklı mekanlarda eş zamanlı olarak dahil olan öğrencilerin bir araya derlendiği, bilgi birikim ve eğitim materyallerinin genel ağ aracılığıyla paylaşılıp yayılarak öğrenim için gerekli düzen, kural ve kaidelerin oluşturularak devamının sağlanmasıdır.

**Pandemi:** Bir hastalığın veya enfeksiyon etkeninin ülkelerde, kıtalarda, hatta tüm dünya gibi çok geniş bir alanda yayılım göstermesi. (Sağlık Bakanlığı, 2023)

## İKİNCİ BÖLÜM

### 2. KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

#### 2.1.COVID-19 PANDEMİ SÜRECİ VE EĞİTİM

##### 2.1.1.Pandemi sürecinin İncelenmesi

Pandemi, bir marazın veya sağlık açısından zararlı bir etkeninin ülkelerde ve dünyada çok geniş bir alanda yayılması olarak tanımlanır. Birçok bulaşıcı hastalık birden fazla yollarla sirayet etmektedir. Salgın hastalıklar etkenin, hastalığa neden olma becerisine bağlı olarak zaman geçtikçe kabiliyeti sınırlanabilir. Salgınlar (pandemiler) (eski Yunanca'dan pan: tüm +demos: insanlar), büyük kara parçalarını, hatta tüm dünya yüzeyi gibi pek çok geniş bir bölümde yayılan ve etkisini gösteren salgın hastalıkların umumi ismi olarak karşımıza çıkar (Devica, TÜBA, ve World Health Organization 2020). Salgınların tarihsel zamanda oluşan etkileri, insanların toplumsal-sosyal-kültürel yaşantılarını, ekonomiyi ve günlük hayatın her aşamasını etkileyebilecek neticelere sebep oluşturabilmektedir. İnsanların yalnızca fiziksel değil, psikolojik yönden de problemler yaşamalarına sebep olan bir etki olarak küresel salgınlar, toplumun hafızası ve psikolojisinde telafisi güç izler bırakmıştır (Artvinli, 2020).

Dünya tarihi boyunca birçok sorunla karşılaşmış kimisi felaket olarak aldırılacak boyutlara ulaşmıştır. Bunlardan biri ve insanlığın yakın zamanda uğraştığı pandemidir. Salgının büyüklüğü WHO (Dünya Sağlık Örgütü) verilerinden elde edilen bilgiler ışığında milyonlarca hasta, binlerce ölü, milyon dolarlarca mali zarar ortaya çıkmıştır. Coronavirüs hastalığı (Covid-19) yeni isimlendirilen bir coronavirüsün neden olduğu benzerlerine göre daha insanlar arasında daha hızlı ulaşan bir hastalıktır. Covid-19 hastalığı kimilerinde hafif kimisinde ise ağır seyretmekteydi. WHO (Dünya Sağlık Örgütü) Çin'de, nedeni ve kaynağı o an için bilmeyen zatürre benzeri vakaları bildirmiş, daha önce hayvanlarda tespit edilmiş insanlarda ise henüz tespit edilmemiş yeni bir coronavirüs tanımlamışlardır. Hastalığın ilk dönemlerinde 2019-nCoV olarak isimlendirilen bu hastalık, daha sonra Covid-19 olarak adlandırılmış ve, üç aydan daha kısa bir sürede tüm dünyayı etkisi altına almıştır. 12 Mart 2020 itibariyle Dünya Sağlık Örgütü tarafından pandemi olarak ilan edilen Covid-19 salgını; birçok alanda insan ırkını tehdit eder duruma gelmiştir (Budak ve Korkmaz 2020). Covid-19 pandemisi yaşamın

her alanında çok ağır hissedilen ve geleceğe dönük sonuçlar oluşturan önemli bir etki oluşturmaktadır. Dolayısıyla Covid-19 salgını ve etkileri, toplumsal problemlerin yaşanmasına ve günlük hayatta büyük değişikliklere sebep olabilecek bir kriz süreci biçiminde tanımlamak daha doğru olacaktır. Özellikle çocuk ve yaşlıların risk grubunda olması bu gruba yönelik önlemleri de öncelikli ve zorunlu kılmıştır.

Pandeminin yansımaları hem günlük hayatımızda hem de çalışma yaşamının içinde önemli değişiklikleri oluşturan özelliklere sahip olmaktadır. İnsanları fiziksel, ruhsal ve sosyal yönden etkileyen başlıca sebepler olarak bu gelişmeler, toplumu pek çok yönden etkileyen ve olumsuz yönden değişimlere ortam hazırlayan panik, stres gibi problemlerin yaşanması üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Pandemi dönemlerinde bu tarz problemler, kişisel olarak bireyin travma yaşamasına kadar sebep olan etkiler oluşturabilmektedir (Karataş, 2020).

Virüsün yayılma riskinin çok fazla olması hızlı ve acil tedbirler alınmasını gerekli kılmıştır. Salgının bulaşma hızını düşürmek ve önlemek nedeniyle girişimlerde bulunulması dikkate alındığında, uzaktan eğitime geçiş, sanal ortam üzerinden eğitim, çalışma hayatında mesafelerin oluşturulması gibi amaçlarla esnek çalışma ve uzaktan çalışmaya yönelimler artırılmıştır (Işıklı, 2020). Salgının ilk döneminlerinde vefat vakaları fazla iken zaman geçtikçe ölümlü vaka sayısında da azalmalar ölüm riski azalması yaşanmıştır. Bulaşmayı engellemek için ve yavaşlatmak için. Salgınla olan savaşı kazanmak için en gerekli olan teknolojinin kullanımı ve bilgiye erişimin daha kolay hale getirmektir. (Devica vd. 2020). Salgın sadece sağlık ve ekonomiyi etkilemekle kalmamış eğitimin her kademesinde de etkisini göstermiştir. Ülke yönetimleri bu süreci en az hasarla atlatabilmek adına çeşitli tedbirler alarak kriz savar, pratik uygulamalar hayata geçirmeye çalışmışlardır.

Küresel çapta meydana gelen salgın karşısında yönetimler mesafenin korunması, hijyen kurallarına uyulması, karantina uygulaması, yolculuklarda PCR testi zorunluluğu kalabalık ortamların oluşturulmaması gibi tedbirler alma yoluna gitmişlerdir. Sağlık bakanının yaptığı bürokratik görüşmeler neticesinde ülkede salgına karşı bilim kurulu oluşturulmuştur. Bilim kurulun aldığı tavsiye kararlar doğrultusunda sağlıktan ekonomiye, turizmden eğitime bir çok alanda önlemler alınmıştır. Yurt içi ve yurt dışı önlemler alınarak süreci yönetmeye çalışmışlardır.

Uluslararası önlemlere bakıldığında, seyahat kısıtlamaları, uçuşların askıya alınması, sınırların kapatılması vb. ulusal tedbirlere bakıldığında; dezenfektan ve maske kullanımının yaygınlaştırılması, eğitim uzaktan-evden gerçekleştirilmesi, kütüphanelerin kapatılması, kültüren faaliyetlerin iptali, ibadethaneler ve toplu mekanların kapatılması vb. sayılabilmektedir.

### 2.1.2. Pandeminin Eğitim Üzerindeki Etkileri

Pandemi, sağlık sektörü ilk sırada olmak üzere, eğitimden, ticarete, turizme, her alanda alışkanlıklarımızın değişimini gerekli kılmıştır. Bu değişim beklenenden hızlı ve sancılı gerçekleşmiştir. Özellikle eğitim alanında gerçekleşen değişim eğitim ve öğretimi kapsamlı şekilde etkisi altına almıştır (Çakmak 2020). Hayatın pek çok yerinde etkisi bulunan Covid-19, eğitim sürecinde de olumsuz etkiler göstermiştir. Dünya'nın pek çok yerinde öğrenciler, öğretmenler, personeller, okulların kapanması ile birlikte olumsuz biçimde bu süreçten zarar görmüştür. Sosyal etkileşim, öğrenci ve öğretmen arasında oluşabilecek mahrum bırakılmış, problemlerin meydana gelmesine sebep olabilen etkiler de meydana gelmiştir (Sandıkçı, Önen ve Bozkır, 2022). Bu problemlerin en aza indirilmesi amacıyla uzaktan eğitim sistemine geçildiği belirtilebilmektedir. Bu biçimde uzaktan eğitim uygulamaları, en az biçimde zararın oluşabileceği düzenlemelerin eğitim sisteminde yapılmak için çaba gösterilmektedir.

Covid-19 pandemisi, dünyanın pek çok ülkesinde olan ve uzaktan eğitime geçişlere sebep olan bir etkidir. Kriz etkisi yaratan pandemi, çeşitli önlemlerin alınmasını gerekli kılmış, pek çok Avrupa ülkesinde okulların tatil edilmesine ve uzaktan eğitim dönemine geçilmesine zemin hazırlamıştır. Avrupa ülkelerinde etkisini yaygın bir biçimde gösteren pandemi, eğitim döneminin tamamının o yıl içerisinde uzaktan eğitim olarak gerçekleştirilme kararının alınmasına sebep olmuştur (Tanhan, Mazlum ve Uçar, 2020). Covid-19'un etkisini göstermesi neticesinde, Dünya'nın pek çok yerinde eğitimlere verilen aralarda, 1,5 milyardan daha fazla öğrencinin bu problemleri yaşamasına, 63 milyon öğretmenin de karantina, kilitlenme, okulların kapatılmasına maruz kalınarak etkilenmelerine sebep olmuştur. Çocuk ve gençlerin okula gidememesine sebep olan sonuçlar rapor haline getirilmiş olup Covid-19'un Dünya ölçeğinde etkisinin en net göstergesi olarak uzaktan eğitimlerin zorunlu olması üzerinde durulmaktadır. Alternatif eğitim biçimleri, öğrencilerin fiziksel varlıklarının yerini alamayan tedbirlerin geçici olarak kabullenmesini gerekli hale getirmiştir. Öğrenciler ile etkileşim ve sosyal ilişkilere ara verilmiş olup bu durum dünya düzeninde olduğu gibi Türkiye için de geçerli bir konu haline gelmiştir. Covid-19'un eğitim kesintisine sebep olması sonucunda ise hali hazırda okul kapanmalarının önemli ölçüsü olarak on iki hafta daha az eğitim alındığı, yani 60 güne yakın okul gününden kaybın yaşandığı, bunun ise standart sapmayla %6 oranında olduğu ifade edilebilmektedir (Balcı, 2020). Bu oran dünyada Covid-19'un önemli bir iz bıraktığı kriz şeklinde değerlendirilmesine sebep olabilmektedir. Tüm bunlara bağlı olarak birçok alanda krizlerin

yaşandığı kabul edilebilmektedir. Eğitime erişim, öğrenci motivasyonu, sağlık sisteminde yaşanan aksaklıkların krize dönüşmesi vb. durumlar sayılabilmektedir.

Eski bilgilerimizin sorgulandığı corona virüsü salgını, hastalıkla mücadele dönemi, farklı ülkelerden gelen ölüm haberleri ile şiddetini artırmaktadır. Toplum sağlığını önceleyen pandemi ile mücadelede, kişiyi çok yönlü değişim ve dönüşümlere uğratarak , önceki öğrenmeleri ve alışkanlıklarını kökten değiştirerek ;yeni hayat anlayışına yol açmıştır. (Devica vd. 2020)

Birleşmiş Milletler'in güncel verilerine bakıldığında, tüm dünyada 800 milyana yakın eğitim alan kitle pandemiden doğrudan ya da dolaylı olarak etkilenmiştir. Salgın nedeniyle alınan tedbirlerle birlikte eğitime verilen arada, öğrenme kaybının en aza indirilmesi amacıyla çevrimiçi eğitim faaliyetlerine yol haritası olacak beş temel noktada çalışmalar yapılmıştır (Telli-Yamamoto and Altun 2020);

- Mevzuat
- Altyapı
- İş Gücü
- Muhteva
- Uygulama

Öğretmen ve öğrenciler için eğitim öğretim bambaşka bir boyut kazanmış alışılmışın dışında evler okula dönüşmüştür. Ancak bu durum beraberinde birçok yeni durumları getirmiştir. Covid-19 pandemisi boyunca uzaktan (evden, ofisten vb.) izlenen dersler, çevrimiçi eğitim uygulamaları , eğitim etkinlikleri, online toplantılar ile çevrimiçi yapılan görüşmeler dünyada iletişim halindeki bir çok insanı internete bağımlı hale getirmiş, internetsiz hayat düşünülemez duruma gelmiştir (Sezgin ve Fırat, 2020).

Çağdaş eğitimin nihai amacı, bilgiyi yalnızca tüketim amaçlı değil aynı zamanda bilgiyi üreten, üretim için bilgi birikimini kullanan, kendi ve toplum faydasına bilgiyi kullanan, üretici ve kaliteli insan yetiştirmektir (Yılmaz, 2007). Bu amaçtan yola çıkarak eğitimin kesintisiz öğrencilere ulaştırılması hedeflenmektedir. Hedeflerin gerçekleştirilmesi için bir dizi önlemler ve planlar yapılması, süreci başarılı yönetmek için gerekli olan stratejilerin belirlenmesi ile mümkün olabilmektedir. Eğitimde sürdürülebilirlik, bir eğitim kurumunun toplumsal, ekonomik ve mekânsal olarak sürdürülebilmesidir. Dünya artık eğitimin internet üzerinden çevrimiçi yapılmaya başladığı bir döneme girmektedir. Günümüzde ileri ve ilerlemekte olan ülkelere bakıldığında online (çevrimiçi) eğitim programı tüm kademelerde ve kurumlarda yaygınlıkla görülmektedir. Yalnızca eğitim-öğretim değil, öğrencilerin yoklamasından

tutun not paylaşımına, ödev tesliminden sınavlarına kadar birçok etkinliğin yapıldığı kapması oldukça geniş bir boyuta evrilmiştir (Telli, Yamamoto ve Altun, 2020).

Covid-19 salgının pandemiye dönüşmesi ve yayılım hızının yüksek olması kalabalık sınıflarda öğrenim gören öğrenciler için risk barındırır duruma gelmiştir. Salgını kontrol altına almak ve ülke nüfusunun dinamik kısmını oluşturan öğrencileri korumak adına Mart 2020 tarihinde okulların kapatılması uygun görülmüştür. Bu süreçte öğrencilerin öğrenme kaybı yaşamaması kademelerine uygun eğitim öğretim devamı adına uzaktan eğitim, harmanlanmış eğitim, sanal sınıf çalışmaları geliştirilmiş EBA uzaktan eğitime uygun hale getirilmiştir. Salgının seyir süresinin öngörülememesi uzaktan eğitimin devamını gerekli kılacağından EBATV ve EBA alt yapısı güçlendirilmiş içerik üretimi uzaktan eğitime yönelik olarak artırılmıştır. Uzaktan eğitime erişim sorunu yaşayan öğrenciler için tablet kampanyaları düzenlenerek uzaktan eğitime ulaşmada maksimum düzey hedeflenmiştir. Üst kademe eğitim programlarına geçiş için gerekli olan sınavların ertelenmesi durumu söz konusu olmuş, bulaş riskinin en aza indirilmesi için okullarda yapılan dönem sonu sınavları ise iptal edilmiştir.

Ölçme değerlendirmenin süreç temelli olması alınan kararlardandır. Öğrencilerin dönem değerlendirmelerinin yapılması için toplu mekanlarda biraraya getirilmesinin toplum sağlığı açısından risk taşıması bu kararın alınmasına neden olmuştur. Pandemi nedeniyle yaşanan karantina uygulamalarının olumsuz etkilerinin eğitimin devamı ile azaltılmaya çalışılmıştır (MEB,2020).

Dünya geneline bakıldığında eğitim etkinliklerinin Covid-19 pandemisi karşısında gerekli önlemleri aldığı görülmektedir. İtalya, Amerika, Kanada gibi büyük ülkelerde uzaktan eğitim mevcut durumda kullanılır durumdaydı. Gelir seviyesi orta ve üzeri olan öğrencilerin ulanaklarının iyi olmasıyla da pararel olarak uzaktan eğitime erişimleri kolay sağlanmaktadır. Altyapının hazır olması karantina uygulamalarıyla birlikte gelen çevrimiçi eğitime erişimi hızlandırmıştır. (Kazak, Akgül, Güney, Gül, Öner ve Köse, 2022)

Sosyoekonomik düzeyi ve ailelerin eğitim seviyesi düşük olan Afrika ülkeleri gibi geri kalmış ülkelerde ise fırsat eşitsizlikleri, aileden destek görememe, alt yapı yetersizlikleri vb. nedenlerle pandemi sürecinde uzaktan eğitime erişim zorlaşmıştır. Akademik başarıdaki makas açılmış, eğitime erişimde sorunlar yaşanmıştır (Kazak vd. 2022). Bu sonuç Afrika ülkeleri gibi sosyoekonomik düzeyi düşük ülkeler için de genellenebilmektedir. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde yaşayan sosyoekonomik seviyesi düşük vatandaşlarında benzer durumlar yaşadığı söylenebilmektedir. (Telli ve Yamamoto,2020)

## 2.2.Covid-19 Pandemi Sürecinde Çevrimiçi Eğitim

Eğitim, genel manada uygulamaya dayalı biyönetim alanıdır. Belirlenen amaçlara ulaşmak için kaynak ve özelleştirme süreci olarak tanımlanır. Eğitim etkinliklerinin eğitimi yaymak ve eğitim kalitesini yükseltmek olmak üzere iki çeşit amacı vardır. Özellikle 1739 sayılı Milli Eğitim Kanunu’nda yer aldığı üzere her okul kendi çevresinde, eğitmek il sorumlu bulunduğu öğrenim çağındaki insanların tamamını okul faaliyetine dahil etmesi gerekmektedir. Buna ek olarak eğitimin nicelik ve niteliğinin yükseltilmesi ile ilgili de Milli Eğitimin genel amaçlarına uygun olarak eğitimi geliştirerek daha da nitelikli duruma getirebilecek öğrencilerin yetiştirilmesi sağlamak olarak ifade edilebilmektedir (Sarıca, 2006).

İnsan sağlığının öncelendiği bir ortamda eğitim için kritik kararlar alınması gerekliliği söz konusudur. Covid-19 pandemisinden eğitim de büyük oranda etkilenmiştir. Eğitim birebir iletişimi gerektiren yapısı itibarıyla temasın en fazla olduğu meslek dallarından sayılabilmektedir. Toplumun sağlığını koruma ve hastalıkları önlemeye yönelik tedbirler alınmıştır Eğitimin kesintisiz devamı için üst düzey yetkililer bir takım önlemler almış planlamalar yapmıştır.

MEB’e bağlı okullar ile YÖK’e bağlı üniversitelerin Mart 2020’de eğitimlerine ara vermeleri neticesinde eğitimde kesintiler olmuş fakat ilköğretim okulları ve liseler “EBA/Eğitim Bilişim Ağı” sistemi ile üniversiteler de mevcut imkanlarının sundukları uzaktan eğitim platformları sayesinde eğitime devam edilmesi şeklinde ilerlemiştir. Okulların kapanması sebebi ile Türkiye’de okul öncesi eğitimden üniversiteye kadar okula gidemeyen ve devam edemeyen öğrencilerin sayıları yaklaşık olarak 24.901.925 öğrencidir. Diğer ülkelerin kendi eğitim sistemlerine yönelik uygulamaları gibi Türkiye’de de problemlerin çözümlenmesi, Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı’nın Eğitim Bilişim Ağı (EBA) olarak ifade edilen ortam üzerinden eğitimlerle hizmet sunulmaktadır. İlkokul kademesinden liseye kademesine kadar öğrencilerin tamamı uzaktan eğitim yöntemi ile eğitim almaya devam etmişlerdir. Üniversitelerde de benzer şekilde eğitimlere ara verilmesi, teknolojik alt yapıların kullanılarak uzaktan eğitim sistemine geçilmesi duyurulmuştur (Çayak, 2021: 208). Türkiye’de 123 Uzaktan Eğitim Merkezi (UZEM) bulunmaktadır. Bu birimler yeni model ve sürümlerinin açıklanmasının ardından kendi alt yapılarını kullanarak eğitim-öğretim faaliyetlerinde aksama olmaması için uygulamaya geçmişlerdir. Covid-19 döneminde üniversitelerin de uzaktan eğitim aldıkları ve pandemi sorunlarının büyümesinin önlenmesi amacı ile uygulamaların geliştirildiği belirtilebilmektedir. Bu netice de Covid-19 süreci, Dünya genelindeki gelişmelere bağlı sonuçlar meydana getirmektedir.

Mart 2020 tarihinde Milli Eğitim Bakanlığı, eğitime verilen arada öğrenme kaybının en aza indirilmesi amacıyla eğitimleri televizyon ve internet ortamında devam ettireceğini ilan etmiştir. Bu çalışmalar için Meb tüm plan ve alt yapıları hazırlamaya çalışmış yayın için TRT stüdyoları kullanılmıştır. Haftalık ders programları ile telafi eğitimler başlatılmış internet üzerinden eğitim desteği verilmiştir. (MEB,2020). Eğitimin her kademesinde İnternete erişimde yaşanan sıkıntılar için başlangıçta 3 GB sonrasında 8GB internet erişim imkanı sağlanmıştır.

Uzaktan eğitimin ilk haftaları telafi eğitimler, tekrarlar ve sürece hazırlık ile geçmesi bakanlık tarafından önerilmiştir. Konuların anlaşılması için Meb bünyesinde görev yapan gönüllü öğretmenler tarafından video ders içerikleri hazırlanmış TRT EBA kanalından sunulmuştur.

Öğretmenlerin kendi sınıfları ile olan iletişimini aktif tutmak için Zoom uygulamasının Eba ya entegre edilmesiyle eğitime erişim sağlanmak istenmiştir. Öğrenci motivasyonuna dair öğretmenlerin çalışmalar yapması sağlanmıştır.

Tüm dünyada, salgınla birlikte yüzyüze eğitime ara verilmesi internet ortamında geçirilen zaman ve eğitim etkinliklerinde mecburi artışlara sebep olmuştur. Karantina uygulamalarının getirdiği kapanma sonucunda eğitimin internet ortamına taşınması gündeme gelmiş öğrencilerin ekran süresinin eğitim ağırlıklı olması yönünde çalışmalar yapılmıştır. (Can ve Gündüz, 2021).

### **2.2.1.Çevrimiçi Eğitim Nedir?**

Eğitim veren ve eğitim alanların fiziksel olarak bir arada olmadıkları, iletişimi teknolojik kaynaklar aracılığıyla sağladıkları, kurum tabanlı, yapılandırılmış devlet eliyle organize edilen eğitim olarak tanımlanabilir (Tekinarsan ve Yavuzalp, 2016).Çevrimiçi öğrenme benzer bir anlam içeren e-öğrenme olarak da adlandırılabilir. Yamamoto ve diğerlerine (2010) göre elektronik, teknolojik öğrenme genel olarak aynı anda görme, işitme ve dokunsal duyuya hitap eden ortam tabanlı etkileşimli zengin içerikli iletişim ortamlarını içerir (Bilgiç, Dilek ve Seferoğlu, 2011).

Uzaktan eğitimde senkron (eş zamanlı) ve asenkron (eş zamansız) olmak üzere iki model yer alır. Senkron öğretim modelinde öğrenci web üzerinden eğitim alırken asenkron (eş zamansız) öğretim modelinde, öğrenci kendi belirlediği çalışma programına göre çalışır ve öğretici ile iletişim kurmaz (Balta, Türel ve Kılıç, 2013).

Çevrimiçi öğrenme başlangıçta yoğun çalışan yetişkinlere veya uzak bölgelerde yaşayan öğrencilere odaklandı. Yıllar geçtikçe, her yaştan ve her düzeyden öğrenci çevrimiçi öğrenmeyi kullanmaya başladı. Yeni bir şeyler öğrenmek, eğitim ve öğretim ihtiyaçlarını desteklemek öğrenme kayıplarını gidermek gibi birçok amaçla çevrimiçi öğrenme kullanılmaktadır. Yüksek öğrenim kademeleriyle başlanan bu eğilim pandemi gibi tüm dünyanın hayattan izole edildiği bir süreçte tüm eğitim kademelerine yayılmıştır. Modern çağda çevrimiçi eğitim daha çok eğitimi destekleme amaçlı kullanılmaktadır. 21.yüzyılda öğrenciler çevrimiçi eğitimi kullanarak, yeni beceriler elde edebilirlerken uzmanlara iletişime geçebilir kendi dünyası dışındaki insanlarla kişisel gelişimlerine katkı sağlayarak çeşitli deneyimler edinebilirler. Bu vesileyle özellikle iletişim, öz yeterlilik, medya okur yazarlığı, işbirliği gibi 21. yüzyıla ait becerileri kazabilirler (Maher,2014).

Çevrimiçi eğitimler hakkında yapılan araştırma sonuçlarından elde edilen bulgular doğrultusunda çevrimiçi öğrenmenin önündeki engellere bakıldığında; öğrenci mevcudu ve harcanan zaman için ek ödeneklerin azlığı; öğrencilerden görsel ve sözel olarak dönüt alamamak; içerik ile ilgili endişeler; eğitimin yetersizliği kaynakların yetersizliği; fazlalaşan iş yükü; idarenin ve teknik, teknolojik desteğin eksikliği; çevrimiçi öğretim deneyimi eksikliği, öğretmen rollerinin değişimi (Johnson, 2008; Lloyd, Byrne ve McCoy, 2012; Seaman, 2009). Ayrıca sayılanlara ek olarak Haber ve Mills (2008). Öğrencilerin birbirleri arasındaki ve öğretmen -öğrenci arasındaki sosyal etkileşimin eksikliğinin, derslere hazırlanma süresinin giderek artması, öğrencilerin takibini izlemede öğretmenlerin zorlanması çevrimiçi eğitim için engel olduğunu rapor etmişlerdir (Tekinarsan ve Yavuzalp, 2016).

Çevrimiçi eğitimlerin etkin, faydalı ve amaca uygun kullanılabilmesi için 21. Yüzyıl becerilerinden olan medya okuryazarlığı becerisinin gelişmiş olması gerekmektedir. Bilginin amaca uygunluğunun bilişsel olarak süzülüp kullanılabilme yetkinliği elzemdir (Maher 2014). Yaşam boyu öğrenme 21. yüzyılda üniversite mezunlarının değişen dünya sahnesinde yerlerini alabilmeleri ve onları istihdam eden organizasyon içinde uyarlabilir ve yaratıcı olmaları için giderek daha önemli hale gelmektedir. Çevrimiçi öğrenme yaşam boyu öğrenmeyi destekleyecek niteliktedir. Kendi kendine öğrenme , teknoloji ve küreselleşme, açık ve uzaktan öğrenme, çevrimiçi öğrenme gibi temalarla bağlantılıdır. (Inoue, 2007).

Çevrimiçi öğrenmede hedeflenen başarının sağlanabilmesi için öğrenci motivasyonu elzemdir. Geleneksel sınıflarda öğretmenin öğrenci motivasyonunu sağlama üzerindeki etkisi çevrimiçi sınıflarda yerini kısmen öğrencini bireysel motivasyonuna bırakmaktadır. Öğrenmeye açık olan öğrenciler için çevrimiçi eğitimler avantaj sağlamaktadır. Zira bireyselleşti-

rilmiş eğitim ortamı sağlamakla birlikte birebir eğitim olanağında sunmaktadır.

## **2.2.2. Çevrimiçi Eğitimde Kullanılan Programlar**

Salgınla birlikte eğitim ortamının fiziksel sınıflardan evlerdeki sanal sınıflara evrilmesiyle birlikte yeni araç ve uygulama arayışına girilmiştir. Salgının seyrinin kontrol altına alınması ve bulaş riskinin en aza indirilmesi için eğitim evlerden yürütülmeye başlanmıştır. Eve kapanma ile birlikte 18 milyon öğrenci derslerini Milli Eğitim Bakanlığı ve TRT ortak yapımı EBA TV üzerinden takip etmiştir. Evde eğitimden alınan fayda düzeyi sosyoekonomik düzey farklılıkları, iletişim araçlarına erişim vb. etkenlere bağlı olarak farklılık göstermektedir (Gurbuz vd. 2020).

Uzaktan eğitim uygulamalarını literatürde tanımlamak için; açıköğretim, çevrimiçi öğrenme, uzaktan eğitim, e-öğrenme, web destekli öğretim, internet tabanlı öğretim, sanal eğitim vb. kavramlar kullanılmaktadır (Özkul ve Aydın 2012).

Etkileşimli uygulamaların öğrenci iletişimi için önem arzemesi öğretmenlerin uygulama seçiminde etkileşimli uygulamaları seçmelerine yol açmıştır. Web 2.0 araçları çeşitli web siteleri eğitim içeriklerinin zenginleştirilip eğitimin eğlenceli hale getirilmesi amacıyla öğretmenler tarafından tercih edilmektedir.

Eğitilere ek olarak yapılan toplantılar, çevrimiçi sınıflar kurmak için Zoom ağırlıklı olmakla beraber Cisco Webex, Mentimeter, Padlet, Google Meet, Edmodo, Google Hangout, Bigbluebutton vb. çevrimiçi video konferans uygulamaları eğitim toplantıları, veli toplantıları ve idari toplantılar için kullanılmaya başlanmıştır (Telli, Yamamoto ve Altun, 2020).

Dosya hazırlama ve paylaşımların için Google Drive, Prezi, Powtoon, Whatsapp, Telegram vb. Uygulamalar kullanılmıştır. Uygulamara ek olarak ölçme değerlendirmelerin etkili ve ilgi çekici hale getirmesi amacıyla çeşitli web 2.0 araçları tercih edilmiştir. Bu araçlara örnek vermek gerekirse; Quizizz, Kahoot, Worwall, Socrative vb.

Video desteği için Youtube, Edpuzzle, Khan Akademi, Whatsapp video paylaşım sistemi, Crash Course vb. uygulamalar kullanılmıştır.

Uzaktan eğitimin daha eğlenceli ve işbirlikçi hale getirmesini sağlayan farklı web 2.0 ve çizim araçları bulunmaktadır. Google Jamboard, Microsoft Whiteboard vb. uygulamalardır.

### **2.1.2.3. Pandemi Sürecinde Türkiye ve Dünyada Çevrimiçi Eğitim**

Çin merkezli salgından ilk etkilenen ülke olan Çin, karantine uygulamaları ile eğitim için yeni çözümler aramıştır. Kanada, İngiltere, Avustralya gibi yoğun eğitim alınan ülkelerde salgının eğitim üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmak amacıyla çevrimiçi eğitim çözüm olarak öne çıkmıştır. Üniversiteler ve ortaöğretim kademelerinin uzaktan eğitim sistemine geçmesinin ardından ilkokullarda çevrimiçi eğitimlere geçiş yaparak eğitim uzaktan çevrimiçi biçiminde yapılmıştır (Yamamoto, 2020).

21. yüzyıl bilgi çağında artan bilme ve öğrenme ihtiyacını karşılamak hem de ilerleyen bilgi ve iletişim teknolojilerinin eğitim alanında aktif olarak kullanımı ile çeşitli öğrenme alanları ile zamansız ve mekansız öğrenme tercihleri sunma maksadıyla birçok kurum alt yapılarını geliştirerek uzaktan eğitim ortamlarına çevrimiçi eğitimlere yönelmişlerdir (Bilgiç vd. 2011). Dünyada verilen eğitimlere bakıldığında telafi eğitim, temel eğitim vb. çevrimiçi ve ücretsiz olduğu görülmektedir (Telli,2020).

Amerika Birleşik Devletleri covid-19 salgının başlangıcında yüzyüze eğitimden çevrimiçi eğitime geçmiştir. Uzun yıllardır güçlü ve başarılı çevrimiçi eğitim uygulamaları ile tanınan büyük üniversiteler pandemi sürecinde alt yapılarını kullanarak eğitime devam etmişlerdir (Edx, 2020).

Türkiye’de ilk covid-19 vakasının görülmesiyle birlikte alınan tedbirler eğitimi de kapsamıştır. Cumhurbaşkanlığı idaresinde yapılan kurullarda alınan kararlar ivedilikle uygulamaya geçirilerek bulaş riskini azaltmak hedeflenmiştir. Bu hedefe ulaşmak adına toplu öğretim iptal edilmiş uzak eğitime geçiş sağlanmıştır. Mezuattaki değişikliklerle uzaktan eğitim usul ve esaslarında değişiklikler yapılmıştır. 123 üniversitede UZEM (uzaktan öğretim uygulama merkezi) bulunduğu YÖK tarafından yapılan basın açıklamasında belirtilmiştir (YÖK, 2020). Salgın döneminde kriz yönetiminde yaşanan aksaklıklarla birlikte eğitim uygulamaları etkin şekilde uygulanmıştır. (Sarı ve Sarı,2020)

### **2.1.3.Sınıf Yönetimi**

Sınıf, genel bir tanım ile öğrenciler ile karşılıklı yüz yüze bulunulan yer olup pek çok eğitim metaryalinin bulunduğu, derslerin işlendiği ve eğitim-öğretim faaliyetlerinin yürütüldüğü mekânlardır. Eğitim-öğretim faaliyetlerinin meydana geldiği bir yer olan (Aydın, 2014) sınıflarda gerçekleştirilen faaliyetlerin en önemli noktaların başında sınıf yönetimi kavramı gelir. Eğitimin sağlıklı bir biçimde öğrencilere aktarılması noktasında ve dersin daha verimli

işlenmesi hususunda büyük önemi bulunmaktadır sınıf yönetimi kavramının. Öğretmenlerin eğitimin kalitesini artırması hususunda, eğitimci kimliklerinin yanında yönetici kimlikleri de ön planda olmalıdır (Demirtaş, 2012). Sınıf yönetimi kavramının birçok tanımlaması yapılmış olup, farklı açı ve boyutlardan da ele alınmıştır.

Bir sistem olarak eğitim, girdi ve çıktıların birbiriyle sıkı ilişki halinde uyumlu biçimde işlemesi gerekmektedir. Okulun bir fabrika olarak düşünüldüğü metaforunda öğrenciler o fabrikanın işçilerine benzetilebilir. Üretimin devamı üretim sürecinin iyi planlaması, kuralların belirlenip devamlılığının sağlanması ve ortamın ahengine bağlıdır. Sınıf yönetimi, yapılandırmacı yaklaşıma uygun, etkin bir öğrenme gerçekleştirmek için tüm boyutlarıyla bütüncül olarak yerine getirilmelidir. sınıf organizasyonu ile ilgili aşağıdaki etkili yönetimin genel ilkelerine göre hareket edilebilir. Öğrencinin öz disiplin becerisi yeterli, çevresel faktörler uygun olma durumunda etkili yönetim ilkelerine uygun hareket edebilme kabiliyetleri gelişir. Etkili sınıf yönetimi ilkelerine uygun hareket eden öğrenci; sınıf içi kuralların belirlenmesi ve kuralların devamlılığına genel olarak uyumludur. Sınıf içi etkinliklerde, mizaçlarına uygun etkinliklere uyar, bu sebeple disiplin sorunlarında azalış gösterebilmektedir. Yönetimin, denetleme anlamı yerini üretimi destekleyici anlamına bırakır. Öğrencilerin içsel denetimini sağlamalarının esas amaç olarak belirlendiği yönetimde, öğretmen rehber görevindedir. (Good ve Brophy, 2008). Amaç-araç bakımından bakıldığında amacın etkili, kaliteli eğitim; sınıf yönetiminin ise araç olduğu belirtilmektedir. Ayrıca başarılı yürütülen sınıf yönetimi etkinlikleri ile demokratik, öz güveni destekleyen eğitim ortamı oluşturulması söz konusudur.

Önemli mesleklerin başında gelen öğretmenlik, sadece bilgi birikiminden oluşan, bilginin saf aktarıcısı olmayıp, sanat ve kabiliyet gibi pek çok açıları da bünyesinde bulundurmaktadır. Özellikle sanat ve kabiliyet; öğrenciler ile iletişim kurmada, onların çeşitli öğrenim yollarına uygun yöntem ve teknikler kullandığında, derslerin kaliteli ve daha faydalı işlendiğinde, sınıfı yönetme kabiliyetine sahip olup bunu geliştirerek etkili bir yönetim sağladığında sınıf yönetimi kavramının anlam ve önemi ortaya çıkmaktadır. Günümüzde hızla gelişen teknoloji, bilgiye ulaşımı kolay hale getirmiştir. Bununla birlikte günümüz öğretmenin başlıca rollerinden biri de bu bilgi ve teknoloji çağında öğrenmeyi öğretmek, öğrenmeyi yönlendirmek, öğrenme üzerine düşünmek, öğrenmeyi yendiden yapılandırmak gibi öğrenmelere rehber ediciler olmalıdır (Demirtaş, 2012).

Çelik'e (2013) göre sınıf yönetimi; öğretme faaliyetlerini ve öğrenmeye ayrılan vakti verimli ve kaliteli bir biçimde yöneterek, sınıfta eğitim-öğretim faaliyetleri gerçekleştirilirken uyulması gereken kuralları belirlemek, sınıfın düzen ve nizamını sağlamak, sınıftaki öğrenci-

lerin bilgiye ulaşmaşlarındaki süreçleri denetlemek ve yönlendirmektir. Fennimore (1995) ise sınıf yönetimini, sınıfta düzenin ve nizamın sağlanması için kuralların planlı-programlı bir şekilde belirlenip bunlara uyulması, öğrenim ve eğitim-öğretim faaliyetlerinin gerçekleşmesi için ortamın uygun bir biçimde oluşturulmasıdır (Akt. Çelik, 2013). Bunların yanında iyi bir sınıf yönetimi için sınıfı yalnızca kontrol ve disiplin altında tutmak değil, en nitelikli ve kaliteli eğitim-öğretim ortamını hazırlayarak öğrencinin bilgiye ulaşmasını sağlamak olarak ifade edilebilir, genellikle sınıf yönetimi hususunda başarılı ve etkili olan öğretmenler iyi öğretmen olarak düşünülmekte ve bu öğretmenler sınıf araç-gereçlerini, materyalleri, öğretim yöntemlerini etkili ve kaliteli kullanabilme, öğrencilerin bazı kazanımları edinmeleri hususunda pek çok sınıf içi zorluklar ve problemlerle karşılaşmasına rağmen etkinlik ve ödev kontrollerini sağlayabilme, sınıftaki eğitim-öğretim şartlarını iyi yönde geliştirebilme, öğretimi engelleyen durumları ortadan kaldırabilme becerilerine sahip olabilmelidir.

Öğrenci motivasyonu ile performans arasında pozitif yönlü orantı vardır. Öğrencilerin, karantina sürecinde öğrenmeye dair motivasyonlarının yüksek tutulması için çevrimiçi uygulamalar, toplantılar düzenlenmiştir. Öğrenci ihtiyaçlarının okul kuralları çerçevesinde karşılanması öğrenme motivasyonu için gereklidir. (Vatansever, 2015).

Balyer'e (2018) göre sınıf yönetiminin temel amacının başında, öğrencilerin kendi öz-denetim, öz düzenleme, kendi öğrenmeleri, sorumluluk gibi algılarını kuvvetlendirerek eğitim-öğretim uygulamalarını kaliteli bir şekilde gerçekleştirmek ve eğitim-öğrenim alanını uygun ve düzenli bir şekilde hazır hale getirmektir. Kaliteli gerçekleştirilen bir sınıf yönetimi öğretmenin işini kolaylaştıran öğrencinin gelişimi düzeyini artıran ve bu düzeyi etkileyen önemli bir olgudur. Pozitif yönde sınıf yönetiminin olmaması durumunda öğretmenler kaygıya ve yetersizlik hissine kapılıp eğitime ayrılması gereken süreyi gerektiği gibi değerlendirememesi gerçeğiyle de karşılaşmaktadırlar. Bu olumsuz süreçler kaliteli ve etkili bir sınıf yönetimi sayesinde en aza indirilir ve ortadan kaldırılabilir.

#### **2.1.3.1.Sınıf Yönetimi ve Sınıf Yönetimi Boyutları**

Sınıf yönetimi yalnızca sınıf içi ortam ve etkinlikleri değil, çevresel faktörlerin (aile, toplum, okul çevresi, toplum ve okul kültürü) de işin içine dahil olduğu çok yönlü bir süreçtir.

Eğitim öğretimin kaliteli insan gücü yetiştirme üzerindeki etkisi yadsınamaz (Galton,2001). Arzu edilen davranış biçimleri ise etkin sınıf yönetimi ile gerçekleştirilebilmektedir.

Sınıf yönetimi içinde birden fazla boyutun olduğu kapsamlı süreçler bütünü olduğu gerçeğinden yola çıkıldığında sınıf yönetimi boyutları değişkenleri önem arz etmektedir. Sınıf yönetiminin en önemli ögesi olan öğretmenin sınıf yönetimindeki tecrübe ve yeteneği eğitime katma değer katmaktadır.

Ders planlamasının ders öncesinde yapılması ders esnasında ise öğrenci-öğretmen etkileşiminin başarısı etkili sınıf yönetimi için gerekli boyutlardandır. Pandemi dönemi yürütülen çevrim içi derslerde ise bu boyutların daha fazla önem kazandığı belirtilmiştir.(Can,2020)

Başar (2005)' e göre sınıf yönetiminin beş boyutu bulunmaktadır; sınıf ortamının fiziksel düzeni, plan-program, süre kullanımı, sınıfta ilişkilerin düzenlenmesi ve davranış düzenlemelerine ilişkin etkinliklerdir. Eğitimin istendik yönde davranış geliştirme süreci olarak kabul edildiği düşünüldüğünde, istendik yönlü; kabul edilebilir davranışlar geliştirilebilmesi için eğitim ortamının olumlu olması beklenmektedir. Sınıf ilişkilerinden fiziksel ortam düzenine, davranış düzenlemeden zaman yönetimine kadar tüm boyutlardaki düzen, eğitim etkinliklerini kolaylaştırmaktadır.

Belli stratejilerle eğitim öğretim ortamlarının iyi organize olması gerekmektedir. Yapılan araştırmalarda başarılı sınıf yönetimi uygulamalarının öğretmenlerin meslek hayatında deneme yanılma yöntemiyle kazandıkları belirtilmektedir. Sınıf yönetiminin beş boyutu bulunmaktadır; Bunlar; sınıf ortamının fiziksel düzeni, plan-program, süre kullanımı, sınıfta ilişkilerin düzenlenmesi ve davranış düzenlemelerine ilişkin etkinliklerdir. Sınıf yönetiminin fiziksel boyutu, sınıf ortamının genişliği, sınıf alanının çeşitli etkinliklerin yapımı için bölümlenmesi, ısı, ışık, renkler, temizlik, estetik, akustik, eğitsel araçlar, öğrenci sayısı, öğrenci gruplanması, oturma düzeni gibi özelliklerle ilgilidir (Başar, 2005).

Sınıf yönetiminin ikinci boyutunu plan-program etkinlikleri oluşturur. Amaçlar esas alınarak, planlamaların yapılması, kaynakların belirlenip dağılımının sağlanması, iş ve işlem süreçlerinin belirlenmesi, araç-gereç sağlama, yöntem seçme, öğrenci özelliklerini belirleme, öğrencilerin gelişimlerini izleme ve değerlendirme, öğrenci katılımını sağlama ile ilgili düzenlemelerdir (Başar, 2005).

Sınıf yönetiminin üçüncü boyutu, zaman yönetimine ilişkin etkinliklerdir. Etkili öğretim, öğrenmeye ayrılan zamanın çokluğuna ve etkili kullanımına bağlıdır. Sınıf içinde geçirilen zamanın çeşitli etkinliklere harcanması, sıkıcılığın önlenmesi, öğrencinin zamanın çoğunu okulda-sınıfta geçirmesinin sağlanması, devamsızlığın ve okuldan ayrılımların önlenmesi bu

boyut içinde görülebilir (Başar, 2005).

Sınıf yönetiminin dördüncü boyutunu ilişki düzenlemeleri oluşturur. Sınıf kurallarının belirlenip öğrencilere benimsetilmesi, sınıf yaşamının kolaylaştırılmasına yönelik öğrenci-öğrenci, öğrenci-öğretmen ilişki düzenlemeleri, özellikle, bir sonraki boyut olan davranışı da şekillendirici etkinliklerdir (Başar, 2005).

Beşinci boyut, davranış düzenlemeleri boyutudur. Sınıf ortamının, istenen davranış düzenlemelerini sağlayabilir hale getirilmesi, olumlu sınıf ikliminin oluşturulması, sorunların, ortaya çıkmadan önce tahmin edilmesi yoluyla istenmeyen davranışların önlenmesi, sınıf kurallarının belirlenip devamının sağlanması, davranışların değiştirilmesi bu boyuta ilişkindir (Başar, 2005).

### **2.1.3.2.Çevrimiçi Eğitimde Sınıf Yönetimi**

Eğitim alanındaki aktif yenileşme ve eğitimin teknoloji ile buluşması eğitimsel yenilikleri de beraberinde getirmektedir. Eğitimin çıktılarından olan öğrencinin kaliteli ve istendik bir çıktı olabilmesi için ortamının düzenlenmesi gerekir. Bu ortam eğitim ihtiyacına göre değişiklik gösterebilmektedir. Toplu eğitim-öğretim durumlarında geleneksel sınıflar rol oynarken, destek eğitim, bireyselleştirilmiş eğitim yahut acil durum toplumsal izolasyon dönemlerinde uzaktan çevrimiçi eğitimlerde sanal sınıflar rol oynamaktadırlar. Eğitim ve öğretimin yapıldığı mekanlar ihtiyaca yönelik olarak değişiklik gösterebilmektedir.

Gelişmekte olan teknoloji ve teknoloji ile değişen ve dönüşen eğitim-öğretim süreçleri, bilgiye ulaşım biçimini ve eğitimin içinde olan pek çok bireyi direkt olarak etkilemektedir. Her sistemde olduğu gibi eğitim sistemi de bu değişim ve dönüşüm süreçlerinden nasibini almaktadır. Bilgi ve iletişim teknolojilerinde oluşan hızlı dönüşüm COVID-19 salgını ile farklı bir boyut kazanmış ve bu boyut yanında yenilikler getirmiştir. Eski dönemlerde eğitim sisteminde bir seçenek olarak düşünülen uzaktan eğitim, pandemi süreci ile yüz yüze eğitimin mümkün olmadığı tüm okullarda tek seçenek olarak kendine yer bulmuştur. Öğretmenler, pek çok farklı çevrimiçi araç ve materyalleri kullanarak yüz yüze etkileşimli eğitim süreçlerini, çevrimiçi öğrenme ortamlarına aktarmışlardır. Yapılan bu uygulamadaki asıl amaç önemli bir kriz durumunda elden geldiğince hızlı, güvenli ve kaliteli bir şekilde eğitim-öğretim süreçlerine uzaktan da olsa imkan oluşturmaktır.

Öğretme ve öğrenme bileşenlerini bir araya toplayan uzaktan eğitim, öğrenenlere yaş, mekan, zaman, öğrenme yöntemi bakımından; bireysellik, esneklik ve özerlik sunmaktadır

(Akyürek, 2020). Bununla birlikte bireylere eğitsel araçları-materyalleri uygun ve esnek bir biçimde sunma imkanı sağlayan, çeşitli öğrenme teknik ve yöntemleri sürece dahil edilebildiği ve kendini geliştirebilen, etkili ve kaliteli bir öğrenme şeklidir (Sezgin, 2021). Tüm bunlarla birlikte dünya çapında meydana gelen Covid-19 salgınında okulların kapanması ile eğitimde sürekliliği sağlayabilmek için planlı uzaktan eğitim faaliyetlerinden farklı olarak, acil ve hızlı uzaktan eğitim uygulamalarına geçilmesi düşünülmüştür. Pandemi sebebiyle acil olarak uygulanan uzaktan eğitim uygulamaları ile uzaktan eğitim faaliyetleri farklılık göstermektedir (Canpolat & Narin-Canpolat, 2020). Uzaktan eğitim kaliteli bir biçimde planlanmış, sistemli ve kuramsal bir yapıya sahip öğretim modeli olurken, acil uzaktan eğitim ise kriz durumlarında öğrenen bireylere öğretimsel destek hizmeti sunabilmek için çeşitli teknolojik araç-gereç ve materyallerden yararlanılarak oluşturulan eğitim çalışmalarıdır (Sezgin, 2021).

Geleneksel sınıflarda olduğu gibi çevrim içi eğitimlerde de eğitim hedeflerinin gerçekleştirilebilmesi, beklentilerin karşılanabilmesi belli düzen ve kuralların gerekmektedir. Bu kural ve düzen geleneksel sınıflarda alışıla gelen düzenlere benzerlik göstermekle birlikte sanal sınıfların doğası gereği farklılıklar da gerektirmektedir. En basit ifadeyle fiziksel yakınlığın bulunduğu geleneksel sınıflarda öğreticinin jest ve mimikleri fiziksel ortam birlikteliği olan durumlarda daha etkiliyken sanal sınıflarda kullanılan uygulamanın özellikleri devreye girmektedir.

Özel gereksinimli öğrenciler için fiziksel sınıflara ulaşımın zor olduğu durumlarda sanal sınıflarda çevrimiçi eğitim, eğitime erişimde pozitif avantaj sağlamaktadır. Bu bakımdan eğitim oratının eşitlik sağlamasına yardımcı olurken öğrenmeyi demokratikleştirebilmektedir. Öğretmenin rolü sanal sınıflarda bilgi aktaran değil eğitim uzamını olarak rehberlik ve pedagojik destektir.(Maher, 2014).

Sanal sınıf denilen ortam, öğrencilerin eş zamanlı fakat farklı yerlerden çevrimiçi olarak dahil oldukları farklı ortam araç ve gereçleri ile çift yönlü iletişim-etkileşim de bulunan, ekran paylaşımı ile içeriklerin görsel olarak aktarılmasına imkan sağlayan, etkileşim ve küçük grup faaliyetlerine imkan sağlayan, daha sonra kaydedilip izlenebilmesi için oturumların saklanıldığı bilgisayar destekli ortamlardır. Sanal sınıf ifadesi yerine eş zamanlı çevrimiçi ortam, web konferans gibi ifadeler de söylenilmektedir. Bir öğretmenin, öğrencilerin öğrenme gereksinimlerini karşılamasının yanında bir başka önemli görevi sınıf yönetimi hususudur (Gökalp & Gönülal, 2017). Doyle'a (1986) göre sınıf yönetimi, sınıfta oluşabilecek düzenle ilgili sorunları çözmek kavuşturmak için öğretmenlerin kullandıkları strateji ve uygulamalardır (Aktaş, 2019). Sınıf sosyal bir sistem olduğu için sınıf uygulamaları ve yönetimi öğretmenin

önemli bir görev alanı içinde kabul edilmektedir. Öğrencinin başarısında, eğitim-öğretim faaliyetleri ve sınıf yönetimi arasındaki ilişki yadsınamaz. Çetiner'e (2019) göre kaliteli bir sınıf yönetiminde, öğretmenin sahip olduğu liderlik özellikleri, sınıf içi iletişimi ve etkileşimi, moral-motivasyon yönetimi, sınıf içinde sürenin doğru kullanımı, faaliyetler ve öğrenme ortamı oluşturma, sınıf normlarını oluşturma ve geliştirme gibi birçok önemli etkenden bahsedilebilir.

Sınıf yönetimi boyutlarının önem sırasına göre sıralandığında iletişim boyutunun öne çıktığı görülmektedir. Ayrıca iyi planlanan sınıf yönetiminin sınıf yönetimi sorunlarını çözmeye etkilidir (Arslan, 2017).

Sanal sınıf yönetimi, kaliteli bir öğrenme için gerekli olan öğrenme ortamının sağlanması, bilginin teknoloji yapısında yayılması, öğrenmenin oluşturulabilmesi için sanal sınıf düzeninin ve kurallarının oluşturulması ve yürütülmesi biçiminde ifade edilebilir (Ceylan, 2020). Sanal sınıf ifadesinde olan bu özellikler, öğretmenlerin sanal sınıf yönetimini faydalı bir biçimde oluşturabilmesi için, derslerin planlanması ve programlanması, tasarlanması ve sunulması, öğrenci başarı düzeyinin ölçülmesi ve değerlendirilmesi, öğrenci davranışlarının yönetimi gibi konularda gerekli donanımına sahip olması önem arz etmektedir (Can & Gündüz, 2021). Sanal sınıf yönetimi bileşenleri; sanal ortam, öğrenci, öğretmen, yöntem, teknik, konu, faaliyet, teknoloji, öğretim stratejileri, öğrenme araç-gereçleri olarak düşünülmektedir. (Ceylan, 2020; Can, 2020). Ceylan (2020) yaptığı çalışmada sanal sınıf yönetim boyutlarını; fiziksel yerleşme, ilişki yerleştirme, planlı faaliyet, davranışsal yerleştirme ve sürenin yönetimi biçiminde gruplamıştır.

Can (2020) yaptığı çalışmada sanal sınıf yönetimi boyutlarını, öğretimin gerçekleştiği ortam, davranışların yönetimi, öğretimin yönetimi, moral-motivasyon, etkileşim, teknolojinin yönetilmesi, özel gereksinimli olan öğrencilerin yönetimi ve sürenin yönetimi olarak sekiz boyutta detaylandırmıştır. Akdeniz ve Uzun (2022) tarafından yapılan araştırmada ise sanal sınıflarda sınıf yönetimi, öğretmenlerin beceri alanları, öğretmenlerin ortamı, öğrenci, ebeveyn ve okul yönetimi, sürenin yönetimi, teknoloji ve ortam kaynaklı sorunlar, öğretim yöntemi ve teknikleri şeklinde dokuz başlık da ifade etmiştir. Şeker vd. (2022) hazırladıkları çalışmada öğretmenlerin sanal sınıflarda, teknolojik sorunlar, öğrenci davranışlarından kaynaklanan sorunlar, zaman yönetimi sorunları olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışmaya göre öğrenciler, dinleme ve sözel olmayan iletişim yeteneklerinin sanal sınıf ortamlarında asaklık yaşadıkları sonucuna ulaşmaktadır.

#### 2.1.4. Fiziksel Sınıflarla Sanal Sınıfların Karşılaştırılması

Fiziksel sınıfların tek seferde kapasitelerinin üzerinde eğitim vermekte zorlanırken sanal sınıflarda eş zamanlı binlerce kişiye eğitim ve konferans düzenlenebilmektedir. Bu da zaman ve mekan yönünden sanal sınıfları daha ekonomik hale getirmektedir. Geleneksel sınıflarda derslerde fiziksel olarak mekan birlikteliği varken, çevrimiçi eğitimler sanal sınıflarda eş zamanlı (senkron) aynı zamanda farklı ortamlarda, eş zamansız (asenkron) dersler için ise farklı zamanlarda farklı ortamlarda, sanal sınıf yazılımları aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. (Can, 2020)

Ölçme değerlendirme uygulamalarında geleneksel sınıflarda gözetmenlik problemi daha az yaşanırken sanal sınıflarda gözetmenlik ve sınav güvenliği sorunları yaşanmaktadır.

Bedensel engelli bireylerin eğitime erişiminde sanal sınıflar avantaj sağlarken fiziksel sınıflarda engelin düzeyine de bağlı olarak erişim zorlaşmaktadır.(Çakır ve Arslan ,2020).

| Faktör         | Geleneksel öğretim                                                                       | E-öğrenim                                                                             |
|----------------|------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------|
| Zaman          | Bağımlı, süreli                                                                          | Bağımsız, yaşam boyu                                                                  |
| Mekan          | Bağımlı, kısıtlı                                                                         | Bağımsız, teorik sınırsız                                                             |
| Transfer       | Teknolojiye bağımlı değil                                                                | Teknolojiye bağımlı                                                                   |
| Hız            | Yavaş                                                                                    | Hızlı                                                                                 |
| Öğrenim ortamı | Kontrol altında, kurallı, yüz-yüze, süre sınırlı                                         | Kontrolsüz, kuralsız, öğrenci öğreticiden uzakta, süre sınırsız                       |
| Yetenek-kalite | Öğretmenin öğretim yeteneği, bilgi ve beceri düzeyine; öğrencinin öğrenme hızına bağımlı | Öğretim ve öğrenim yeteneğine bağımlı değil, en değerli materyal herkese sağlanabilir |
| Esneklik       | Esnek değil, yeniden yapılandırılmaz                                                     | Esnek, kişiye, zamana, amaca bağlı olarak yeniden yapılandırılabilir.                 |
| Etkinlik       | Durum ve koşula bağlı                                                                    | Durum ve koşula bağlı                                                                 |
| Ölçeklendirme  | Çoğunlukla hayır                                                                         | Evet, 1-1000 arasında fark yok                                                        |
| Yararlanma     | Kısıtlı, belirli sayıda öğrenci                                                          | Teorik olarak sonsuz, yaygın                                                          |
| Yatırım        | Pahalı (binalar, maaşlar,yönetim)                                                        | Göreceli ucuz (çalışma yapmalı)                                                       |
| İşletim        | Pahalı/Ucuz                                                                              | Ucuz (30 öğrenci/öğrt elemanı)                                                        |

**Tablo 1:** Geleneksel öğretim ile e-öğrenimin karşılaştırılması (Başal ve Gürol, 2011)

##### 2.1.4.1.Sanal Sınıf Kavramı

Sanal sınıf incelendiğinde, internet veya başka teknolojik platformların vesilesiyle gerçekleştirilen eğitim ortamıdır. Geleneksel sınıf yönetimi boyutlarıyla ortak olarak öğretim

ortamı, plan ve program etkinlikleri (öğretimin yönetimi), davranışların yönetimi, etkileşim, güdülenme, teknolojinin yönetimi, özel ihtiyaca sahip olan öğrenenlerin yönetimi ile sanal sınıfta zaman yönetimi şeklinde ifade edilir. Fiziksel sınıflarda sınıf yönetimi açısından yeterli olan öğretmenlerin sanal sınıflarda sınıf yönetimi bakımından da başarılı olacakları öngörülmüş, Fiziksel sınıflardaki deneyimlerini sanal sınıflara aktarmalarına olumlu katkıda bulunacağı düşünülmektedir. (Can, 2020)

Sanal sınıflarda öğretmen ve öğrencilerin fiziksel ortam birliktelikleri mecburi olmadığından sanal ortamdaki ses, ışık, gürültü, ekran görüntüsü gibi düzenlemelerin yapılmasına ihtiyaç bulunmaktadır. Öğrenci sayısının planı, materyaller, donanım ve genel ağ alt yapısının sorunsuz planlanıp işlevsel hale getirilmesi gerekmektedir (Can ve Gündüz 2021).

#### **2.1.4.2.Sanal Sınıfın Güçlü yanları**

Geleneksel sınıf yönetiminin güçlü ve zayıf yönleri olduğu gibi sanal sınıfların da benzer yanları bulunmaktadır. Sanal sınıfların güçlü yönleri olarak: esneliği, öğrenciler arası ve öğretmen-öğrenci arasındaki etkileşim imkanı ile mekân ve zamankısıtlamalarını ortadan kaldırması (Asadı vd., 2019; Geder, 2014; Rufai vd., 2015), erişim imkanı, kişisel gelişime katkı sağlaması, iş birliğine açıklığı ve ekonomik açıdan avantajlı olması, (Kaya, 2011; Liu vd., 2020), sosyal olmayan içe dönük öğrencilerde çalışmalara katılma fırsatı sağlaması, ulaşım dair sorunların yaşanmaması,(Willmann vd., 2020) şeklinde araştırma sonuçları bulunmaktadır. Geribildirim hızı ve etkili olması, ebeveynlerin eğitim sürecine etkili katılımları, ölçme değerlendirilmesinde kolaylık sağlaması, öğrencilerin çok yönlü yaratıcılığını geliştirilmesi, aktif katılıma fırsat tanınması, farklı düşünce becerisini desteklemesi., asenkron olarak derse katılamayan öğrencinin kayıttan derse takip etme olanağı ve risk barındıran deneylerin rahatlıkla yapabilemesi gibi güçlü yanları bulunmaktadır.

Sanal sınıflar, eğitim alıcılara esneklik ve eğitime erişebilirlik sağlaması yönünden avantajlıdır. Coğrafi olarak konum ve zaman engeline karşı geleneksel sınıflara katılamayan öğrenciyi eğitime katılma fırsatı sunar. Tam öğrenme modelince öğrencilerin kendi hızlarına uygun ilerlemelerine ve eğitimin bireyselleşmesine neden olur. Öğrenciler evlerinden veya mekan sınırlaması olmaksızın farklı yerlerden bilgisayar, tablet telefon gibi mobil araçlarla derse dahil olurlar. Eğitim senkron ve asenkron şekilde yürütülebilir. Çevrimiçi zengin kaynaklar, etkileşimli ödevler ve ölçme değerlendirme çalışmaları yapılabilir. Aynı anda çok sayıda öğrenciye, katılımcıya ulaşılması açısından toplu eğitime uygundur. Geleneksel eğiti-

min bir parçası olarak, çağdaş eğitimde yerini yerini almış, eğitimin bir parçası olarak yaygınlaşmaya devam etmektedir.

Çevrimiçi öğrenme öğrenci ve öğretmenle başlasada öğrencilerin kitlesel seviyede iletişime geçmesine fayda sağlayan yepyeni bir forma girmektedir (Richardson, 2005). Kullanılan uygulamalara da bağlı olarak öğrencilerin işbirlikçi beceriler geliştirmelerine fırsat tanır. Proje ödevlerinin hazırlanması, paylaşılması çevrimiçi ortamda tartışılıp değerlendirilmesi öğrencilerin sosyal becerilerine ve kendi fikirlerini oluşturmalarına katkı sağlamaktadır. Bu tartışmalarda öğrenciler savunmalarını sözel yaparak sözel iletişim becerilerini, yazılı yapımları durumunda yazılı anlatım becerilerini geliştirme fırsatı yakalarlar.

Tehlikeli uygulamaların simülatif gösterimi için sanal sınıflar ve çevrimiçi ortamlar avantaj sağlamaktadır. Ayrıca bu deney ve uygulamaların tekraren gösterimi etkili öğrenmenin gerçekleşmesi için de önem arzeder.

Öğrencilerin öğrenmeye karşı motivasyonlarının sağlanması ve sürdürülmesi geleneksel sınıflarla benzerlik göstermekle beraber ortamdan kaynaklı farklılıklar da bulunmaktadır. Sınıf ortamının ilgi çekici sesli ve görüntülü olması öğrenci motivasyonunu artırmaktadır (Akçay, 2018).

Uzaktan eğitimde mesafe sorunu yaşanmamaktadır. Ortam birliği zorunluğunun olmayışının bir takım yararları da beraberinde getirmektedir (Karaağaçlı,2008). Uzaktan eğitimin yararlarına bakıldığında;

- İş gücüne dahil olan çalışan insanların, iş yerinde eğitim alabilmelerini sağlaması,
- Geleneksel sınıflarda oluşan mekana bağlı sorunların yaşanmaması,
- Fırsat eşitliği ilkesine hizmet etmesi,
- Bilgiye ulaşma, bilgiyi yayma ve eğitime erişimin kolaylaşmasını sağlar,
- Özel gereksinimli öğrencilerin mekana bağımlılıktan kaynaklı eğitime erişim sorunlarını ortadan kaldırır,
- Eğitime ayrılan bütçede gider kalemlerinin azalmasını sağlar
- Uzaktan eğitimde öğrenci kapasitesi geleneksel sınıflara göre daha fazla kişiye ulaşma imkanı sunar,
- Bulaşıcı hastalıkların yayılma riskini azaltır. Şeklinde sıralabilmektedir.

#### **2.1.4.3. Sanal Sınıfın Zayıf Yanları**

Sanal sınıfların güçlü yanı olduğu gibi zayıf yönleri de vardır. Bunlar; ekonomik, ve altyapı sorunları ile teknik yetersizlikler, ihtiyacı karşılamaya yetmeyen dönüt ve etkileşim sorunu yaşanması, çevrimiçi platformlarda içerik ve materyal yetersizliği sorunu yaşanması (Akkuş ve Acar,2017), öğretmenlerin salgın dönemine dek sanal sınıf deneyiminin olmaması,yetersiz deneyimleri ve en önemlisi sanal sınıfların etkili yönetilemesinde yetersizlik, fiziksel ve sosyal uzaklığın asosyalliğe ve iletişime kapalılığa neden olması, özel gereksinimli öğrenciler için yeterli ek materyal gerekliliği (Can, 2020), öğrenci akademik başarılarının istenilen seviyenin altında olması, teknolojik yetersizlikler ile ailenin öğrencinin ders çalışma ortamını organize etmemesinden kaynaklı uygun ders çalışma ortamının yokluğu, şeklinde araştırma sonuçları bulunmaktadır (Arslan,2017). Ayrıca, öğretmenlerin alan bilgisi ve mobil cihaz, bilgisayar ve çevrimiçi platformları kullanma becerisi ile sanal sınıflarda yürütülen derslerdeki öğretimi yöntem ve tekniklerdeki yetersizlikler, özel gereksinimli özel eğitim öğrencilerinin rehberlik, evde eğitim uygulamalarında zorluk yaşanması, öğrencilere duygusal, manevi desteği karşılayabilecek mesleki becerilere ihtiyaç duymaları , öğrencilerin uzaktan eğitime olan motivasyon ve evde geçirilen zamanın yönetimi konusunda sorunlar yaşamaları, rehberlik ihtiyacı olarak sıralanabilir.

Yaşanan teknik sorunlar ve bu teknik sorunlara eğitimci ve idarecilerin çözüm üretme yetisinin yetersiz olması durumu dezavantaj olarak sayılabilir. Geleneksel eğitimdeki yüzyüze eğitimin getirdiği etkileşimin kısıtlanması öğrencilerde sosyal bağların kopmasına da yol açtığı ifade edilen çalışmalar mevcuttur.(Can 2020; Arslan 2017)

İnternet üzerinden erişilebilecek sınır düzeyde veri ve içerik bulunmaktadır. Çevrimiçi eğitim eğitimlerde öğrenciler istenmeyen içeriklere, müstehcen, şiddet içerikli saldırgan, kendisi yahut birbaşkasını tehlikeye atan tehlikeli içeriklerle karşılaşabilmektedirler. Akran zorbalığının çevrimiçi ortamlara kayması siber güvenlik önlemleri konusunda öğrencilerin eğitilmesi okul ve öğretmenlerin önemli rolleri arasındadır. Eğitime erişim için kullanılan etkileşime açık uygulama ve sitelerde öğrencilerin siber zorbalıklara maruz kalma riski bulunmaktadır. Genç, çocuk, öğrenci ve öğretmenlerin çevrimiçi ortamlarda çeşitli siber zorlalıklara karşı bireysel bilinçlenmeleri haklarını öğrenmeleri gerekmektedir. UNICEF tarafından 2022 yılında yapılan çocuk araştırma sonuçlarına göre, 6-17 yaş arasındaki çocukların ayda en az bir kez diğer çocuklar tarafından zorbalığa kalma oranı %13,8 olarak belirlenmiştir. Bu araştırma sonucuna göre kız çocukların erkek çocuklardan daha fazla zorbalığa maruz kaldıkları tespit edilmiştir.(UNICEF, 2023).

#### **2.1.4.4.Sanal Sınıf Yönetimi**

Sanal sınıf yönetimi kavramı ise; eş zamanlı ve çevrimiçi bir şekilde farklı mekânlarda bulunan öğrencilerin bir araya getirildiği, bilgi ve materyallerin teknoloji aracılığıyla yayıldığı, öğrenimin gerçekleşebilmesi için gereken düzen ve kuralların oluşturularak devamının sağlanması şeklinde tanımlanabilir (Kaya, 2011).

Sanal sınıf yönetimindeki başarı için öğretmenlerin teknolojik araç kullanımında beceri sahibi olması gerekmektedir. Ayrıca Öğretmenlik meslek becerisi ve pedagojik becerilerini etkili şekilde kullanabilmelidir. Sanal sınıfın diğer ögesi olan öğrencilerin derse erişimi sağlayacak teknik donanımı elinde bulundurması gerekmektedir. Öğretmenin davranış değişikliği ve sınıf düzeni için çevrimiçi ortamı düzenli denetlemek için zamanı verimli kullanmadır. (Can,2020)

#### **2.1.4.5. Sanal Sınıf Yönetiminin Temel Boyutları**

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte eğitimin çevrimiçi ortamlarda yaygınlaşması söz konusu olmuştur. Bir çok avantajı olan çevrimiçi eğitimden yeteri kadar yararlanamayan kullanıcılar, çevrimiçi ortamları etkili kullanmakta zorluklar yaşamışlardır. (Çakır, 2020)

Geleneksel sınıflarla benzer özellikleri olsada ortamdan kaynaklı farklılıklar kendi doğasına uygun boyutları bulunmaktadır. öğretim ortamı, öğretimin yönetimi, davranışların yönetimi, etkileşim,motivasyon, teknolojinin yönetimi, özel gereksnimli öğrencilerin yönetimi ve zaman yönetimi sanal sınıfların boyutlarıdır. (Can,2020)

##### **2.1.4.5.1.Sanal Sınıfların Fiziksel Düzen Boyutu**

Eğitim için öncelikli ihtiyaç ortamdır. Öğrenme ortamı öğrenmeyi etkileyen fiziksel her şeyi kapsamaktadır. Geleneksel sınıflarda sınıfın genişliği, eğitimsel etkinlikler için bölünmesi, temizliği, ferahlığı, aydınlığı, ışık, ses sistemi, öğrenci sayısı, öğrencilerin oturum düzeni vb. fiziksel düzen boyutlarını oluşturmaktadır. Ders organizasyonun fiziksel ortamla doğrudan ilgisi bulunmaktadır. Öğrencilerin etkin öğrenmeler gerçekleştirmeleri,okula ve derslere karşı pozitif tutum geliştirmeleri açısından olumlu sınıf ortamı oluşturmak gerekmektedir.

tedir. (Arslan,2017)

Geleneksel sınıflar masa, sıra, tahta vb. elemanlardan oluşurken sanal sınıflarda uygulama aracılığıyla oluşturulan sınıflar, toplantı odaları, eğitim ortamları, eğitimin ihtiyacına göre tasarlanmış çevrimiçi ortamdan oluşmaktadır.

Uygulamalar ihtiyaca cevap verme niteliğine göre seçilir. Çevrimiçi senkron yapılan eğitimlerde donanım ve internet bağlantısı sınıfa erişim için gereklidir. Bağlantı zayıflığı, donanım yetersizliği, teknolojik yetersizlikler sanal sınıfa katılmaya engeldir. Dış ortamdan kaynaklı gürültüler, öğrenci motivasyonu, ses iletimi, uygun olmayan yazılımın kullanımı ,dikkat süresi, iletişim eksikliği vb. sanal sınıfların fiziksel boyutunda yaşanan sorunlar olarak kümelmiştir. (Arslan ve Şumuer,2020)

#### **2.1.4.5.2. Sınıf Yönetiminin Plan ve Program Boyutu**

Salgın sürecinde tüm dünya ülkeleri eğitimin devamını esas kabul etmişlerdir. Devamlılığın sağlanabilmesi için gerekli alt yapı ve çeşitli programlar hazırlamış ivedilikle yürürlüğe koymuşlardır (Gurbuz, 2014).

Türkiye’de verilen eğitimlerde kazanım değişikliği yapılmış müfredat devam edilmiştir. Kazanımlar geleneksel eğitimde olduğu gibi yeri ve sırası geldiğinde uygun teknik ve yöntemlerle işlenmiştir. Kaliteli program sunumu öğretim yöntemi ayırt etmeksizin tüm derslerde elzemdir (Tekinarsan, Yavuzalp 2016).

Çevrimiçi eğitimlerde plan-programa önem verilmesi, ders işlenişinde çeşitli yöntem ve tekniklerle zenginleştirilmesi, öğrencinin süreç başarısını değerlendirmek için farklı ölçme değerlendirme yöntemlerine başvurulması (Can, 2020; Kaya, 2011), Öğretmenin öğrencilerin derslere erişimini ve devamını sağlamak için kişisel destek sunması, öğrenmeyi ilgi çekici sürdürülebilir, dinamik tutmak amacıyla motivasyonun sağlanması, derse güdülemek adına zengin görsel içerik ve interaktif çalışmalarla desteklenmesi, öğretmenin mesleki donanımının yeterli veya yüksek olması öğrenci başarısına pozitif yönlü etki etmektedir. Sanal sınıflarda fiziksel sınıflarda kullanılan yöntem ve tekniklere ek olarak, sanal sınıflara özgü materyal, yöntem , teknik ve derslerde etkileşimi artıracak dijital araçlara ihtiyaç duyulmaktadır.(Arslan ve Şumuer,2020)

#### 2.1.4.5.3. Sınıf Yönetiminde Davranış Düzenlemeleri

Geleneksel sınıflarda olduğu gibi sanal sınıflarda da davranış düzenlemeleri gerekmektedir. Özyürek'e göre (2005) davranış biçimlerine göre yaklaşımlar bulunmaktadır. Bunlar;

- Davranış Değiştirme yaklaşımı,
- İşbirlikçi Yaklaşım,
- Akılcıl Yaklaşımlar,
- Gerçeklik terapisi yaklaşım modelleri,
- Demokratik Liderlik Modeli,

İstenmeyen davranışlara karşı ilk yapılması gereken sanal sınıf kurallarının öğrencilerle birlikte belirlenmesi ve belirlenen kuralların öğrencilerle paylaşılması, iletişimin devamının sağlanması, çevrimiçi senkron derslerin kayıt altına alınması ve anlık geribildirimler sağlanması davranış düzenlemede faydalı olabilir (Can ve Gündüz, 2021). Ders saatlerinin büyük kısmının disiplin ile ilgili etkinliklere ayrıldığına yönelik araştırmalar bulunmaktadır(Üre,2003).

Duman, Çetin ve Gelişli (2004)' in yaptıkları araştırmaya göre öğretmenlerin sınıf yönetimi tavırlarında müdahaleci tutumlarının baskın olduğu belirtilmiştir. Katı disiplin yaklaşımı benimsedikleri, erkek öğrencilere daha baskıcı disiplin tavrı takındıklarını belirtmiştir. Ayrıca sosyo-ekonomik seviye yükseldikçe öğretmenlerin çağdaş ve yapıcı disiplin yaklaşımlarının arttığı tespit edilmiştir.

Geleneksel sınıflarda disiplin açısından teknolojik araçların kullanımı sınırlandırılmaktadır.Örneğin: Cep telefonları, tablet, akıllı saat vb...

#### 2.1.4.5.4. Sınıf Yönetiminde Zaman Yönetimi

Sınıf içinde geçirilen zamanın planlaması ve verimli şekilde kullanılması gerekmektedir. Sınıfta zamanı yönetme sorumluluğu öğretmene aittir. En önemli stratejilerden olan zaman yönetimi, öğretmenin kullanma biçimi mesleki tecrübesine ve eğitim etkinliklerini yönetme becerisine bağlıdır. (Başar,2005) Eğitim işiyle ilgili ne kadar fazla mesai harcanır, kırtasiye ve evrak işleriyle az uğraşırsa etkili öğrenme daha fazla gerçekleşmesi beklenirken istenmeyen davranışların da azlaması beklenir. (Şentürk, 2006)

Öğretmenin fiziksel sınıflardaki eğitsel,yönetimsel, sosyal rolüne; sanal sınıflarda teknik rolde eklenmiştir.Tüm bu rolleri ahenkli ve hatasız yürütebilmesi beklenmektedir. Sanal

sınıflarda zaman yönetiminin başarılı şekilde yönetilmesi gerekmektedir. (Cornelius; aktaran Arslan ve Şumuer, 2020)

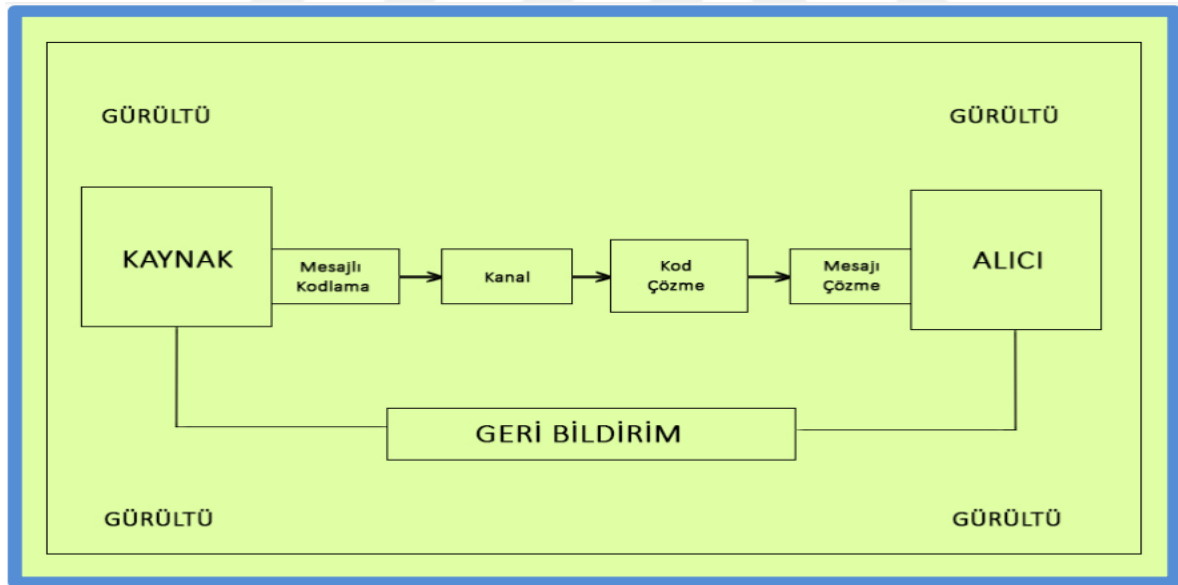
#### 2.1.4.5.5. İletişim ve Etkileşim Olanakları

Kişiler arası duygu ve düşünce paylaşımı olarak ifade edilen iletişim, eğitimde öğrenci öğretmen, öğrenci-öğrenci arasında gerçekleşmektedir. Etkileşim süreci olan eğitim için iletişim temel gerekliliktir.

Sınıf yönetiminin başarılı olabilmesi başarılı iletişim süreçlerine bağlıdır. Öğretmenin öğrencilerle olan olumlu iletişimi eğitsel amaçlara ulaşmada etkili olduğu yönünde araştırmalar bulunmaktadır (Celep, 2008).

İletişim şekil-1 de görüldüğü üzere dönüt (geri bildirim) olması durumunda açık iletişim, geri bildirim olmadığı durumlarda kapalı iletişim olmaktadır.

Şekil 1: İletişim süreçleri:



Şekil 1.1. İletişim Süreci ve Temel Unsurları

Kaynak: Atatürk Üniversitesi, 2017

#### 2.1.4.5.6. Teknoloji Yönetimi

Teknolojinin hızlı ve durdurulamaz ilerleyişi her geçen gün artmaktadır. Hayatın her alanına giren teknoloji yaşamı kolaylaştırmakla birlikte aşırı kullanımına bağlı olarak genç nüfus üzerinde bağımlılık yapma etkisi de ortaya çıkmaktadır. Oyun kavramının sokaklardan tablet ve bilgisayar ekranına kaymasıyla birlikte gençlerin teknolojik cihaz başında geçen

sürelerinde gözle görülür artışlar yaşanmıştır. Teknolojinin ölçülü ve fayda odaklı kullanımı öğrencilerin gelişimini pozitif etkilerken ekran süresinin artması, zararlı yazılımların kullanılması uzun vadede olumsuz etkilere sebep olmaktadır. (Kurt vd. 2014)

Her evde intertene erişimi sağlayan çeşitli donanımlar bulunmaktadır. Telefon başta olmak üzere tablet, bilgisayar, akıllı telefonlar, internet erişimli televizyonlar vb. olarak sıralanabilmektedir. Gençler arasında teknoloji kullanımının odak noktasında eğlence ihtiyacı olduğu sonucu bulan araştırmalar bulunmaktadır. Bu ve benzeri sonuçlardan yola çıkarak öğrencilerin teknoloji yönetiminin bireysel ve toplumsal faydaya yönelik olması beklenmektedir.

## **2.2.İLGİLİ ARAŞTIRMALAR**

Araştırmanın bu bölümünde yapılan diğer çalışmalarla bütün olarak görülmesi amacıyla dünyada ve Türkiye’de yapılan araştırmalara ilişki kurularak değinilmiştir.

### **2.2.1.Yurtiçi Araştırmalar**

Kurt, Kandemir ve Çelik (2020)’in “Covid-19 Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitime İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri” isimli çalışmalarının amacı, Covid-19 pandemi sürecinde uzaktan eğitime yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin araştırılmasıdır. Bu çalışma özel durum çalışmasına uygun olarak hazırlanmıştır. Araştırma verileri içerik analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Uzaktan eğitime ilişkin görüşlerin alındığı bu çalışmanın sonuçlarına göre; uzaktan eğitim kavramının; sınıf öğretmenlerine internet üzerinden etkileşimli ders işleme, okul dışından eğitim, farklı ortamlarda eğitim, internet ortamı, EBA, kitle iletişim araçlarıyla yapılan eğitim, aile ve öğretmen iş birliğiyle eğitim, etkileşimin sınırlılığını gerektiren ortamda kendi kendine öğrenme, dijital dünya, yenilenme, eğitim teknolojisi ve sürekli ve ulaşılabilir eğitim kavramlarını çağrıştırdığı tespit edilmiştir. Ayrıca uzaktan eğitimin sürekliliği, eğitim sürecinde iletişim ve etkileşimi sağlamaya yönelik önemli katkılarının olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İlaveten uzaktan eğitim sürecinde aileden, öğrenciden, öğretmenden, kitle iletişim aracından ve ortamdan kaynaklı sorunların olduğu belirlenmiştir. Ayrıca sınıf öğretmenlerinin öğrencileri değerlendirmede; çoktan seçmeli test, etkinlik ödevi, soru cevap yöntemi, web2.0 araçları ile etkinlik hazırlama, velilerden gelen videoların değerlendirilmesi, dijital etkinlikler ve oyunlar ve proje gibi değerlendirme yöntemlerini kullandıkları ya da değerlendirmeyi nasıl yapacaklarını bilmedikleri sonuçlarına ulaşılmıştır.

Sertkaya ve Dündar (2022)'ın "Covid-19 Salgın Sürecinde Sınıf Öğretmenlerinin Yaşadığı Sorunlar" isimli çalışmanın amacı, covid-19 salgın hastalık sürecinde sınıf öğretmenlerinin yaşadığı sorunları ortaya koymaktır. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden olan olgu bilim deseni kullanılmıştır. Veriler içerik analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda, öğretmenlerin salgın döneminde mesleki yeterliliklerinin arttığı; Çevrimiçi eğitimde kullanılan uygulamaların ve teknolojik aletlerin kullanımı konusunda tecrübe edindikleri, uzaktan eğitimde öğrencilerin dikkat ve motivasyonlarının negatif etkilendiği derse katılımın azaldığı sonucuna varılmıştır.

Bakioğlu ve Çevik (2020)'in "COVID-19 Pandemisi Sürecinde Fen Bilimleri Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri" adlı çalışmanın amacı, COVID-19 pandemisi sürecinde uzaktan eğitimde neler yaşandığı konusunda ortaokulda görevli Fen Bilimleri öğretmenlerinin deneyimlerini ortaya koymaktır. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim deseni ile yürütülmüş, veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Uzaktan eğitim sürecinde internet bağlantısı, öğrencilerle iletişim kurma, öğrencilerin derslere katılım oranının düşük olması ve okul yönetiminin baskısına maruz kalma gibi problemlere sahip oldukları tespit edilmiştir. Bunun yanında uzaktan eğitim sürecinde derste kullandıkları öğretim yöntem ve tekniklerin yanında, kullandıkları materyallerinin değiştiği, uzaktan eğitim ile öğretim programını ve laboratuvar/ atölye etkinliklerini tamamlayamama gibi kaygılara da sahip oldukları görülmüştür. Yine pandemi olayının eğitim teknolojileri kullanımını ve mesleki gelişimlerini çoğunlukla olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir. Bu süreçte öğretmenlerin öğrencilerde oluşabilecek bilgi eksiklikleri nedeniyle kaygılı oldukları, uzaktan eğitim sürecinde kendilerini yetersiz hissettikleri, buna rağmen kendilerini geliştirme fırsatı yakaladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonuçlarını destekler sonuçlara ulaşılmıştır.

Dinçer ve Uyar (2015)'in "E-Öğrenme Sistemlerinin Kullanımı Sürecinde Karşılaşılan Sınıf Yönetimi ile İlişkili Sorunlar ve Çözüm Önerileri" isimli çalışmanın amacı, eğitim fakültelerinde görev yapan öğretim elamanlarının e-öğrenme sistemlerinin kullanımı sürecinde karşılaştıkları sorunların sınıf yönetimi bağlamında incelenmesi ve bu sorunların çözümüne yönelik önerilerinin belirlenmesidir. Olgu bilim deseni kullanılan bu araştırmanın verileri içerik analizi yönteminden yararlanılmıştır. Analiz sonuçlarına göre, eğitim fakültelerinde görev yapan katılımcıların hem alana özgü derslerde hem de ortak derslerde e-öğrenme sistemlerini kullandıkları belirlenmiştir. Bu süreçte karşılaştıkları sorunların ise sınıf yönetiminin boyutlarını oluşturan etkili iletişimi sağlama, zaman yönetimi ve öğretimin yönetimi ile ilişkili olduğu, bu sorunların çözümü adına öğrenci katılımını arttıracak tasarımları, öğretim elemanları-

nın e-öğrenme sistemlerine ilişkin bilgi ve deneyimlerinin arttırılmasını ve öğretimin etkili bir şekilde planlanmasını önerdikleri ortaya konmuştur.

Umar (2015)'ın yüksek lisans tezi olarak yaptığı “Ortaokul Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Becerileri İle Örgüt Kültürü Algıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Konya İli Örneği)nin amacı, Ortaokul öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerileri ile örgütsel kültür algıları arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Çalışma tarama modeli kullanılarak hazırlanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; öğretmenlerin sınıf yönetimi becerileri yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, medeni durum, mesleki kıdem ve şu an görev yaptığı okuldaki hizmet süreleri olmak üzere bütün değişkenlerinde ortaktır. Yani görüşleri aynı doğrultudadır, görüşlerinde hiç bir farklılık yoktur. Örgütsel kültür algılarında yaş değişkeninde sadece destek alt boyutunda farklılık olduğu görülmektedir.

Arslan (2017)'ın Ahi Evran Üniversitesinde yapmış olduğu “Öğretmen Adaylarının Sınıf Yönetimi Boyutlarına İlişkin Algılarının Karikatürize İfadeleri” isimli çalışmanın amacı, öğretmen adaylarının sınıf yönetimi etkinlikleri ile etkili bir sınıf ortamı oluşturmada, sınıf yönetimi boyutlarından hangisini en önemli gördüğünü karikatürize ifadeyle ortaya çıkarmaktır. Nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim deseniyle yürütülmüştür. Araştırma sonucuna göre, sınıf içi ilişkileri ve iletişimi en önemli boyut olarak gördüğü ve sınıf yönetiminin temelini iletişime dayandığı, öğretimin yönetimi açısından bakıldığında, iyi planlanmış amaca uygun gerçekleştirilmiş sınıf yönetimi boyutları etkinliklerinin sınıf yönetimi sorunlarını çözmede de etkili olduğu, sınıf yönetimi kapsamında bakıldığında bütün boyutların önem sıraları arasında bir ilişki olduğu görülmektedir.

Sargın (2022)'ın “Sanal Sınıf Yönetiminde Öğretmenlerin Tutumları Ve Okul Müdürlerinin Algıları” isimli yüksek lisans çalışmasının amacı, uzaktan eğitimde öğretmenlerin sanal sınıf yönetimi davranışlarına dair geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirmek ve okul müdürlerinin sanal sınıf yönetimi hakkındaki algılarını ortaya çıkarmaktır. Nicel ve nitel verilerin bir arada kullanıldığı karma yöntem kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına bakıldığında, dört farklı tema orta çıkmıştır. Teknolojik donanım ,Motivasyon, Sanal sınıf yönetimi ve iletişim temaları orta çıkmıştır. Bu çalışmada motivasyon teması çıkmaması açısından farklılık göstermektedir.

Şeker, Kankanat ve Elmalı (2022)'nin “Sınıf Öğretmenlerinin Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitimde Sınıf Yönetimi ve İletişime Yönelik Görüşleri” isimli çalışmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin pandemi sürecinde uzaktan eğitimde sınıf yönetimi ve iletişime yönelik görüşlerinin alınarak sanal sınıf ortamlarında yaşanan durumları incelemiştir. Nitel araştırma

yöntemlerinden durum çalışması olarak tasarlanmıştır. Verilerin analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre, sınıf öğretmenleri kullanılan programın sistemselsel sorunlarının, öğrenci davranışlarının ve zaman yönetiminin sınıf yönetimini olumsuz etkilediğini, dersi planlama için sorun yaşamadıklarını ve teorik anlatımı geri planda tutup uygulama ağırlıklı gerçekleştirdiklerini belirtmişlerdir. Benzer bir sonuçta bu çalışmada ortaya çıkmıştır Öğrencilerin konuşma, dinleme ve sözel olmayan iletişim becerilerinin sanal sınıf ortamlarında sekteye uğradığı bulgusuna erişilmiştir ve canlı dersler dışında da veli ve öğrencilerle iletişim kurduklarını belirtmişlerdir. Velilerin iletişim kurma sonucu bu araştırma da ulaşılan sonuçlardandır.

Paliç ve Keleş (2011)'in "Sınıf Yönetimine İlişkin Öğretmen Görüşleri"adlı çalışmanın amacı, ilköğretim ve ortaöğretim kademelerinde çalışan öğretmenlerin, "sınıf yönetimi" kavramına ilişkin görüşlerini; "öğretmen özellikleri, "sergilenen yaklaşımlar", "karşılaşılan sorunlar" ve "öneriler" boyutlarında incelemek olarak belirlenmiştir. Betimsel analiz yaklaşımı benimsenen bu araştırma sonucunda, etkili bir sınıf yönetimi için önemli görülen öğretmen özellikleri; "kişisel özellikler", "mesleki özellikler" ve "öğrenciye yaklaşım" olarak belirlenmiştir. Çalışmada yer alan öğretmenlerin sınıf yönetiminde önlemsel, gelişimsel ve tepkisel yaklaşımlara uygun davranışlar sergiledikleri görülmüştür. Ayrıca, öğretmenlerin en çok karşılaştığı sorunlar öğrenci farklılıkları, farklı aile ortamlarının yansması ve öğrencinin derse tutumu olarak belirlenmiştir. Yapılan bu araştırma sonuçlarıyla benzer sonuçlara ulaşılmıştır.

Karakuş, Karacaoğlu ve Ucuzsatar (2020)'in " Türkçe Öğretmeni Adaylarının Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşleri" isimli çalışmanın amacı, Türkçe eğitimi sürecinin uygulayıcı olmak üzere yetiştirilen Türkçe öğretmeni adaylarının uzaktan eğitim sürecine ilişkin görüşlerini ortaya çıkarmaktır. Çevrimiçi ortamda Türkçe öğretmeni adaylarına sunulan uzaktan eğitimin öğretmen adayların temel dil becerilerine katkısı, yaşanan teknik sorunlar, bu eğitim yönteminin verimliliği vb. hususlarına ilişkin görüşler, tespit edilmek istenmiştir. Veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Analiz edilen veriler sonucunda, sürecin genel olarak olumsuz değerlendirildiği tespit edilmiştir. Sürecin olumsuz değerlendirme durumu yapılan bu araştırma da aynı sonuca ulaşılmıştır.

Albayrak (2017)'in "Uzaktan Eğitim Sistemi, Uzaktan Eğitim Sisteminde Sanal Sınıf Ortamı Ve Sanal Sınıf Ortamında Sınıf Yönetimi" isimli yüksek lisans çalışmasının amacı, Uzaktan Eğitim nedir?, Uzaktan Eğitimin amacı nedir?, Uzaktan Eğitim alan öğrenciler kimlerdir?, Uzaktan Eğitim niçin ve ne zaman etkilidir?, Uzaktan Eğitimde alt yapı nasıl olmalıdır?, Sanal Sınıf nedir?, Sanal Sınıf Yönetimi ve Yönetim Programları nelerdir?, Sanal Sınıf

Yönetimi nasıl olmalıdır? gibi sorulara yanıt aranırken, iletişim teknolojileri ile bütünleşik bir ortamında kullanılabilecek mevcut teknolojilerinden bahsedilmiştir. Bu araştırmaya için öğretmenlerle yapılan görüşmelerden elde verilerde de yeni iletişim teknolojileri kullanılması gerektiğine dair benzer sonuçlara ulaşılmıştır.

Sönmez, Yıldırım ve Çetinkaya (2020)'nin “ Evaluation of Distance Education Process Due to New Type of Coronavirus (SARS-CoV2) Pandemic with the Opinions of Elementary School Classroom Teachers” adlı çalışmasının amacı, pandemi sonucu oluşan uzaktan eğitim sürecini değerlendirmektir. Araştırma tanımlayıcı vaka çalışması olarak tasarlanmıştır. Araştırma sonucuna göre, Salgın sırasında annelerin çocukların eğitimine en çok yardım ettiği sonucuna varılırken süreç, öğretmenlerin salgın sürece rağmen sürekli eğitimin güçlü yanlarından biri olduğunu ifade edilmiştir. Mesafenin pandemi sırasında yapılan eğitim sosyo-ekonomik durumdan oldukça etkilendiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırmaya sonuçlarına baktığında benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmüştür.

Bilgiç, Doğan ve Seferoğlu (2011)'nin “ Türkiye’de Yükseköğretimde Çevrimiçi Öğretimin Durumu :ihtiyaçlar, Sorunlar ve Çözüm Önerileri” isimli çalışmalarının amacı, üniversite bünyesinde görev yapan öğretim üyelerinin Türkiye’de çevrimiçi ortamlarda sunulan eğitimlerle ilgili olarak karşılaştıkları sorunları ve bu sorunlar karşısında üretilen çözüm önerileri geliştirmektir. Araştırma verileri anket kullanılarak derlenmiştir. Araştırma bulgularından elde edilen sonuçlara göre, en çok çevrimiçi eğitimde pedagojik yeterlik, teknik konular, içeriğin hazırlanması ve uzaktan eğitim sistem ve uygulamalarının kullanımında desteğe ihtiyaç duydukları anlaşılmaktadır. Öğretmen üyeleri ile yapılan bu araştırmaya sonuçları ortaokul öğretmenleriyle yapılan araştırma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.

Ural ve Canpolat (2021)'in Covid-19 Pandemisinin Öğretmen Yabancılaşmasına Etkisinin araştırıldığı çalışmada öğretmenlerin yabancılaşması ile bu çalışma sonucunda benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Uzaktan eğitim sırasında öğrencilere ulaşamama, teknoloji kullanımındaki yetersizlikler, öğretimin etkisini görememe sonucu benzer çıkarken, karar süreçlerine katılamama, aşırı iş yükü çalışma sonucundan farklı çıkmıştır.

Arslan ve Şumuer (2020) tarafından yapılan “COVID-19 Pandemisi döneminde öğretmenlerin sanal sınıflarda karşılaştıkları sınıf yönetimi sorunları” adlı araştırmalarında öğretmenlerin en yoğun olarak fiziksel düzen boyutunda ses, görüntü, donanım, yazılım bileşenleri ve plan-program etkinlikleri boyutunun öğretimin değerlendirilmesi bileşenlerinde sorun yaşadıkları anlaşılmıştır. Öğretmenlerin belirledikleri sorunlar şu konularda kümelenmiştir: Dış ortam gürültüsü, internet bağlantısı, derse erişim, dijital içerik yetersizliği, etkileşim ek-

sikliği, kısa ders süresi, ses iletimi, uygun olmayan gizlilik ve güvenlik yazılımının kullanımı.

### **2.2.2.Uluslararası Araştırmalar**

Maher (2012)' in Sydney Technology Üniversitesinde “Online Learning In Primary Schools” isimli yapmış olduğu çalışmanın amacı, Çevrimiçi öğrenmenin ilkokul öğrencileri için getirebileceği beceriler ve faydaların ortaya konulmasıdır.

Rasmitadila, Aliyyah ve diğerleri (2020)'nin “The Perceptions of Primary School Teachers of Online Learning during the COVID-19 Pandemic Period: A Case Study in Indonesia” isimli araştırmanın amacı, covid-19 salgını sırasında Endonezya’da ilkokul öğretmenlerinin çevrimiçi öğrenme ile ilgili algılarını araştırmaktadır. Araştırma verileri tematik analiz kullanılarak analiz edilmiştir.

## ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

### 3.YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeline, veri toplama teknikleri ve araçlarına, veri toplama araçlarının, araştırma süreci ve araştırmacının verileri analizi ile detaylı bilgilere yer verilmiştir.

#### 3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma betimsel bir durum çalışmasıdır. Covid-19 pandemi sürecinde orta okullarda yürütülen uzaktan çevrimiçi eğitim ve öğretimin sınıf yönetimi boyutlarına etkisinin incelendiği bu çalışmada beraberinde nitel yöntemin olgu bilim deseni kullanılmıştır. Yapılan çalışmada ortaokul öğretmenlerinin Covid-19 pandemi sürecinde yürüttükleri çevrimiçi eğitimlerde sınıf yönetimi boyutlarını açık ve içtenlikle değerlendirmelerine imkan sağladığı nitel araştırma tercih edilmiştir. Çalışmada nitel araştırma türünden olan fenomenolojik desen kullanılmıştır. Fenomenolojik desene baktığımızda, bireylerin olayları kendi bakış açılarından, kendi tecrübelerinin odağı aldıkları desendir. (Ersoy, 2016) Olgubilim kişisel deneyimler merkezli çalışan bir yöntemdir.(Baltacı, 2019). Olgu bilim yöntemin amacı, katılımcıların bahsi geçen konuyla ilgili deneyimlerini harmanlayarak durum hakkında genel bir sonuca varmaktır (Yıldırım ve Şimşek,2016). Bu çalışmada Fenomenolojik desenin tercih edilmesinin ana sebebi, covid-19 salgın sürecinde orta okullarda yürütülen uzaktan eğitim ve öğretimin sınıf yönetimi boyutlarına etkisini belirlemektir. Konunun derinlemesine incelenmesi, öğretmenlerin deneyimlerinden yola çıkarak verilere ulaşmak istenmiştir.

#### 3.2. Veri Toplama Teknikleri ve Araçları

Verilerin elde edilmesi için yapılacak saha çalışmasına dair etik izinler ilgili enstitüden alınmıştır. Enstitüden çalışma izninin alınmasını takiben Kırıkkale İl Milli Eğitim Müdür-

lüğünden görüşme formu uygulama izni alınmıştır.

Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Fenomenolojik araştırmalarda veri toplama aracı olarak kullanılan yöntemlerden biri görüşmedir.(Yıldırım ve Şimşek).

Yarı yapılandırılmış görüşme yönteminde katılımcılara daha önceden hazırlanan sorular aynı sıra ile yöneltilir. Katılımcıların sorulan sorular haricinde cevap vermesinde herhangi bir sorun yoktur (Berg ve Lune,2015). Araştırmacı, katılımcılar ile görüşme esnasında tecrübelerini, düşüncelerini, davranışlarını, değerlendirme ve anlama yapısını çözmeye çalışır. Araştırmacının ilk görevi, araştırmanın şeffaflığı açısından katılımcılara yöneltilen sorulara net ve düzgün cevap vermektir (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Araştırma sürecinde verilerin toplanması için kişiler ile kurulan iletişim tekniği ilgi çekici bir yöntemdir. Kullanılan yöntem sayesinde görüşme yapılan kişilere sorulan sorulara karşı verdikleri cevapların niteliği, bakış açıları ve bu sorular sayesinde öğrenmek istedikleri sonuçlar için iletişim kurmak ideal bir yöntemdir (Berg ve Lune, 2015).

Çalışmada kullanılan veri toplama aracı olan görüşme formu araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. Araştırmacılar ilgili literatürü taramış ve konu ile ilgili soru havuzu oluşturulmuştur, oluşturulan havuzdan araştırmanın amacına en uygun olduğu düşünülen sorular seçilmiştir.Araştırma için literatür taraması yapılmasının ardından altı soruluk görüşme formu taslağı hazırlanmış altı akademisyen ile irdeleyerek tartışılmıştır. Elde edilen sorular kapsam ve geçerlilik bakımından değerlendirilmiş ve taslak bir görüşme formu oluşturulmuştur. Kapsam ve geçerliliği artırmak için görüşme formuna iki soru daha eklenmesi uygun görülmüştür. Formda yer alan sorular hazırlanırken soruların açık ve anlaşılır olmasına özen gösterilmiştir. Formda yanıtlayıcıyı yönlendirici her türlü ifadeden kaçınılmıştır. Dil anlatımının uygunluğu bakımından iki Türk Dili uzmanından görüş alınmıştır. Alınan görüşler doğrultusunda maddelerin anlaşılabilirliği artırılmaya çalışılmıştır. Amaca hizmet etmeyen ve kapsam dışı maddeler formdan çıkarılmıştır. Sekiz sorudan oluşan görüşme formu hazırlanmıştır.

Görüşme formu, beş öğretmenle demo çalışması yapılarak denenmiştir. Katılımcılardan elde edilen dönütlerin değerlendirilmesi sonucunda bazı maddelerin sadeleştirilmesine karar verilmiştir. Formun son hali alan uzmanının görüşüne sunulmuş onayının ardından uygulamaya geçilmiştir.

Bu araştırma kapsamında öğretmenlerle yapılan görüşmenin süresi, 15 ile 30 dakika arasında değişkenlik göstermiştir. Görüşmelerin kayıt altına alınacağı öğretmenlere bildirilmiştir. Katılımcıların bazılarının görüşme sorularına kısa cevaplar veridiği görülürken gene-

lenin sorulara detaylı cevaplar verdiği gözlenmiştir. Görüşmeler sonucunda her bir öğretmene bir kod numarası verilmiş ve öğretmenlerin samimi ve içtenlikle verdikleri umulan ifadeleri analiz edilmek üzere, görüşmeler kayıt altına alınmıştır.

### **3.3.Çalışma Grubu**

Araştırma kapsamında Kırıkkale ilinde görev yapan 30 ortaokul öğretmeni ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılacak öğretmenler ile iletişim kurulup araştırma hakkında detaylı bilgiler verilmiştir. Çalışma grubu, kolay ulaşılabilir örneklem yöntemi kullanılarak il merkezinden seçilmiştir. Çeşitli verilere ulaşılma ihtimaline bağlı olarak sosyoekonomik düzeyi farklı olan okullar seçilmiştir. Sosyoekonomik düzey okul bazında değerlendirilmiştir. Sosyoekonomik düzeyi iyi, orta kötü olarak üç gruba ayrılmıştır.

Ortaokul branşları beş gruba ayrılmış her gruptan altı öğretmen görüşme sağlanmıştır. Çalışma verilerinin çeşitlenmesi ve farklı bakış açılarının irdelenebilmesi amacıyla çeşitli branştan öğretmenlere ulaşılma amaçlanmıştır. Katılımcılar, Türkçe; Matematik, Fen Bilgisi, Sosyal Bilgiler ve Yetenek Zümresi (Beden Eğitimi, Görsel Sanatlar, Müzik) gruplarına ayrılmıştır. Sınıf yönetimi süreçlerine dair farklı branşlardan öğretmen görüşleri olarak verilerin zenginleştirilmesi amaçlanmıştır.

### **3.4 Verilerin Toplanması**

Araştırmaya katılım sağlamayı kabul eden gönüllü ortaokul branş öğretmenlerine görüşme esnasında ses kaydı alınacağı katılımcılara bildirilip katılımcıların bu hususta onayları alınmıştır. Katılımın gönüllülük esasına dayalı olduğu katılımcılara bildirilmiştir. Etik kurallar dahilinde araştırmanın amacı çalışma grubuna tebliğ edilmiştir. Katılımcıların kişilik hakları doğrultusunda kimlik belirtici herhangi bir bilgi alınmamıştır, cevapların gizlilik çerçevesinde tutulacağı ve araştırmacılar tarafından yalnızca bu çalışma için değerlendirileceği şeklinde gerekli bilgilendirmeler katılımcıların tarafına yapılmıştır. Bahsi geçen branş öğretmenleri dışında öğretmenle görüşme yapılmamış tüm veriler ilgili branş öğretmenlerinden alınan görüşlerden elde edilmiştir. Sorulara içtenlikle detaylı cevap vermeleri katılımcılardan istenmiştir. Görüşmeye katılan katılımcılardan bazıları sorulara detaylı cevap verirken bazı katılımcılar

soruları detaylandırmamışlardır. Katılımcılara cevaplamak istemedikleri sorular için ısrar edilmemiştir. Sekiz sorudan üç soruya cevap vermek istemeyen katılımcı mevcuttur. Soruları cevaplaması için ısrar edilmemiştir. Sonraki soruya geçilmiştir. Genel olarak soruların çoğunluğu katılımcılar tarafından cevaplanmıştır. Dileyen katılımcılara görüşme deşifreleri mail olarak gönderilmiş onayları sonrasında veri analizine geçilmiştir.

**Tablo 2.** Veri Toplama ve Analiz Sürecinde Yapılan İşlemler

| Tarih                     | Yapılan İşlem                                           |
|---------------------------|---------------------------------------------------------|
| <b>Ocak,2023</b>          | Çalışma konusu ve sürecin belirlenmesi                  |
| <b>Şubat,2023</b>         | Formların hazırlanması ve Araştırma için izin alınması  |
| <b>Mart,2023</b>          | Araştırmanın yapılması                                  |
| <b>Nisan,2023</b>         | Verilerin analiz edilmesi ve yorumlanması               |
| <b>Nisan, Mayıs, 2023</b> | Belirlenen konu ile ilgili literatür taraması yapılması |
| <b>Mayıs, 2023</b>        | Taranan literatürün kaleme alınması                     |
| <b>Haziran,2023</b>       | Araştırma raporunun yazılması                           |

Araştırma 2022-2023 eğitim-öğretim yılında gerçekleştirilmiştir. Gerekli izinlerin alınması ardından saha çalışması mayıs ayında yapılmıştır. Literatürün kaleme alınması nisan ve mayıs aylarında yapılmıştır. Araştırma raporu haziran ayında yazılmıştır. Çalışma grubu kolay ulaşılabılır örneklem yöntemi ile belirlenmiştir. Çalışma Kırıkkale ilinde görev yapan 30 orta-okul branş öğretmenini oluşturmaktadır. Branşlar Sözel,Sayısal ve yetenek zümreleri olarak ayrılmıştır. Çalışmaya katılan branşlar, Sosyal Bilgiler, Fen Bilgisi, Türkçe, Matematik ve Yetenek Zümresi (Resim, Müzik, Görsel Sanatlar)olarak belirlenmiştir. Her branştan 6 öğretmenle görüşme gerçekleştirilmiştir.

Araştırmaya katılan katılımcılara ilişkin bilgiler Tablo 3.'de verilmiştir.

**Tablo 3.** Araştırmaya Katılan Araştırmacılara İlişkin Bilgiler

| Çalışma Grubu                             |                                                 | f  |
|-------------------------------------------|-------------------------------------------------|----|
| Cinsiyet                                  | Kadın                                           | 18 |
|                                           | Erkek                                           | 12 |
| Yaş                                       | 20-25 yıl                                       | 2  |
|                                           | 26-30 yıl                                       | 3  |
|                                           | 31-35 yıl                                       | 11 |
|                                           | 36-40 yıl                                       | 13 |
|                                           | 41-45 yıl                                       | 8  |
|                                           | 46-50- yıl                                      | 2  |
|                                           | 51 yıl ve üzeri                                 | 1  |
| Hizmet Süresi                             | 5-10 Yıl                                        | 5  |
|                                           | 11-15 Yıl                                       | 7  |
|                                           | 16-20 Yıl                                       | 12 |
|                                           | 25 Yıl ve üzeri                                 | 6  |
| Branş                                     | Türkçe                                          | 6  |
|                                           | Sosyal Bilgiler                                 | 6  |
|                                           | Matematik                                       | 6  |
|                                           | Fen Bilgisi                                     | 6  |
|                                           | Yetenek Zümresi( Görsel Sanatlar, Müzik, Beden) | 6  |
| Görev Yaptığı Okulun Sosyoekonomik Düzeyi | Geri                                            | 22 |
|                                           | Orta                                            | 8  |
|                                           | İyi                                             | -  |
|                                           | Çok iyi                                         | -  |
| Öğretmenlik Yaptığı Sınıf                 | 5.Sınıf                                         | 4  |
|                                           | 6. Sınıf                                        | 6  |
|                                           | 7.Sınıf                                         | 9  |
|                                           | 8.Sınıf                                         | 1  |
|                                           | Hepsi                                           | 10 |

2022-2023 eğitim öğretim yılında farklı yaş, cinsiyet, kıdem ve şubelerde görev yapan sınıf öğretmenlerine ulaşılarak öğretmenlerin verdiği yanıtlar ile elde edilen veriler doğrultusunda doğru genellemeler yapılması amaçlanmıştır.

Katılımcıların 18'inin kadın 12'sinin erkek öğretmenden oluşmaktadır. Tablo 3'e bakıldığında katılımcıların kadın ağırlıklı olduğu görülmektedir.

Çalışmaya katılan öğretmenlerin 31-40 yaş arasında yoğunlaştığı görülmektedir. Tablo incelendiğinde katılımcıların hizmet sürelerine bakıldığında 16-22 yıl arasında görev yapan

öğretmenlerin ağırlıklı olduğu görülmektedir.

Tablo 3 incelendiğinde çalışmaya katılan öğretmenlerin hizmet süreleri incelendiğinde, hizmet süresi 16-20 yıl arasında olan 12 öğretmen bulunmaktadır. Çalışmaya katılan öğretmenlerin ağırlıklı olarak bu hizmet yılı arasında olduğu görülmektedir. Katılımcıların büyük kısmının 10 yıldan fazla hizmet süresi olduğu görülmektedir.

Okulların bulunduğu sosyo ekonomik düzeye bakıldığında, dört seviyeye ayrılan okulların geri seviyede olduğuna dair 22 öğretmen görüş bildirmiştir. 8 öğretmenin ise okullarının orta sosyoekonomik düzeyde olduğuna yönelik görüş bildirmişlerdir. Katılımcılardan okullarının sosyoekonomik düzeyinin iyi ve çok iyi olduğuna dair görüş bildiren öğretmen bulunmamaktadır.

Katılımcıların ders verdikleri sınıf seviyesine bakıldığında %33'nün tüm sınıf düzeylerinde derse girdiklerini ifade ettikleri görülmektedir.

### 3.5. Verilerin Çözümlemesi

Öğretmenlerden toplanan veriler içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Daha önceden belirlenen izleksel çerçeveye göre veriler çözümlenmiş, ortaya çıkan veriler tanımlanmış ardından yorumlanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2004). Kategori oluşturma yöntemi kullanılarak temalara ulaşılmıştır. (Bogdan ve Biklen, 1992). Temalara ulaşmak için her katılımcıya bir kod verilmiştir.

İşlemciye aktarılan tüm görüşmeler bu kodlarla işlenmiştir. Sonra ki aşamada kategori oluşturma yaklaşımı uygulanmıştır. Kategori oluşturma yaklaşımı, ortak veya emsal veri birimlerinin kodlanmasıyla kavramsal temaların oluşturulması işlemini kapsayan kategori oluşturmaktır. (Bogdan ve Biklen, 1992).

Veri analizinde öncelikle görüşme formları SBÖ1, MÖ2, .... YZÖ5 olarak kodlanmıştır. Ardından görüşme formlarında yer alan anlamlı bölümler (kodlar) tespit edilmiştir. Sonra bu anlamlı bölümler adlandırılarak kodlama süreci gerçekleştirilmiştir. Bir sonraki aşamada birbirleriyle alakalı olan kodlar toplanarak kategoriler (tema) oluşturulmuştur. Son olarak ayrıntılı olarak tanımlanmış ve ortaya koyulan bulgular yorumlanmış ve birtakım sonuçlar elde edilmiştir. (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

**Verilerin Kodlanması:** Araştırmacı, toplanan verilerin incelenmesi sonucunda çeşitli bölümlere ayırır ve bu bölümlerin ifade ettiği anlamları bulmaya çalışır. Anlamlar kodlanır ve

isimlendirilir. Araştırmanın bu bölümünde 24 tema kod belirlenmiştir. Bu kodlar Tablo 5, Tablo 6, Tablo 7, Tablo 8, Tablo 9, Tablo 10, Tablo 11 ve Tablo 12’ de verilmiştir.

**Temaların Oluşturulması:** Araştırmada elde edilen veriler belirli kategoriler altında birleşerek genel başlıklar halinde temaları oluşturmaktadır.

**Tablo 4.** Bulgular Doğrultusunda Oluşturulan Temalar

| TEMALAR                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"><li>• Sanal sınıfların fiziksel boyutunun etkilenme durumu</li><li>• Sanal sınıflara iletişim boyutunun etkilenme durumu</li><li>• Sanal sınıflara iletişim boyutunun etkilenme durumu</li><li>• Sanal sınıflara iletişim boyutunun etkilenme durumu</li><li>• Sanal sınıflara iletişim boyutunun etkilenme durumu</li></ul> |

Tablo 4’de araştırmaya dahil olan öğretmenlerle yapılan görüşmeler sonunda içerik analizi sonucunda ulaşılan temalara ve kodlara yer verilmiştir. Öğretmen görüşlerini esas alarak elde edilen bulguların değerlendirilmesi sonucunda 5 tema ve 24 kod belirlenmiştir. Aşağıda yüzyüze görüşme sonuçlarından elde edilen her bir tema ve kodla ilgili olarak öğretmenlerin görüşlerine doğrudan alıntılarla yorumlanmaya çalışılmıştır.

**Verilerin Temalara, Kodlara Göre Düzenlenmesi ve Tanımlanması:** Elde edilen verilerin detaylı tematik kodlama sistemi kullanılarak araştırmacı tarafından düzenli yapı oluşturması beklenir. Bu düzenli yapı temel kabul edilerek elde edilen veriler tekrar düzenlenir. Verilerin detaylı ve tematik kodlanarak gözden geçirilmesi için tekrar düzenlenmesini gerektirmektedir. Elde edilen verilerin tekrar düzenlenmesi araştırmacının yeni bulgulara erişmesini sağlar. Elde edilen bulguların okuyucuların anlayacağı bir dil kullanılarak açıklanması, tanımlanması önemlidir.

**Bulguların Yorumlanması:** Detaylı tanımlanan ve sunulan veriler araştırma yapan kişi yorum yaparak sonuca ulaşır. Öğretmenlerle görüşme esnasında araştırmacının aktif yer alıyor olması veriler üzerinde tecrübesi olduğu anlamına gelmektedir ve yorumları önemlidir.

Yorumlarının araştırma konusu ile uyumlu olması gerekmektedir.

Araştırmacının elde ettiği veriler tablolar kullanılarak sunulmuştur. Araştırmacının görüşme formuna öğretmenlerin verdiği cevapları inceleyerek ortaya çıkardığı tablo ve temalar oluşturulmuştur. Görüşmeye katılan öğretmenlerin kimliklerin gizli kalması bakımından branşlarının ilk harfleri ile her branştan altı öğrenmene (SBÖ1’den SBÖ6’a kadar) kodlar verilmiştir.

Araştırma kapsamında yapılan görüşmelerden elde edilen bulgular temalar, alt temalar ve kodlara ayrılarak yorumlanmıştır. Araştırmacı tarafından elde edilen veriler, alan uzmanı iki akademisyenin görüşlerine başvurularak güvenilirlik katsayısı hesaplanmıştır. Görüşme sonucunda oluşturulan temalar ve kodların analizi iki bağımsız değerlendirmeciye sunulmuş onlardan alınan dönütler sonrasında yapılan eşleştirmeler uyumu yüzdeleri ile de hesaplanmıştır. Çünkü Miles ve Huberman (1994), betimsel ve içerik analizlerin kullanıldığı araştırmalarda farklı araştırmacılarla kodlanıp kodlamalar arasındaki uyumu güvenilirliğine bakılması ve bu yüzdenin %70 ve üzerinde olması gerektiğini ifade etmiştir (Akt: Tavşancıl ve Aslan, 2001, s. 20). Bunun için kullanılan formül şu şekildedir.  $P = \frac{Na}{Na + Nd} \times 100$ . Bu formülde P, Uyum yüzdesi; Na, Uyum miktarı; Nd, Uyumazlık miktarıdır. Yapılan bu çalışmada belirlenen uyumu yüzdesi ise %82 olarak hesaplanmıştır. Araştırmanın verileri kategorize edilerek bulgular tespit edilmiştir. Bulgular tablolarda yüzdeler şeklinde verilmiş, sonrasında yorumlanmıştır.

## DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

### 4.BULGULAR VE YORUMLAR

Covid-19 pandemi dönemindeki sınıf yönetimi süreçleri bağlamında yapılan görüşmelerde elde edilen bulgular sunulmuştur. Belirlenen 24 tema katılımcılardan elde edilen verilerin analizi sonucunda oluşturulmuştur. Bu temalara ilişkin bilgiler Tablo 1’ de verilmiştir. Aşağıda elde edilen veriler kullanılan tema ile öğretmenlerinde görüşleri alınarak yorumlanmaya çalışılmıştır.

**Tablo 5.** Sınıf yönetimi boyutlarından fiziksel ortam boyutunun etkilenme durumuna dair görüşler.

| Kategori                                         | Kodlar                                                | f  |
|--------------------------------------------------|-------------------------------------------------------|----|
| <b>Fiziksel Ortam Boyutunun Etkilenme Durumu</b> | Alt yapı yetersizliği                                 | 25 |
|                                                  | Ev ortamının ders ortamıyla kaynaşması                | 30 |
|                                                  | Kullanılan uygulamalardan kaynaklı sorunlar yaşanması | 27 |
|                                                  | Donanım eksikliği                                     | 28 |
|                                                  | Teknik sıkıntılar yaşanmış olması                     | 30 |
|                                                  | Ekipman eksikliğinden kaynaklı ortama bağlanamama     | 22 |

Tablo 5 incelendiğinde katılımcıların büyük çoğunlunun çevrim içi eğitimde sınıf yönetiminin fiziksel boyutunun olumsuz etkilendiğinden bahsetmektedirler. Teknik aksaklıklardan kaynaklı sorunlar ve alt yapı sorunları kaynaklı sorunlar konusunda tüm öğretmenlerin hem fikir oldukları görülmektedir. Bunlara ek olarak ekipman eksikliğinden ve donanım eksikliğinden kaynaklı sorunların diğer sorunların alt yapısını ve kaynağını oluşturduğu ifade edilmiştir. Bu konu ile ilgili öğretmen görüşleri

*“Ekonomik durumları kötü olan bir yerdeydim. Öğrencilerin cihaz ne kaynaklara erişimi zordu. Kendi cihazlarımda sorun yoktu ancak çocukların cihaza erişimi zordu. Ekipman yoktu annelerinin cihazlarını kullandılar. Sosyo ekonomik düzeylerinin düşük olması eğitime erişimi de fazlasıyla etkiledi. Kenar mahalle olması nedeniyle internete erişimleri zordu yüzde 90’ı katılamadı diyebilirim.”*

(SBÖ1) “Biz genelde bilgisayar kullandık ama çocuklar evlerde cep telefonu kullandı anne babalarına aitti. İlk zamanlar internet sıkıntısı yaşandı. Donanım yetersizdi. Sonradan yavaş yavaş düzeldi.”(SBÖ2).

“Biraz hazırlıksız yakalanmıştık. Öğrenciler de zayıftı biz de zayıftık. Birkaç hafta bir kaç ay içinde alıştık. İnternet kullanımı, cihaz kullanımına zamanla alıştık. 30 kişilik sınıfta en fazla yarısına ulaşabildik. Kiminin telefonu yoktu, kiminin tablet, bilgisayarı yoktu bu yüzden birçok sorunları beraberinde getirdi. Bizler çalışan olup imkansızlık nedeniyle derse katılmayan öğrenciler için kendi aramızda para toplayıp tablet aldığımız oldu. Meb’in tablet dağıtımından faydalanan öğrencilerimiz de oldu. Bir şekilde çalışan, parlak öğrencilere destek olundu. Onları derse katmak, akranlarından geri bırakmamak için elimizden geleni yaptık. Hatta lgs için durumu iyi olmayan öğrencilere gönüllü online özel ders verdim.”(MÖ2)

“Maddi durumu kötü olan bir okulda görev yapıyordum. İmkani olan katıldı olmayan katılmadı. Bağlantıya ulaşım sorunumuz daha fazlaydı. Bu da öğrencilerin işine geldi. Derse katılmak istemeyen öğrenci bağlantı sorunu var diyerek girmede. Veliler çocukları bilgisayar başında gördüklerinden”(SBÖ3).

“Kendi donanımım ve şahsi ortamımda bir sıkıntı yaşamadım. İnternet güçlüydü ancak öğrencilerin erişimlerinde sıkıntılar yaşıyorduk. Derslere katılım olmadığında erteleme ve iptaller söz konusu oluyordu. Pek sağlıklı olmuyordu. Tamamen alt yapı ile ilgili sorunlardı. İlk dönemlerde sorunlar yaşandı. Sonra velilere ve öğrencilere ne yapacakları anlatıldı pek sorun kalmadı.(MÖ1)

“Ortam sıkıntısı çekmemin en önemli sorunu uygulamalara olan yabancılığımıydı. Bekleme odasına çocuğu alamadım, alsam sesini kapatamadım. Geleneksel sınıflara alışık olduğumuz için sanal ortam biraz yabancı geldi alışmak vakit aldı. En önemli sorunum ortam yabancılığıydı diyebilirim sanırım. Hep teknik destek alacak birilerini aradım. Öğrenciler bazen yardımcı oluyordu, bu da kendimi kötü hissetmeme neden oluyordu. Kendimi yetersiz ve beceriksiz hissettiğim çok ders olmuştu.(TÖ3)

“Özellikle imkanı az olan öğrenciler cihaza erişmekte telefona erişmekte bilgisayara erişmekte zorlandıklarında online eğitimler kalitesi ve işlenişi azalmıştır Öğrenciler ellerinde bulunan ya da bulunmayan imkanları kendi lehlerinde işlerine geldiği gibi derse katılmak istemeyenler bu süreci kötü yönde kullanmıştır”(SBÖ6)

“Bizim dersimiz hareket isteyen bir ders ancak ekran karşısında bunu ne derece yapabildiğimiz tartışılır. MEB’in bizden istediği öğrencilerin eve kapandığı, sosyallikten uzaklaştığı ve iletişimin azaldığı dönemde çocukların hareket ve sosyal ihtiyaçlarının karşılanması-

di.TRT,EBA beden derslerini fiziksel aktivite olarak tasarlamıştı ben de derslerimi öyle yapmak istedim. Fakat online olarak fiziksel aktivite yaptırmak tahminimden zor oluyordu. Ders katılımı azdı hem sayı olarak hem ders katılımı olarak. Katılan öğrenciler de çok istediğimiz gibi olmadı fiziksel aktivite için en önemli olan şey fiziksel alandır. Öğrencilerin enerjilerini atıp psikolojik olarak rahatlamaları için aktivite yaptırdığımda velilerden gürültü oluyor alt kattaki komşudan şikayet geliyor dendiği için bıraktık.Masa başı çalışmalar ev içi oyunlarla ancak ders yapabildik. Fiziksel ortama en çok ihtiyaç duyan branş belki de bizimdir fakat eve hapsolmuşluk dersimizi istediğimiz düzeyde gerçekleştirirmede zorluk yaşamamıza neden oldu. dolayısıyla”(YTZÖ1)

“Biz derslerde daha çok masa başı çalışmalar yaptık. Ortam bizi negatif ya da pozitif yönlü etkiledi diyemem. Ekseri konu verip konu üzerinde resim çalıştırdık.”(YTZÖ2)

“8 sınıfları okuttuğum dönemdi ve dört tane sekinci sınıfım vardı.Eşimde öğretmendi çocuğumda öğrenciydi aynı anda derse girmek istediğimizde problem oluyordu. Öğrenci derse girdiğinde de ekran açmayışı canı istediğinde derten çıkması sorundu. Ben de yeni öğreniyordum ekran nasıl paylaşılır görseller nasıl aktarılır bilmiyordum. Ders öncesinde ya ıyice çalışmam gerekiyordu ya öğretmen gruplarına sorup yapmam gerekiyordu.”(FBÖ3)

“Öğrenci katılımı azdı. Başta yine iyiydi katılım ama zamanla azaldı. Dersimiz matematik olduğu için ekran paylaşımında sorunlar daha fazla yaşandı. Doküman paylaşımında sıkıntılar oldu. Görüntülerin açık olmasını zoeunlu tutmadım, ev ortamı uygun olur olmaz o yüzden açtırmadım. Çünkü kamera açıldığında ev ortamı da sınıf ortamına dahil olmuş oluyordu. Kameralarını açtıklarında ise birbirlerine bakıyorlardı dikkatleri dağılıyordu. Kameralarını kapatmalarını istediğimde ise öğrenci takibi zor oluyordu. Çünkü ne yaptıklarını göremiyordum. Sayısal ders olması dolayısıyla bir hayli zorlandık.(MÖ3)

“En çok bağlantı kesilmelerinden sorun yaşadık. Ev ortamı olması bizi yoruyordu.Çok kalabalıktı. Veliler ilgisizdi.Her türlü donanımı olup derse girmeyenler oldu. Girdiklerinde ev ortamını sınıfa taşıdılar.o sınıf ciddiyeti olmadı. Velilere eğitimin ciddiyetini anlatamadığımız için ders ortamı da dolayısıyla negatif etkilenmiş oldu. Ev ortamı rahatlığı ile sınıf ciddiyeti birbirine karıştı çocuklar ikisinin arasındaki dengeyi kuramadılar. Öğrenci derste görünüyor fakat arka planda oyun oynamak için kamerayı kapatıyordu. Velileri uyardığımızda kısa süreli fayda görsekte çocuklar derste ders dışı faaliyetlerde bulunuyordu. Benim açımdan pek faydalı bir süreç olduğunu söyleyemem” (TÖ4)

**Tablo 6.** Sanal sınıflarda ders sürecinin etkilenme durumuna dair görüşler.

| Kategoriler                     | Kodlar                                                                        | f  |
|---------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------|----|
| Ders Sürecinin etkilenme durumu | Eba İçerik Yetersizliğinden kaynaklı sorun yaşanması                          | 6  |
|                                 | Öğretmenlerin Dijital Yetkinlik Yetersizliğinden Kaynaklı sorunlar            | 18 |
|                                 | Toplantı ve dersler için kullanılan uygulamaların ihtiyacı karşılaması        | 4  |
|                                 | İdarecilerin derslerde çıkan sorunlara çözüm bulamamasından kaynaklı sorunlar | 2  |

Tablo 6 incelendiğinde çevrimiçi derslerde kullanılan yazılımların sınıf yönetimi etkilene durumuna bakıldığında öğretmenlerin çoğunluğunun dijital yetersizlik kaynaklı yazılımların kullanımında sorun yaşadıklarını ifade ettikleri görülmüştür. Dijital yetersizlik durumu hem öğrenci hem öğretmenlerde yaşanmış, süreç içinde yaparak yaşayarak öğrenilmiş, eksiklik en az düzeye düşürüldüğü ifade edilmiştir. Bu konu ile ilgili öğretmen görüşleri ;

*“İlk etapda Ebadan ders işlememiz istendi.alt yapısı yetersizdi. Biraz da bakanlığın hazırlıksız yakalandığını düşünüyorum.Bağlantı çöküyor, Dersten atıyordu. Yeterli düzeyde değildi. Ebada yeterli içerik yoktu. Eba İstekleri tam karşılayamadı.”(TÖ1).*

*“Donanım olarak zoom kullanıldı. İlk defa bu uygulamayı kullandığımızdan bilmeme kaynaklı bir sorun vardı.Eba üzerinden bağlandık. Eba içerik olarak yetersizdi. Ek çalışmalar ve kaynaklar hazırladık. Öncesinde bi eğitim verilmedi zaten acil bir durum olduğu için Meb in buna hazırlanma durumunu da yoktu.Süreç içinde öğrendik.”(SBÖ2)*

*“ Ben derslerimde EBA,ZOOM ve fen bilimlerine ait uygulamaları kullandım daha çok. Bahsettiğim uygulamaları kullanmayı ben biliyordum ama öğrenciler bilmiyordu. Dersin etkileşimli işlenebilmesi için de onların asgari düzeyde de olsa bilmeleri gerekiyordu. Bilmediklerinde zorlanıyordum. Yönergelerle yaptımaya çalıştım.Fen bilimleri deneylerin ve görsellerin çok fazla kullandığı bir ders aslında bu yüzden bizim kendi uygulamalarımızı kullanmamız gerekiyor.Kullanmadığımızda konular eksik kalıyor , oturmuyor, havada kalıyor bir çok konu. Geleneksel sınıflarda Fatih Projesi akıllı tahtalarda kullandığım bazı uygulamaları sanal sınıfa da taşıdım. Dersi ilgi çekici hale getirmeye çalıştım.”(FBÖ1)*

*“Eba ve zoom kullandık, whatsapp üzerinden ödevlendirmeler yapıldı. Programların*

kullanımı konusunda yetersiz bilgiye sahiptik öğrencilerde bizlerde . Onları yönlendirmeye çalıştık. İdareden bu konuda destek almaya uğraştım ama idare de bilmiyordu ki. Neredeyse okulda çevrimiçi derslerle ilgili eğitimi olan kimse yoktu.Mebden hizmet içi eğitimde almadık. Meb bununla ilgili teknik destek masası oluştursaydı daha rahat ederdik ben-  
ce.Takıldığımızda arayacağımız soracağımız teknik destek alacağımız bir merci bulamadık.kendi kendimize düşe kalka öğrendik gibi oldu.” (MÖ3).

“ Zoom üzerinde yapıliyordu ve sorun yaşamadık. Program o kadar başarılıydı ki sanki bu günleri ön görmüş gibi tüm ihtiyaçlara cevap veriyordu. Program ve yazılım konusunda hiç sıkıntı yaşamadım. Sayısal ders olmasına rağmen tüm yazılı elemanları sistemde vardı ve ders esnasında hiç bir sıkıntı yaşamadım. Ebanın içerikleri başlangıçta yetersizdi zamanla zenginleşti.Uygulamanın öğrenci sayısını kaldırmadığı anlar oldu.” (MÖ2)

“ Bağlantı kopuyordu. Programların yüklendiği donanımların sürümünün güncel olması gerekiyordu. Bağlantı hızının yavaşlaması ders aksayışına neden oldu. Ben söylüyorum öğrenciye gec gıdıyor ya da öğrenciden geç geliyor bu da derste kopmalara neden oluyordu.Ses ve görüntü kalitesindeki düşüklüklükler kelimelerin dersin bilginin yanlış ya da eksik algılanmasına yol açıyordu.Bu da öğrencilerin derse karşı isteksiz olmasına neden oldu. Bu eksikliği gidermek için ekstra zaman ve emek harcamak durumunda kalıyorduk . Telif çalışmaları bizi daha çok yoruyordu.”(FBÖ5)

“Özellikle çevrimiçi uygulama ve yazılımlar öğrenci ve veliler tarafından kullanılması belli bir tecrübe ve bilgi istediği için bu tecrübe ve bilgiye edinmek istemeyen veli ve öğrenciler bu durumu kendi lehlerinde kullanarak derse katılmak istememiştir ama az sayıda da olsa derse katılmak için bu bilgi ve tecrübeleri edinmek isteyen velilerde bulunmaktadır. Çevrimiçi eğitime katılım sayısı düşük olduğu için ve öğrenciler kamera açma istemedikleri için ders süresinde vakit fazlaca kalıyordu kalan vakitte ekstra etkinlik uygulama ve soru çözüm yapılabiliyordu”(SBÖ2)

“Benim derlerimde program ve yazılım kaynaklı çok sorun olmadı. EBA,ZOOM, MORPA dan dersleri anlattık. Zaten o dönemde yapılabilecek en iyi şey neyse onu yapmaya çalıştık.Yazılımlara bağlanmakta da aslında ben çok zorlanmadım. Bir iki dakika gecikmeler oluyordu ama o da çok sorun olmuyordu. Zaten çabalayan uğraşan çocuklar bir şekilde kendini kurtardı.(MÖ1)

“ EBA da çok güzel içerikler vardı. Yetmediği yerde WEB 2 araçlarıyla dersi zenginleştirdik. WEB 2 araçlarıyla yarışmalar yaptık. Farklı sitelerden içerikleri öğrencilerle paylaştık.(TÖ2)

*“Ben Türkçe öğretmeniyim, yazılımların dili ingilizceydi ve benim yabancı dilim yoktu. Orda yazılan şeyleri öğrenmekte çok zorluk yaşadım diyebilirim. Zaman zaman keşke yerli bir toplantı uygulamamız olsaydı dediğim olmuştur. Yazılımlara olan yabancılık durumu sözkonusuydu başlangıçta. Yazılımların içerikleri her ne kadar yeterli olsada farklı siteleri de kullandım. Youtube gibi Eba dışındaki uygulamaları ben daha çok kullandım. Farklı sitelerde daha zengin içerik vardı. (TÖ5)*

**Tablo 7.** Sınıf yönetimi boyutlarından zaman yönetimi boyutunun etkilenme durumuna dair görüşler.

| Kategoriler                                      | Kodlar                                                                  | f  |
|--------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------|----|
| <b>Zaman Yönetimi boyutunun etkilenme durumu</b> | Öğrenci Katılım Azlığı                                                  | 30 |
|                                                  | Sorunsuz Zaman Yönetimi                                                 | 7  |
|                                                  | İletişim Kopukluğu                                                      | 16 |
|                                                  | Bağlantı sorunları                                                      | 30 |
|                                                  | Teknik Sorunlardan Kaynaklı Zaman Kaybı                                 | 25 |
|                                                  | Sınıf yönetiminin sağlanamaması sonucu gürültü problemi meydana gelmesi | 30 |
|                                                  | Öğrencilerin derslere zamanında gelmemesi                               | 8  |
|                                                  | kaynaklı sorunlar yaşanması                                             |    |

Tablo 7 incelendiğinde katılımcıların çoğunluğunun sınıf yönetimi boyutlarından zaman yönetimini en fazla etkileyen etkenin sanal ortamda iletişim kopukluğu kaynaklı olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcıların büyük çoğunluğu olumsuz etki belirtirken katılımcılardan bir kısmı ise olumlu görüş bildirmiştir. Katılımın az olmasının olumlu etkisini belirten katılımcılar vardır. Bu konu ile ilgili öğretmen görüşleri;

*“Derslerin çoğuna öğrenciler çok katılamadı haliyle katılım çok düşük olunca dersi aktif işleyemedik. Sanal ders olduğu için çocukla canlı iletişim kuramıyorsun ve bu iletişimsizliğin verdiği etki vardı. Vakti tam değerlendiremiyorsun çünkü çocuktan tam cevap alınamıyor ders esnasında.” (FBÖ1)*

*“Normal eğitimde iken toplu eğitim yapıyorduk, öğrencilerin mimiklerinden bile anlıyorduk. Uzaktan eğitime geçince her öğrenciyle birebir ilgilenmek zorunda kaldık bu da zaman yönetimini oldukça etkiledi. Birebirde çok vakit kaybettik. (FBÖ2)*

*“Zaman yönetiminde sıkıntı olmadı. Fiziksel sınıftaki sinerji olmadığından öğrenciler sadece dinledi ya da dinlemiş gibi yaptılar. Kamere acma zorunluluğu yoktu .Karanlık ortamda dinleyip dinlemediğini teyit edemiyorduk. Ancak soru cevaplarla dönüt alabiliydik.” (MÖ5)*

*“Katılım sayısı azdı, soru cevap yapamıyorduk dolayısıyla da vakit çok kalıyordu. Ek uygulamalar yapabildik. Ek uygulamalara rağmen verimsiz ve doyumsuz bir süreçti. Ne kadar çabaladıysak da bazı öğrencilere ulaşamadık.” (SBÖ6)*

*“En fazla bu konuda sıkıntı yaşadık.Başlangıçta süre çok uzundu zamanla zoom bunu da düzenledi.Orta okul seviyesinde çocukların abapte olma sıkıntısı yaşadılar.fiziksel ortamla sanal ortam arasında büyük fark vardı çünkü uzun süre ekrana maruz kalmak çocukta kopmalara neden oluyordu. Gözleri açık ama uyuyordu.Ekran Süresinin uzun olması buna maruz kalmayı uzattığı için dezavantaj oluyordu bunun için eğitim ortamını materyal ve oyunlarla zenginleştirerek bunun önüne geçmeye çalışıyorduk.” (MÖ1)*

*“Genel olarak zaman boyutunun artı ve eksileri bulunmaktadır. Artıları, çevrimiçi eğitimde zaman aralığı geniş olduğu için ortak zaman belirlemek kolay olmaktadır. Herkese uygun bir zaman diliminde online eğitim gerçekleştirebildik. Ders aralıklarının öğrencilere uygun olarak ayarlayabilmemiz öğrencileri psikososyal bakımdan rahatlatmıştır. Okula yeni başlayan öğrencilerimiz için okula uyum sağlama süreci hızlanmıştır. Öğrenci hem kendi ev konforunda hem okul bağıyla devam ettiğinden evinden okula bağlanma fikri öğrenci açısından olumlu sonuçlar doğurmuştur.” (FBÖ5)*

*“ Teknik sorunlarla olan uğraşlarımız zaman kaybına fazlaca neden oluyordu. Öğretmen öğrencileri görmediği için sınıfın derse hazır konuma gelmesi de zamanımızı çalan konulardan oldu. Hatta öğrencileri çevrimiçi derse alırken bekleme salonunda bekleme süreleri dahi zamanımızı fazlaca etkileyen mevzudur. Uygulamayı öğrenciler ve biz keşfedinceye kadar birhayli zaman kaybı yaşadık. Bu zaman kaybını telafi etmek çok da mümkün olmadı. Elimizden geldiğince dersi verimli geçirmeye çalışsak da istem dışı durumlar olabildi.(FBÖ3)*

*“Süremiz kısıtlıydı, programa uymak zor oluyordu.İdareimiz bize şu opsiyonu sağladı, Öğrencilere haber vermek kaydıyla derlseri akşam yapabilirsiniz dendi. Öğrencilerin gündüz işi olduğu için sıkışıyordu dersler. Ben de daha sakin olduğu için dersleriimi akşam saatlerine almıştım. Zaman yönetimi konusunda bana esneklik kazandırmış oldu. Güzelde oldu benim adıma. (MÖ1)*

*“Zoom uygulamasının süresinin olması bizi biraz zorladı. Öğrencilerin katılmasını bekliyoruz herkes tam katıldı derken ZOOM dersten atıyordu. Öğrenciyi derle toparla derse*

*başla derken baya zaman kaybı yaşıyorduk. Öğrencilerin bağlamı sorunlarıyla uğraşmak zaman tuzaklarımızdandı diyebiliriz. Pandemi sürecinde bizim mesai kavramımız olmadı. Sabah bulduk sabah yaptık, gece bulduk gece yaptık. Dolayısıyla kendi özel hayatımızdan da feragat etmek durumunda kaldık. Akşam sekize kadar ders verdiğim oldu. Yetiştiremedğimiz yerde ödevlendirmeler yaptık. Bu şekilde toparlayabildik. (TÖ2)*

*“Zoom uygulaması kullandım ekseri. Bilirsizki öğrencilerin toplanması ders arasında ki bekleyişler çok zaman kaybettiriyordu. Dersler zaten yarım saatti, on dakika toplanmakla geçiyordu. Tam toplandık derse başladık derken süre doluyordu. Diğer derse geçmek için de on dakika ara verilmesi gerektiğinden uygulamaya bağlı zaman kaybını çok yaşamışım- dır. Öğrencilerin motivasyonunu sağlamak da baya vakit alıyordu. Tam derse odaklanacak gibi oluyordu ya süre bitiyordu ya da başka sorunlar çıkıyordu. Zaten dış etmenler çok faz- laydı. Derse müdahale gibi. (TÖ4)*

**Tablo 8.** Sınıf yönetimi boyutlarından derslerin yürütülmesi (planlanması ve işlenişi) boyutunun etkilenme durumuna dair görüşler.

| Kategori                                                      | Kodlar                        | f  |
|---------------------------------------------------------------|-------------------------------|----|
| <b>Planlanması ve İşlenişi Boyutunun Etki- lenme Durumuna</b> | Hazır Müfredata Uyum          | 24 |
|                                                               | Çevrimiçi doküman çeşitliliği | 29 |
|                                                               | Öğrenci katılımı              | 30 |
|                                                               | Katılımcı sayısının azlığı    | 30 |
|                                                               | Dijital yetkinlik             | 11 |
|                                                               | Altyapı sorunları             | 26 |

Tablo 8. İncelendiğinde çevrimiçi eğitimlerde, dersin yürütülmesi boyutunun olumlu etkilendiğini dile getirilmiştir. Doküman çeşitliliğinin olumlu olarak etkilendiği söylenmiştir. Kazanım takibinde müfredatın hazır olması fiziksel sınıflarla arada bir fark olmamasına neden olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Öğrenci katılımı dersin yapısına göre değişiklik gösterdiği belirtilmiştir. Sayısal derslerde katılımcı sayısı fark etmesede sözel ve yetenek zümresine ait derslerde katılımcı sayısının azlığı ders akışını olumsuz etkilediği ifade edilmiştir.

Bu konu ile ilgili öğretmen görüşleri;

*“İletişimsizlik bizim için en büyük sorundu. Soru soruyorum cevap alamıyorum. Bu da*

*dersintikanmasına neden oluyordu. Beyin fırtınası yapayım diyorsun amacevap alamıyorsun. Çocuk seni dinliyor mu ondan bile haberdar değilsin. Öğrencinin online görünmesi yeterliydi devamsız sayılmaması için.Ekranda aktif görünüyorlardı ama kapalı kamerada ne yaptıklarını bilemiyorduk.Biz anlatıyoruz ama çocuk pc basında mı onu bile bilemiyoruz. Materyal olarak sadece slayt kullanıyorduk.”(SBÖ1)*

*“Normal müfredata göre devam ettik dersimiz sözel olduğu için sorun olmadı. Sadece biraz daha hafiflettik dersleri.Normalde çok daha yoğun işlerdim derslerimi. Pandemi de psikolojik olarak kısıtlanmış hissediyorlardı .Ben de akademik bilgiden çok rahatlamalarını sağlayacak hem de kazanımları elde etmelerine yardımcı olacak etkinlikler yaptırmaya çalıştım.”(TÖ3)*

*“Dersimiz sözeldi, dersin anlatımı noktasında sorunumuz yoktu ,müfredata uygun ilerledik ancak kameraların kapalı olmasından dolayı çocuğun ne yaptığını göremedik yapmak istediğimiz birçok uygulamayı yapamadık. Sözel ders olmasıyla dersi planlarken zorlamadım uygulama kısmında donanım kaynaklı problemler olurdu daha çok. Mesela bir konuyu anlattırdım, konu ile ilgili soru cevap yapmak istediğimde ya öğrenci olmazdı ya da dersten çıkarlardı.”(SBÖ3)*

*“Sıkıntı yaşamadım. Materyaller tamamen sanal ortamda olduğu için grafik tabletlerde olunca döküman çeşitlenmeye başladı. Video oldu, durdurup anlatma oldu. Yeryer öğrenciler katıldı. Öğrencilerle etkileşim halinde olduk. Hatta bazen öğrencilere anlattırdık. Derse adapte etme konusunda ekranı kullanmak çok zevkli geldi öğrencilere.Bize avantaj olarak döndü.”(MÖ2)*

*“Bu süreçte yüz yüze dersler işlenmediği için öğrenciler sınıfa adapte olmakta problemler yaşamak yaşamıştır bu problemler özellikle yeni başlayan öğrenciler için okul korkusuna ya da okula ilişkin kötü düşünceler ya da bilgi sahibi olma açısından öğrencileri olumsuz yönde etkilemiştir. Dersin işlenme kalitesi öğrenciler ve öğretmen davranışlarına ve cihazlarına göre artabilir de azalabilir de. Derste online internet üzerinden gösterilecek resim videolar ve görsel materyaller öğrenciler için daha ilgi çekici daha verimli hale gelebilir bu olmasın gelmektedir.”(TÖ3)*

*“Derste uygulamaya dönük yaparak ve yaşayarak öğrenilecek bilgi ve deneyimle öğrencilere aktarılmakta zorlanmak zorlanılmaktadır öğrenciler için yaparak ve yaşayarak uygulamaya dönük işlevleri yapmamak bilgi eksikliğine ve dersin anlaşılma düzeyine göre öğrencileri ve dersin kalitesini ve isteklerini düşürmektedir.”(YZÖ1)*

*“Derste öğrenciler sözel olarak işlendiği için ve bu dersleri kaydedildiği için yazma*

*konusunda gayet esnek bir yapıya sahipti derste yazıya ilişkin ya da yazarak uygulamaya ilişkin işleyişler mümkün olmamaktadır.Dersi yazdırarak çalıştırıyorum sınıfta da böyleydik. Çevrimiçinde istediğim gibi olmadı. Söylediğimi yazın diyorum, ya ses gelmiyo diyen oluyor ya misafir var deniyor.Hatta tüm ev ahalisi ile derse girdiğimiz oluyordu. Soru soruyorum babadan cevap geliyor. Yaz diyorum yazmadığı için anne ekrak karşısında çocuğu dövüyor. Misafirlikte derse bağlanıp derfter kalemi yanında olmayanlar oluyor. Kendim çalıp kendim söyledğim çok ders olmuştur (SBÖ4*

*“Bize şöyle olumlu bir yanı oldu. Konuları hızlıca bitirip online test çözdük. Bolca soru çözdük. Farklı soru kalıplarını öğrencilere hızlıca gösterebilmeme yardımcı oldu.8. sınıflar için sınav senesi olduğundan bol soru çözmek için en önemli olan kısımdı. Sınava hazırlananlar için öz disiplini varsa online çalışmalar bence daha avantajlı. Bir kere bedensel yorulmaları olmuyor. Ergenliğin verdiği arkadaş etkileşimi olmuyor.Yaşları gereği ergenlikte arkadaş faktörü çok öndedir. Evden ders çalıştıklarında telefon da yoksa bu aza iniyor ve sınava odaklanmaları kolaylaşıyor. Bu ve benzeri nedenlerden dolayı online eğitimlerle sınava öğrencileri sınava hazırlama fikri bana daha mantıklı geliyor.(FBÖ5)*

*“Dersim matematik olduğu için şu şekilde ders işliyordum. Konuyu hızlıca anlatıp bolca soru çözümü yaptık. Farklı kaynaklardan ve internet üzerinden öğrencilere çözdürüyordum onların çözümünü arkadaşlarına izletiyordum. Bir derste bir test iki test çözebiliyorduk. Dersimizde öyle çok sohbet olmuyordu. Dersleri yıllık planlarımıza göre anlattık. Ders işlenişini sürcin nasıl işleyeceğini öğrencilere whatsapp üzerinden anlattık hızlıca derslere başladık.”(MÖ1)*

*“Dersin işleyişinde her öğrenciye ulaşamadık. Derse katılamayan öğrenci sayımız çok olduğun eğitimlerden faydalanamayan çok öğrencimiz oldu. Planlama noktasında ise yetişmeyebiliyordu. Bazen yetiştiremedik zaman yönetimi sıkıntılarından. O zaman da Diğer derse aktarıyorduk. Yetişmediğinde diğer derste devam ediyorduk. (TÖ2)*

*“Derslerimiz degenelde önceden hazırlanıp girdik.Okuma parçaları, testler vs.Ekran paylaşımı yapıyordum, sırayla okuma yaptırıyordum. Normal alıştığımız eğitim gibi olmadığından tabii istediğimiz performans sergileyemiyorduk. İstenilen performan sergilenmediğinde içimize sinen bir eğitim de olmuyordu.Önce ben okuyordum sonra öğrencilere okutuyordum.Dersin işlenişinde çok sorun yaşanmasa da kapalı olan öğrencilerim vardı onlar ev ortamının görünmesini istemediğinden ekranı kapatıyorlardı. Ders ortamında kim var kim yok çok emin olamıyorduk.(TÖ5)*

**Tablo 9.** Ölçme değerlendirme boyutunun etkilenme durumuna dair görüşler.

| Kategori                                             | Kodlar                                                   | f  |
|------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------|----|
| <b>Ölçme değerlendirme boyutunun etkilenme durum</b> | Öğrenci katılım azlığından kaynaklı ölçme yapılamaması   | 30 |
|                                                      | MEB'in Sınav Yapmama Kararından dolayı ölçme             | 25 |
|                                                      | Ölçme değerlendirme yetersizliği                         | 26 |
|                                                      | LGS öğrencilerinin süreç temelli değerlendirilmiş olması | 4  |
|                                                      | Ölçme değerlendirmenin istenen seviyede yapılamaması     | 21 |

Tablo 9. incelendiğinde ölçme değerlendirme boyutunun genel itibariyle olumsuz etkilendiği görülmektedir. Katılımcıların ifadelerine göre MEB'in ikinci dönem sınavsız mezuniyet kararı öğrencilerde derslere karşı ilgisizlik ve ciddiyetsizliğe neden olmuştur. Katılımcılar, ölçme değerlendirmenin süreç temelli yapıldığını ifade etmişlerdir. Bu konuda öğretmen görüşleri;

*“Yeterli düzeyde değildi. Davranışlarını bile gözlemleyemediğimiz bir ortamda Öğrencinin sadece online görünen öğrenci var. Ne kadar emin olunabilir ki. Sadece online sınavlar yapıldı orda da sadece bilgi düzeyi ölçüldü.”(FBÖ4)*

*“Ölçemedik anlık olarak değerlendirmeye çalıştık. Ödevle ne yaparsak oldu. Biz verdik ama öğrenci ne aldı ölçemedik.”(MÖ5)*

*“5-6-7 de Sosyal Bilgiler olarak verilirken 8. Sınıfta İnkılap tarihi olarak değişiyor. Müfredat çok yoğun ve kalabalık yüzyüzedeyi yetiştiremezken az katılımlı sınıfta hiç toparlayamadım verimlerimiz düştü. Deneme netlerine yansıdı, uzaktan eğitimde öğrenci isteksiz olunca hem konular yetişmedi hem netler düştü. Seri halde deneme çözemez hale geldik. Bu da bizi gerilettili.”*

*“Ölçme ve değerlendirmede , eğitim sanal olunca değerlendirmeyi de sanal yapmak zorundaydık. Normalde hafta da bir ayda bir yaptığımız değerlendirmeleri her dersin sonunda yapmak zorunda kaldık. Bazı kazanımlar da aranının uzaması gerekirdi ama ara uzayınca bu sefer öğrenci dersten kopuyordu çok da verimli olmuyordu. Burda bir handikapımız oldu.Ekrana yansıyan soruyu anlayamayan öğrenci oluyordu.”(MÖ6)*

*“Derste ulusal düzeyde değer aktarımında ulusal bilincin oluşmasında tutum ve davranışların gelişmesinde ve bu tarz bilgileri edinmede ve öğrencileri motive edecek konularda öğrencilerin derse olan isteklerini duygularını motivelelerini ve oluşacak değerleri tutumları*

dağılmasında çevrimiçi eğitim gerekeni yapamamıştır ve eksik kalan noktalar olmuştur.(SBÖ5)

“Benim açımdan tecrübesizliğin deneyimsizliğin acısını yaşadığım kısımdı diyebilirim.Öğrencileri ölçmek istediğimde yapamadım. Online sitelerden linkler araştırdım. Hatta bir öğretmen arkadaşım Kahoot uygulamasını önerdi.Önce ben öğrendim sonra öğrencilere uygulamaya çalıştım. Süreci genelde değerlendirmeye çalıştım ancak bunda da çok başarılı olamadığım öz eleştirisini yapabilirim. Sizi biraz muhatap olduğunuz kitle de yönlendiriyor. Durumu iyi olmayan bir mahallede çalışıyorum.Ekonomik durumu iyi olmayınca eğitime verilen önem de azalıyor haliyle. Onlar önem vermedikçe benim de yapasım varsa da hevesim kaçıyor yapmıyordum.(TÖ6)

“ Şöyleki biz 8. Sınıf olduğumuz için haftalık ders sayımız 4’dü ikisi yüzyüze ikisi onlineydi. Dolayısıyla biz zaten yazılıları yapmıştık. Meb daha sonra karar aldı ve yazılıları iptal etti ama yazılılar iptal edilinceye kadar biz zaten yapıp bitirmiştik.Ölçme değerlendirmeleri ise not ile ders katılımlarına ve ödevlerine göre vermiş olduk.(FBÖ2)

“Derse katılımına baktım, devam durumları nasıl buna baktım. Sürekli derse girenlere pozitif ayrımcılık yaptım. Şöyle de bir durum oldu, normal sınıfta dikkat dağıtan öğrencilerin varlığı nedeniyle derse katılmayan öğrencilerin o öğrencilerin yokluğunda derse katıldığını gördük.Akran zorbalığından dolayı tahtaya çıkamayan öğrencilerin kendi ev ortamlarında özel ders gibi derse katıldıklarını gördük. Bu da çevrimiçi eğitimin kazanımıydı ben- ce”.(MÖ1)

“7.sınıfı okuttuğum dönemdi. Normalde 7. Sınıf müfredatı çok ağırdır. Oyunlar vardı Türkçe dersi ile ilgili WordWall vardı. Ölçme değerlendirmeyi konu konu giderek yaptık.Örneğin, zamirler konusunu işledik hemen ardından konu ile ilgili testler, çalışmalar yarışmalar koyduk.Paragraf değerlendirmesine önem verdim. Onu da ekrana yansıtıp süre ile çözdürdüm. (TÖ2)

Tablo 10. Sınıf yönetimi boyutlarından iletişim boyutunun etkilenme durumuna dair görüşler.

| Kategoriler                         | Alt Kategoriler                      | Kodlar                                                | f  |
|-------------------------------------|--------------------------------------|-------------------------------------------------------|----|
| İletişim Boyutunun Etkilenme Durumu | Öğrenci- Öğrenci arasındaki iletişim | Çevrimiçi ortamın iletişimi artırması                 | 6  |
|                                     |                                      | Asosyal öğrencinin daha içine dönmesi                 | 19 |
|                                     |                                      | Akran zorbalığına varacak iletişim biçimi benim- seme | 21 |
|                                     | Öğrenci-Öğretmen                     | Öğretmenle iletişime girmeme                          | 30 |

|                                                                                             |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Bireysel derse uyumlu öğrencinin avantaj sağla-<br>ması                                     | 16 |
| Öğretmenin yaşına ve tecrübesine bağlı olarak<br>sanal ortamda iletişim becerisinin düzeyi. | 30 |
| Tek yönlü iletişim çabası.                                                                  | 30 |
| Dijital yetkinlik                                                                           | 23 |

Tablo 10. İncelendiğinde sınıf yönetiminin iletişim boyutunun en fazla çevrimiçi ortamda iletişim sorunları olduğu görülmektedir. Alt kategori olarak ,öğrenci- öğrenci arasında gerçekleşen iletişim ve öğretmen- öğrenci arasındaki iletişim kategorileri çıkmıştır. Tek yönlü iletişimden kaynaklı sorunlar olduğu konusunda görüş bildirmişlerdir. İletişimin aksamasının en önemli nedenlerinden biri olarak dijital yetkinlik yetersizliği kaynaklı olduğunu ifade etmişlerdir. Genel olarak süreç iletişim sorunlarıyla sürdürülmeye çalışıldığına dair görüş bildirilmiştir. Bu konuda öğretmen görüşleri;

*“Ciddi bir iletişim kuramadık. Eba dan sistemden kaynaklı sorunlar. Disiplin açısından öğrencinin varlığından bile emin olamadık. Pek çoğu derse katılmadı bile. Dersten uzaklaşmak için çocukların ellerine fırsat geçti.”(YTZÖ5)*

*“Çok etkileşim olmuyordu. Öğrencilerin en fazla zorluk çektiği şeydi..”(FBÖ4)*

*“Tamamen gevşek, tamamen kakara kikiri ile geçen. Farklı rumuzla dersleri sabote eden lakayit öğrenciler vardı. Elbette disiplinli öğrenciler vardı onlar başka derslerde de başarılı oldular.”(MÖ3)*

*“Evet sorunlar yaşadık.Bütün sınıfa hakim olmak zor oluyordu. Fiziksel ortamdaki gibi olmuyor.Mimikleri bakışları derste olup olmayışını anlayamıyorduk. En fazla iletişim konusunda sorun yaşadık belkide. Derste aktif ve katılan öğrencinin bir süre sonra o konuları hiç duymamış gibi olması aslında iletişimin suni ve yetersiz kaldığını gösteriyor. Öğrenci her ne kadar bedenlen ekran karşısında olsada alttan telefonla oynayabiliyor ya da dersi başlatıp uyuyordu. Seslensem dahi cevap alamadığım öğrencilerim olurdu.”(TÖ2)*

*“Derste iletişim sorunları olabiliyor du derste yazıyla ya da ya da sözel olarak kaynatmaya yönelik dersin işlenmesini sabote etmeye yönelik davranışlar ve hareketler bulunabiliyordu derste öğrenciler birbiriyle iletişim kurmakta zorlanabiliyordu bunun online olması derste öğrencilerin birbiriyle olan iletişimini azaltsa da dersin işlenmesi açısından olumlu sonuçlar doğuruyordu”(SBÖ6)*

*“Okullar herşeyden önce sosyallaşme ortamıdır. Ev ve okuldan başka hayatı olmayan öğrenciler için pandemi de ki kapanma iletişimi olumsuz etkiledi. Okula ilk defa özlem duyular. Okullar ilk açıldığında özlemle coşkulu bir mutlulukla geldiler. Normal şartlarda okula getiremediğimiz öğrenci bile o kadar özlemişti ki koşu koşu geldiler.Özellikle içe kapanık çocuklarda sosyalleşme sorunları yaşandı. Kapanık olanların daha da içe döndüğünü gördük bu süreçte.Disiplin sorunları yaşandığını gördük.(FBÖ5)*

*“Öğrencilerin kendi aralarında mesajlaşmaları oldu. Birbirleriyle dalga geçiyorlardı. Herkesin sosyoekonomik düzeyi farklıydı ev ortamlarını gördüklerinde zorbalıklar yapanlar oldu. Özelden rahatsız edip kötü konuşanlar olmuş.Hatta velimizin biri ders esnasında ekrana girip çocuklara kızmıştı, hemen müdahale ettik böyle olmaması gerektiğini söyledik. O olaydan sonra kamera açmayı yasakladım zaten.Henüz insanca iletişim kuracak durumda olmadıklarına karar verdim.(MÖ1)*

*“Öğrenciler teknolojiye bilgisayara bizden daha aşinalardı. Teknolojik aletle iletişim kurma konusunda başarılılardı hatta bazıları bu konudaki başarısıyla dersi kaynatma yoluna gitmeyi tercih ediyordu. Ev ortamının rahatlığı bazısında gereksiz özgüvene neden oluyordu.(TÖ2)*

Tablo 11. Sınıf yönetimi boyutlarından disiplin boyutunun etkilenme durumuna dair görüşler.

| Kategori                            | Kodlar                                                                    | f  |
|-------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------|----|
| Disiplin Boyutunun Etkilenme Durumu | Derse giriş çıkış esnekliği                                               | 27 |
|                                     | Öğretmenlerin sanal sınıf tecrübesizliği                                  | 15 |
|                                     | Velilerin öğrencileri takip etmemesi                                      | 30 |
|                                     | Öğretmenlerin mesleki tecrübesi                                           | 12 |
|                                     | Öğrencilerin ergenlikten kaynaklı sorunlar çıkarmaları                    | 8  |
|                                     | Veliler tarafından öğrencilerin derse zamanında girişlerinin sağlanmaması | 24 |

Tablo 11. İncelendiğinde sınıf yönetiminin disiplin boyutunun olumsuz etkilendiği ifade edilmiştir. Disiplin boyutunun veli takibi ve desteği ile olumlu ya da olumsuz etkileneceği belirtilmiştir. Fiziksel sınıflarda yapılamayan disiplinsiz hal, hareket ve tutumların çevrimiçi ortamda daha cesurca sergilendiği belirtilmiştir. Bu konuda öğretmen görüşleri;

*“Tam manasıyla bir disiplin sağlandığını söyleyemeyiz uzaktan eğitimde. Fiziksel sınıflarda yaşadığımız sorunları çok yaşamadık. Kontrol bizde oluyordu. Derse katılım noktasında yaşanan sorunlarla ilgili müdür bey velileri uyarılmış fakat sonuç alamamıştık. Derse katılan öğrenciler genelde istekli öğrenciler olduğu için derste disiplin problemleri yaşanmıyordu derste sıkılan ve isteksiz olan öğrenci çevrimiçi eğitimi kapatıp ya da bırakıp gidiyordu”(SBÖ1)*

*“Ekran kapalı olması dolayısıyla disiplini sağlamada zorlandık. Ekrandakine müdahale edilemiyo en fazla soru sorarak orda mı , dinliyor mu, başka işle mi uğraşıyor anlamaya çalıştık.”(MÖ2)*

*“Derste disiplin sorunu yaşamadım çünkü gelen zaten istekli olandı canı sıkılan dersin ortasında çekip gidiyordu.” (TÖ3)*

*“Ortaokul öğrencisinde çok sorun yaşamadık. Derse geç girmeler oldu.Velilerle iletişim halinde kalarak, ödevlendirme ile veliye geri dönütler vererek disiplin sağlamaya çalıştık. Bizim çok fazla disiplin sorunumuz olmadı. En büyük derdimiz etkili öğrenmeyi nasıl gerçekleştirebiliriz oldu. Burda da veli ile işbirliği yaparak üstesinden geldik. Hatta bazı velilerimiz çocuğuyla birlikte derse girdi.”(FBÖ4)*

*“ Bazı öğrenciler çevrimiçi eğitimin yanlış yönde sabote etmek için dersin konusunu işleyişini saptırmak için kendi yaramazca düşüncelerde ya da uygulamalarda bulundular.Dersin bağlantı kodunu ve şifresini başka gruplarda paylaşp farklı şehirlerden derse katılanlar oluyordu. Keşke dinlemek için gelselerdi. Derse girip küfürler ediyorlardı. Kim olduğunu bulamadığımız içinde her derste sıkıntı yaşıyorduk. Bu durum tüm öğretmen arkadaşların derslerinde yaşanınca okul olarak karar aldık. Zaten derse giren öğrenci sayısı azdı. Derse başlamadan bekleme odasında olan öğrencilerin velilerini teker teker arayıp onaylatıp sonra sınıfa alıyorduk. Ders boyunca kamera acmayı da mecburi tuttuk.Hatta ben dersimde kamera acısını masa üzerini göreceğ şekilde yaptırdım. Hepsinin ellerini masasını, defterini görmedem derse başlamadım. Kendi çapımızda aldığımız önlemler böyleydi.”(TÖ6)*

*“Bir kere okul kuralları unutuldu.Parmak kaldırmadan konuşma, okula deftersiz gelme, arkadaşlarını rahatsız etme,ödevlerini düzenli yapma gibi çok büyük sorunlar ortaya çıktı. Ve bu sorunların giderilmesi telafi edilmesi çokta kolay olmadı. Pandeminin psikolojik etkisi de vardı tabi.Kısıtlanmışlık,izolasyon, ölüm korkusu ki bu çok fazkaydı o dönemde her ailede kayıplar vardı. Bu ve benzeri korkulardan dolayı çocuklar erişebildikleri sosyal ortamın sanal sınıf olmasıyla da o korkularını disiplinsizlikle de gösterdiler.(YZÖ3)*

*“Mikrofonu açık bırakma durumu oluyordu. Çocuk mikrofonu açık bırakınca ev orta-*

*mundaki tüm konuşmalar derse dahil olmuş oldu. Gülüşmelere yol açıyordu. Derse başlamadan herkesin mikrofonunu susturarak işe başladık , Bunun da şöyle bir sorunu oldu,nasıl mikrofon kapalı diye derse katılıp katılmadıklarını anlayamadık.(MÖ1)*

Tablo 12. Covid-19 sürecinde uzaktan eğitime erişimi engelleyen unsurlara dair görüşler.

| Kategoriler                 | Kodlar                                   | f  |
|-----------------------------|------------------------------------------|----|
| Erişimi engelleyen unsurlar | Alt yapı yetersizliği                    | 30 |
|                             | Ekonomik Yetersizlik                     | 27 |
|                             | Teknik Sorunlar                          | 20 |
|                             | Veli Tutumu ve Takibi                    | 30 |
|                             | Eğitim almaya karşı motivasyon eksikliği | 25 |

Tablo 12. İncelendiğinde covid-19 pandemi sürecinde eğitimi erişimi engelleyen unsurlara katılımcıların en fazla verdiği cevap alt yapı yetersizliği olmuştur. Ekonomik yetersizlikler donanım yetersizliğini beraberinde getirdiği diğer sorunlara ise kaynak oluşturduğu ifade edilmiştir. Disiplin için veli desteği ve olumlu tutumu ayrıca öğretmenle işbirliği yapmaları durumunda disiplin sorunlarının en aza indiği belirtilmiştir. Bu konuda öğretmen görüşleri

*“Alt yapı yetersizliği en baştaki sorundu. Disiplin sorunu önemliydi. İçerik eksikliği çok fazla.İçeriklerin sürekli yenilenmesi ve öğrenci devamının sağlanacağı bir sistem geliştirilmeli. Bu durumda çok verim alınamaz. Bir kere bizim öğrenci üzerinde b,r yaptırımımız olmadı. Sınıfta kalma olmadı. Sınavlar kaldırıldı. Çocukların derse gelmesi için onları çekecek cezbedecek bir şey de yoktu açıkcası. Gelen çocuk ya kendi öz disipliniyle geldi ya da aile takibiyle geldi. Başka türlü diğerleri imkanları olsa bile gelmediler. Getşremedik te.(TÖ4)*

*“Ekonomik etkenler en baskın olan sorundu. Eğitimi önemsemeyen ailelerin çevrimiçi eğitime olan bakış açıları da çocukların eğitim almamalarına neden oldu. Boşver zaten okuyup ne yapacak, diyen velilerim vardı. O çocuklar da zaten ailelerin istediği gibi okumadılar. Devamsızlıkları gitgide arttı. Yani aslında ekonomi eğitimin önüne geçti. Çocuklar sokakta durana kadar okulda dursun başında çavuş gibi öğretmen beklesin başka beklentimiz yok diyen velilerim vardı. ”(SBÖ5)*

*“Maddi imkansızlıklar, program ve internet kullanımına yönelik tecrübesizlik.Maddi imkansızlıklar internete erişimi zorlaştırdı. GSM şirketleri 8 gb internet vermişti ama o da*

yetmiyordu. Hele birde bir evde iki öğrenci varsa durum daha zor oluyordu. Aileler evlerine internet bağlatmak zorunda kaldı. Bağlatamayan ya komşudan girdi derse ya da giremedi. Çok içimize sinen bir süreç olmadı. Bağlantı sorununu çözen veliler bu seferde uygulamayı bilmediklerinden zorlandılar. Derse katılım az olduğunda Whatsapp uygulamasını kullandım. Görüntülü arama ile ders anlattım. Whatsapp gruplarına soru attım çözdüğü bana atmalarını istedim. Onu bile internet paketimiz yok diye yapamayanlar oldu. Söylediklerinin doğru yada yanlışlığını ölçmek pek mümkün olmuyor tabii. Ne derlerse inanmak durumunda kaldığımız oluyordu ”(FBÖ6)

“Teknik sıkıntılar haricinde çok da fazla sorunumuz olmadı. Öğrenci takipsizliği nedeniyle derse geç girmeler oldu. Alışana kadar sıkıntıydı ama sonra alışıldı. Hazırlanıp derse okula gitmek bir zaman kayıbdır fakat çevrimiçi olunca kalkıp hemen derse giriyorlardı. Bu bir avantajdı öğrenciye. Zamandan kazandırıyor. Aksaklıklar genelde tekniktir. İnternet alt yapı eksikliği tablet telefon eksikliği geneli sıkıntılarımız bunlardı. Canlı kanlı ders her zaman daha iyidir. Ortaokul kademesinde online mı yüzyüze mi dersek yüzyüze verim daha fazladır bunun nedeni de öz disiplin sağlanma seviyesidir. Üst sınıflarda öğrenci kendi disiplinine hakim olduğu için çevrim içi eğitim avantajlıyken alt kademe de yüzyüze eğitim daha etkili olmaktadır.”(MÖ1)

“Öğrenciler ve aileleri cihazlar teknoloji ve online eğitimi ilgisiz bilgisiz ve tecrübesiz oldukları zaman derse katılım ya da dersin işlenişi azalıyordu çözüm için uğraşanlar ya kendi imkanlarıyla Ya arkadaş ya da akraba çevresinde Bu konularla ilgili bilgi ve tecrübe sahibi tanıklarına ulaşp bu konular hakkında bilgi edinip derse katılım sağlıyorlardı.”(TÖ6)

“Genelinin eğitime erişim sorunu ekonomikti diyebiliriz. Parası olmadığı için tablet alamayan, alsa dahi internet bağlayamayan, evde birden fazla öğrencisi olup hepsine ayrı derse katılacak donanım sağlayamayan çok sayıda velimiz vardı. Ekonomik sıkıntılar öğrenciler arasındaki uçurumu da artırdı. Parası olan özel ders aldı. Özel kurslara gönderdi olmayan kalakaldı.(MÖ3)

“Öğrencilerin tamamı için diyemesemde bazı öğrenciler için eğitime erişim oldukça sıkıntı idi. Üç kardeşli evlerde internete erişim zordu. Zaten o öğrenciler için pandemi dönemi boş geçti. Sonraki yıllarda telafisi zor eksiklikler oluştuğu kanısındayım. Bizler eğitime erişemeyen öğrenci ile pandemi de uğraştık salgın bitip normalleşme adımları atıldığında ise öğrenme kayıplarını telafî ile uğraşacağız. Aslında eğitim sektöründe en fazla yorulan kesim yine öğretmen olacak diyebiliriz.(YZÖ6)

“En büyük sorunumuz alt yapı donanım ve internet eksikliği sorunumuz vardı. Okul

idaresmiz kampanya başlattı. Tableti telefonu olmayana tablet alındı. O dönem yapılabilecek ne varsa imkanlar dahilinde yapıldığı kanısındayım. Yaşadığımız olumsuzluklardan edindiğimiz tecrübelerle şuan acil durumda hemen online eğitime hızlıca geçebiliyoruz. Alt yapısı o zaman tecrübelerle oluşturuldu üzerine konarak da ilerletiliyor.”(MÖ1)

“Öğrencilerin eğitime erişimde benim gördüğüm en genel sorun ekonomik yetersizlikti. Diğer eksikler ve sorunların ana kaynağını yoksulluk çekti diyebilirim. Ekonomik olarak gücü olmayan aileler çocukların gelişen yeni ihtiyaçlarına hemen karşılık veremedi. İhtiyacı karşılanmayan öğrenci de diğer arkadaşlarına göre doğal olarak geri kaldı. Makas açıldı ve ileride de pek de telafisi mümkün olmayan zararlar açacağı kanısındayım. Çünkü çocuk o yıl edinmesi gereken kazanımları edinemedi. Telif eğitimlerde yeterli olmadığından makas açıldı gitti. Keşke bu kadar uçurum olmasaydı.”(YZÖ2)

“ Bazı öğrencilerimiz parçalanmış ailelerin çocuklarıydı. Çocuğun kalacağı yerin net olmayışı, bir gün A adresinde diğer gün B adresinde olması çocukların eğitime ulaşmasını engelledi. Hatta bazı öğrencilerin dede, babanne gibi teknolojik yeterlikleri yetersiz olan kişilerle kalıyor olması da durumu zorlaştıran etmenlerdendi. Belki aykırı bir örnek olabilir ancak parçalanmış aileler kendileriyle uğraşırken çocukların eğitimlerini aksattılar. En azından benim karşılaştığım durum genel durum buydu. Ekonomik durumu kötü bir okulda çalışıyorum. Yoksulluk ve getirdiği parçalanmış ailelerin çocukları umursamayışı en çok çocukların eğitiminden görütürüyor. Veliler yardımcı olmaya çalışsalar dahi bu dağılmışlık sınıf ortamına da öğrencinin derse olan motivasyonuna da yansımaktadır” (SBÖ6)

## BEŞİNCİ BÖLÜM

### 5.TARTIŞMA-SONUÇ VE ÖNERİLER

#### 5.1. Tartışma ve Sonuçlar

Araştırmada ortaokul branş öğretmenlerinin pandemi döneminde gerçekleştirdikleri uzaktan / çevrimiçi eğitimlerde sınıf yönetimin boyutlarının pandemiden etkilenme durumu incelenmesi amaçlanmıştır. Ele edilen bulgular il merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerinin pandemi sürecindeki çevrimiçi eğitim tecrübeleri ışığında yorumlanmıştır. Öğretmenler ile yapılan görüşme sonucunda, pandemi sürecinin sınıf yönetimi boyutlarını olumlu genel manada ise olumsuz etkilediğini ifade etmişlerdir. Olumlu etkilenme durumu olumsuz etkisine kıyasla daha az maddeler olarak tespit edilmiştir. Sınıf yönetimi boyutlarının olumsuz etkilenme durumunun alt yapı ve donanım eksikliği kaynaklı olması ve öğretmenlerin çevrimiçi eğitim tecrübelerindeki yetersizlik ile ilişkilendirilmiştir. Alan yazındaki birçok çalışma bu düşüncüyü desteklemektedir.(Can,2020; Ercoşkun ve Ada 2014) Literatür incelendiğinde çevrimiçi eğitimin gerçek uygulayıcısı olan öğrencilerin ve öğretmenlerin gelişen bu yeni eğitim sistemine olan bakış açıları gelişen ihtiyaçlar karşısında değişkenlik gösterdiği anlaşılmıştır. Yapılan bu araştırma sonuçları, bu değişiklik karşısında eğitim etkinliğinin devamlılığının sağlanması adına eğitim veren ve eğitim alan taraflara çok yönlü, dinamik destek sağlanması gerektiği ifadesi ulaşılan paralel sonuçlardandır.

Araştırmanın birinci problemi olan sanal sınıflarda gerçekleştirilen eğitimlerdeki sınıf yönetimi uygulamalarında iletişim boyutuyla ilgili öğretmen görüşlerine ilişkin bulgulara göre pandemi döneminde yürütülen uzaktan eğitimlerdeki öğrenci-öğrenci yönünde pozitif yönlü geliştiği sonucuna varılmakla beraber, içe dönük öğrencilerde iletişimin negatif yönlü geliştiği sonucuna varılmıştır. Öğrenci-öğretmen yönlü bakıldığında iletişimin olumsuz etkilendiği, öğrencilerin derslerde öğretmenle iletişime geçmek istemediğine ilişkin görüşler ifade etmişlerdir. Sanal sınıflara ait sınıf yönetimi boyutlarından iletişim boyutuna bakıldığı bu çalışmada iletişim boyutunun olumlu etkilendiği bulgulara da rastlanmıştır. Benzer bir çalışma yürüten (Aydın,2012) tarafından yapılan çalışma ile benzer sonuçlara ulaşılmıştır. İletişim boyutunda yaşanan problemlerin fiziksel uzaklıktan kaynaklı olduğuna ilişkin araştırma sonucu

(Alsahrani, Ahmed, & Ward, 2017)bulunmaktadır. Araştırma sonucunda çevrimiçi dersleri iletişim için de kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu ulaşılan sonuç, araştırma sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

Araştırmanın ikinci problemi olan sanal sınıflarda gerçekleştirilen eğitimlerdeki sınıf yönetimi uygulamalarında disiplin boyutu ile ilgili öğretmen görüşlerine yönelik bulgulara göre veli desteği bulunan okullarda disiplin sorunuyla daha az karşılaşıldığı sonucuna varılmıştır. Disiplin boyutunda sosyoekonomik durumun Öğrencilerin yaşadıkları izolasyon ve pandemik korkunun da disiplinsiz davranışları tetiklediği yönünde görüş bildiren öğretmenler olmuştur. İlgili araştırmalara bakıldığında benzer sonuçlarla karşılaşılmıştır.(Dinçer ve Uyar, 2015) Çevrimiçi eğitime olan tecrübelerin öğretmen ve öğrenciler yönünde artırılması disiplin sorunlarının azalacağı eğitimin daha etkin hale geleceği öngörülmektedir. Öğretmenlerden alınan dönütler ve alın bu yazın öngörüyü desteklemektedir.

Araştırmanın üçüncü problemi olan sanal sınıflarda gerçekleştirdiğiniz eğitimlerdeki sınıf yönetimi uygulamalarında zaman yönetimi boyutuyla ilgili öğretmen görüşlerine yönelik bulgulara bakıldığında Öğretmenlerin ve öğrencilerin uygulamaları kullanma yönündeki tecrübesizlik ve acemiliklerinin zaman kaybına neden olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca donanım eksikliği ve donanımların kullanımı, İnternet bağlantısındaki aksaklıklarında zaman tuzaklarına neden olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenler, idarelerin izni doğrultusunda mesai dışı ders yapıldığını, gece geç saatlerde bile ders yapmak durumunda kaldıklarını ifade etmişlerdir. Sanal sınıf uygulamalarının zaman boyutunda yaşanan aksaklıkların ilerleyen süreçlerde öğretmen ve öğrencilerin sanal sınıf tecrübeleriyle doğru orantılı olarak en aza indiği ifade edilmiştir. Sanal sınıflarda sınıf yönetimi boyutlarından zaman yönetimi boyutunda en fazla donanım ve genel ağ kaynaklı sorunlar yaşandığı sonucuna varılmıştır.

Araştırmanın dördüncü problemi olan çevrimiçi eğitimde program uygulanabilirliği hakkında öğretmen görüşlerine yönelik bulgulara göre ortaokul branş öğretmenlerinin ders planlamasında, olağan durum programlarını kullanmaya devam ettikleri olağanüstü acil durum eğitim sürecinde değişiklik yapılmadığı sonucuna varılmıştır. Uygulama boyutuna ilişkin bulgular incelendiğinde ise uygulama boyutunda braş bazlı farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Sözel derslerin uygulama kısmında iletişimsel sorun dışında problem yaşanmazken yetenek zümresine ait derslerin uygulanmasında aksaklıklar sıkıntılar yaşandığı tespit edilmiştir.Sayısal derslerde ders anlatımının kısa tutulup soru çözümüne ağırlık verildiği tespit edilen durumlardandır. LGS Yetenek zümresinde hareket ve aksiyon istenen kazanımların gerçekleştirilemediği yönünde görüş bildiren öğretmenler olmuştur.sınıf yönetimi boyutlarından plan-

program boyutuna bakıldığında Bakioğlu, B. (2020) öğretmenlerin derslerini işlemede plan program boyutunda zorlanmakla birlikte mesleki gelişimine katkıda bulunduğu sonucuna varılmıştır. Bu sonuç çalışmanın bulgularıyla örtüşmektedir. Eğitim öğretimin en etkili biçimde yürütülmesi için yapılması derslerin, etkinliklerin ve uygulamaların önceden detaylı planlanması önerilmektedir.

Araştırmanın beşinci problemi olan sanal sınıflarda yürütülen çevrimiçi eğitimde sınıf yönetiminin fiziksel ortam boyutuyla ilgili öğretmen görüşlerine yönelik bulgulara göre sanal sınıflarda fiziksel boyut öğrencilerin ev ortamıyla bütünleşik hale geldiği sonucu ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin ev ortamında derse girmesi durumunda ev-sınıf ayrımında zorlandıkları sonucuna varılmıştır. Derslere evlerinden kamera aracılığıyla katılan öğrencilerin ev ortamındaki her durumun sınıfın fiziksel durumunu da etkilediği tespit edilmiştir. Özellikle yetenek zümresinden Beden Eğitimi öğretmenlerinin görüşüne göre derslerde fiziksel ortam ihtiyacının uygun karşılanamadığı durumlarda derslerin kazanım dışı etkinliklerle geçmesine neden olduğunu belirtmişlerdir. Arslan ve Şumuer (2020) in Sanal sınıflarda öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlara dair çalışmada ;bağlantı zayıflığı, donanım yetersizliği,teknolojik yetersizlikler sanal sınıfa katılmaya engeldir. Dış ortamdan kaynaklı gürültüler, öğrenci motivasyonu, ses iletimi,uygun olmayan yazılımın kullanımı ,dikkat süresi, iletişim eksikliği vb. sanal sınıfların fiziksel boyutunda yaşanan sorunlar olarak kümelenmiştir. Bu araştırma sonuçlarıyla benzer sonuçlara ulaşılmış, Bu araştırmanın sonucunu destekler verilere rastlanmıştır.

Kurt, Kandemir ve Çelik'in (2021) çalışmasında uzaktan eğitimde ölçme değerlendirme değerlendirme, soru cevap yöntemi, web2.0 araçları ile etkinlikler, genel ağ etkinlikleri, velilere sosyal medya platformlarından alınan videolar, eğitsel oyun ve projeler gibi ölçme değerlendirme uygulamaları kullanıldığı ve bunların kullanımı ve değerlendirilmesinde yeterli olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Ek değerlendirme etkinliklerinin gerekliliğinin önemini vurgulamışlardır.Bu çalışma ile benzer bulgulara ulaşılmıştır. Sertkaya ve Dünder(2022) ve Bakioğlu (2020) yaptığı çalışma sonucunda Öğretmenler uzaktan eğitimde yaşadıkları materyal, teknolojik alet, online süreç konusunda yaşadığı sorunları öğrencilerin dikkat ve motivasyonu üzerinde olumsuz yönde etki ettiği sonucuna ulaşmışlardır.Yapılan bu çalışmayı destekler nitelikte sınıf yönetimi boyutlarından disiplin boyutunun olumsuz etkilendiği sonucu ortaya koyulmuştur. Mekân esnekliği, motivasyon artışı, ekonomik olması, derslerin tekrarlanabilmesi ve multimedya kullanımı gibi nedenlerden dolayı faydalı ve kullanımı kolay bulmuşlardır.

## 5.2.Öneriler

Bulgulara dayalı olarak bazı öneriler aşağıda sıralanmıştır;

- Öğretmenlere çevrimiçi eğitim uygulamaları ile ve uygulama tasarımı konulu hizmet içi eğitimler verilebilir.
- Uzaktan eğitimde disiplin sorunlarının en aza indirilebilmesi için öğretmenlere sanal sınıf eğitimleri verilebilir.
- Acil durumlarda yürütülen eğitimlerin veli-öğretmen işbirliği noktasında velilerin bilinçlendirilmesi gerekir.
- Okullarda bulunan rehberlik servisleri sanal sınıflarda disiplin sağlama konusunda öğrencilere eğitim verebilir. Bununla birlikte öğretmenlere ise müşavirlik hizmeti sağlayabilirler.
- Çevrimiçi eğitimlerde kullanılabilecek yerli ve ücretsiz uygulamalar hazırlanabilir.
- Okul yöneticilerinin çevrimiçi eğitimle ilgili kendini güncelleyip öğretmenlere lider ve rehber olmalıdırlar.
- MEB EBA içeriklerinin çevrimiçi eğitimlerde sınıf yönetimini kolaylaştıracak düzeyde zenginleştirilmelidir.
- Milli Eğitim Bakanlığı teknolojik yetkinliği yeterli düzeyde olmayan, acil durum eğitim programlarında eyleme nasıl geçeceği noktasında bilgi sahibi olmayan eğitimciler için uzmanlardan oluşan teknik destek hattı oluşturabilir.
- Öğretmen yetiştiren eğitim fakültesi müfredatlarına çevrimiçi eğitimde sınıf yönetimi konusu müfredata eklenebilir.
- Çevrimiçi ölçme değerlendirme yöntemlerinin zenginleştirilmesi her zeka türüne ve kazanımları ölçebilecek kalitede olması gerekmektedir.
- Acil durum eğitim dönemlerinde ailelere ekonomik destek paketleri sunulabilir.
- Eğitimde eşitlik ilkesince, çevrimiçi eğitime erişimin sağlanması için erişim istasyonları yaygınlaştırılmalıdır.
- Benzer pandemi ve acil durum eğitim süreçlerinde eğitim ve sınıf yönetiminin planlanması, yürütülmesi ve değerlendirilmesi için komisyonlar oluşturulabilir.
- MEB eğitim kazanımlarına çevrimiçi eğitimlerle ilgili kazanımlar yazılabilir.
- Eğitime erişim kaynaklı sorunların temelinde yatan maddelerden biri olan alt yapı sorunlarının giderilmesine yönelik olarak GSM şirketlerinin alt yapı düzenlemeleri eri-

şim problemlerini en aza indirmek için eylem planları hazırlayabilirler.

- Öğretmen görüşlerine yönelik yaptığımız çalışma deneysel olarak farklı akademik çalışmalarında yinelebilir.
- Sınıf yönetimi boyutlarının pandemi sürecinden etkilenme durumuna baktığımız bu çalışmaya ek olarak sınıf yönetimi boyutlarının farklı değişkenlerden etkilenme durumları araştırılabilir.
- Ortaokul öğretmenlerinin görüşlerine başvurulmuş çalışma diğer kademelerde de yapılabilir.
- Okul idarecilerine uygulanacak hizmet içi eğitimlerde sanal sınıflarda sınıf yönetimi ve benzeri araştırma sonuçları ile eğitimler zenginleştirilebilir.
- Bu araştırma, Kırıkkale ilindeki merkez orta okullarının branş öğretmenlerinin görüşleri ile sınırlandırılmıştır. Benzer konularla ilgili farklı evrenlerde farklı örneklemelerle yapılacak araştırma sonuçları bu araştırmanın sonuçları ile karşılaştırılabilir.
- Bu araştırma özel okul öğretmenleri üzerine de yapılabilir.

## KAYNAKÇA

- Akçay, S. (2018). Eş zamanlı sanal sınıf ortamının grafik tasarım dersinde kullanımına yönelik bir uygulama ve öğrenci algıları (Gazi Üniversitesi Örneği). Yüksek Lisans Tezi. *Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Ankara.
- Akman Dömbekci, H. ve Erişen, M.A. (2022). Nitel araştırmalarda görüşme tekniği. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(Özel Sayı 2), 141-160.
- Akyavuz, E. K. (2020). Öğretmen adaylarının sınıf yönetimi yeterliğinin belirlenmesi ve geliştirilmesine yönelik öneriler. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 52, 324-347.
- Albayrak, İ. Uzaktan Eğitim Sistemi, Uzaktan Eğitim Sisteminde Sanal Sınıf Ortamı Ve Sanal Sınıf Ortamında Sınıf Yönetimi (Yüksek Lisans Tezi), *Trakya Üniversitesi*, 2017; 133
- Alsahrani, S., Ahmed, E., & Ward, R. (2017). The influence of online resources on student-lecturer relationship in higher education: A comparison study. *Journal of Computers in Education*. 4(2), 87-106. *Computers in Education*. 4(2), 87-106. <https://link.springer.com/article/10.1007/s40692-017-0083-8> Erişim tarihi: 20.06.2023
- Arslan M.M., (2017). Öğretmen Adaylarının Sınıf Yönetimi Boyutlarına İlişkin Algılarının Karikatürize İfadeleri, *Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 18 (3), 215-231
- Arslan Y., Şumuer E. (2020). Covid-19 “Döneminde Sanal Sınıflarda Öğretmenlerin Karşılaştıkları Sınıf Yönetimi Sorunları”. *Milli Eğitim Dergisi*, 49, 1, 201-230.
- Artvinli F., “Salgınların Tarihi: Toplumsal Ve Siyasal Açından Kısa Bir Bakış”, *Türk Tabipleri Birliği*, 2020, ss.43-60.
- Asadı, N., Khodabandeh, F., & Yekta, R. (2019). *Comparing And Contrasting The Interactional Performance Of Teachers And Students In Traditional And Virtual Classrooms Of Advanced Writing Course In Distance Education University*. *Turkish Online Journal of Distance Education-TOJDE*, 20(4), 135-148.
- Atatürk Üniversitesi, Açık Öğretim Fakültesi, *İletişime Giriş*, 2017 <https://www.cag.edu.tr/uploads/site/lecturer-files/iletisimegiris-ZYvm.pdf>.
- Aydın, A. (2014). Sınıf yönetimi. Ankara: Pegem Akademi.
- Bakioğlu, B., Çevik, M. (2020). “COVID-19 Pandemisi Sürecinde Fen Bilimleri Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri”. *Turkish Studies*, 15(4), 109-129. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.43502>
- Balcı A., “Covid-19 Özelinde Salgınların Eğitime Etkileri”, *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, C.III, Sayı:3, 2020, ss.75-85.
- Balta, Y. ve Türel Kılıç, Y. (2013). “Çevrimiçi Uzaktan Eğitimde Kullanılan Farklı Ölçme Değerlendirme Yaklaşımlarına İlişkin Bir İnceleme”. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(3), 37-45.
- Balyer, A. (2018). Sınıf Yönetimi. İstanbul: Efe Akademi Yayınları.
- Başal, A. Ve Gürol, M., (2011). “E-Öğrenmenin Geleneksel Sınıflara Entegrasyonu” XIII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri. İnönü Üniversitesi, Malatya
- Başar, H. (2005). Sınıf Yönetimi. (12. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bayraktar, H. (2015). “Sınıf Yönetiminde Öğrenci Motivasyonu Ve Motivasyonu Etkileyen Etmenler”. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 10/3 Winter 2015*, p. 1079-1100
- Berg, B. L. ve Lune, H. (2015). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri

- (Çev. Hasan Aydın). Konya: Eğitim Yayınevi.
- Bilgiç, H.G., Doğan, D. Ve Seferoğlu, S.S (2011) *Türkiye’de Yükseköğretimde Çevrimiçi Öğretimin Durumu: İhtiyaçlar, Sorunlar ve Çözüm Önerileri*. *Yüksek Öğrenim Dergisi*, 2011;1(2):80-87. © 2011 Deomed
- Budak, Fatih, ve Şerif Korkmaz. 2020. “Covid-19 Pandemi Sürecine Yönelik Genel Bir Değerlendirme: Türkiye Örneği.” *Sosyal Araştırmalar ve Yönetim Dergisi* (1):62–79. doi: 10.35375/sayod.738657.
- Can, E. (2020). Sanal sınıf yönetimi: İlkeler, uygulamalar ve öneriler. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(4), 251-295.
- Can, Ertuğ, and Gündüz, Y.2021. “Öğretmenlerin Sanal Sınıf Yönetimi Yeterliği Ölçeği: Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması.” *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 21(2):574–91. doi: 10.17240/aibuefd.2021.21.62826-869543.
- Celep, Cevat.(2008). Sınıf Yönetimi ve Disiplin. Ankara: Pegem Akademi.
- Çakır R. ve Arslan, F. (2020). Uzaktan eğitim öğrencilerinin eş zamanlı sanal sınıf ortamlarını kullanım niyetleri ile uzaktan eğitime ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8 (15), 114-133.
- Çakır R, ve Arslan F. 2020. “Structure and Functions of the Continuing Education Centers at Turkish Universities.” *Turkish Online Journal of Distance Education* 8(1):39–59. doi: 10.17943/etku.310168.
- Çakmak, Nermin. 2020. “Evaluation Processes in Scientific Journals and Information World during Pandemic Period.” *Bilgi Dünyası* 21(1):1–6. doi: 10.15612/BD.2020.839.
- Çayak S., “Covid-19’un Eğitim Sürecine Etkileri: Karantina Günlerinde Veli Olmak”, *International Journal Of Eurasia Social Sciences*, C.XII, Sayı:44, 2021, Ss.204- 229.
- Çelik, Kurt ve Kandemir .(2021). " Covid-19 Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitime İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri" *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi* (6):88-103
- Çelik, V. (2013). Sınıf Yönetimi. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Demirtaş, H. (2012). Sınıf yönetiminin temelleri. H. Kıran içinde, *Etkili Sınıf Yönetimi*. Ankara: Anı yayıncılık.
- Devica, Sadana, TÜBA, and World Health Organization. 2020. *COVID-19 Pandemi Değerlendirme Raporu*. Vol. 7.
- Diñer, S. ve Yeşilpınar-Uyar, M. (2015). E-öğrenme sistemlerinin kullanımı sürecinde karşılaşılan sınıf yönetimi ile ilişkili sorunlar ve çözüm önerileri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 21(4), 453-470. doi: 10.14527/kuey.2015.017
- Duman, T., Y. Gelişli ve Ş. Çetin (2004). “Orta Öğretim Öğrencilerinin, Öğretmenlerin Sınıfta Disiplin Sağlama Yaklaşımlarına İlişkin Görüşleri” *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, Cilt: 2, Sayı: 3, ss. 281-292.
- EdX, edx.org: <https://www.edx.org/> adresinden (05.03.2023) tarihinde alındı.
- Ersoy, A. F. (2016). Fenomenoloji. A. Saban, & A. Ersoy içinde, *Eğitimde Nitel Araştırma Desenleri* (s. 53-109). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ersoy, F. (2019). Fenomenoloji. İçinde A. Saban ve A. Ersoy (Edt.), *Eğitimde nitel araştırma* (ss. 51-105). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Galton, M. (2001). Students’ misbehaviours in turkish and english primary classrooms. *Educational studies*. 27(3), 291-305
- Gedera, D. S. P. (2014). Students’ experiences of learning in a virtual classroom. *International Journal of Education and Development Using Information and Communication Technology (IJEDICT)*, 10(4), 93-101
- Gurbuz, Fatih. 2014. “Students’ Views on Distance Learning in Turkey: An Example of Anadolu University Open Education Faculty.” *Turkish Online Journal of Distance*

- Education* 15(2):239–50. doi: 10.17718/tojde.54964.
- Gürsel, M., Bayrak, C., Agaoglu, E., Ada, Ş., Akar, İ., Aksüt, M., Erişti, B., Hoşgörür, V., Korkmaz, I., Sardağan, M., Tutkun, O., Çetin, F., & Çetin, Ş. (2015). *Sınıf İçi Olası Sorunlara Karşı Alınabilecek Önlemler*.
- Güven, Semra ve M. Akdağ (2002). “İlköğretim İkinci Kademe Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Etkinliklerine İlişkin Öğrenci Algıları.” *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*. Sayı: 29, ss. 69-80.
- Inoue, Y. (Ed.). (2007). *Online Education for Lifelong Learning*: IGI Global. <https://doi.org/10.4018/978-1-59904-319-7>
- Işıklı S., “Covid-19 Salgınının Psikolojik Sonuçları Ve Etkili Başa Çıkma Yöntemleri”, Ankara: Hacettepe Üniversitesi, 2020
- İlgiç, Hatice, Doğan Dilek, and S. Sad. Seferoğlu. 2011. “Türkiye’de Yükseköğretimde Çevrimiçi Öğretimin Durumu: İhtiyaçlar, Sorunlar ve Çözüm Önerileri.” 1(2):80–87.
- Karaağaçlı, M. (2008). İnternet teknolojileri destekli uzaktan eğitimde sosyal kazanımlar gereksinimi. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 1(2), 63-73.
- Karataş Z., “Covid-19 Pandemisinin Toplumsal Etkileri, Değişim Ve Güçlenme”, *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, C.Iv, Sayı:1, Ss. 3-17.
- Karakuş, N., Ucuzsatar, N., Karacaoğlu, M. Ö., EsendemİR, N., & Bayraktar, D. (2020). Türkçe öğretmeni adaylarının uzaktan eğitime yönelik görüşleri. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 220-241. <https://doi.org/10.29000/rumelide.752297>
- Kaya, S. (2011). Sanal sınıf yönetiminde görev alacak öğretim elemanlarının eğitim gereksinimlerinin belirlenmesi [Yayımlanmamış doktora tezi]. Anadolu Üniversitesi.
- Kazak, A., Akgül, S. A., Güney, S., Gül, S., Öner, R. Köse, İ. R. (2022). “Covid – 19 Pandemisi Sürecinde Türkiye’de ve Dünya’da Eğitim Uygulamaları” *International Social Sciences Studies Journal*, (e-ISSN:2587-1587) Vol:8, , Issue:102; pp:3113- 3120
- Liu, Z. Y., Lomovtseva, N., & Korobeynikova, E. (2020). Online learning platforms: Reconstructing modern higher education. *International Journal of Emerging Technologies in Learning (iJET)*, 15(13), 4-21.
- Maher, D (2014) *Online Learning: Common Misconceptions, Benefits, and Challenges* Publisher: Hauppauge Editors: P. Lowenthal, C. York, and J. Richardson, (pp.125-135).
- Maher, D. (2012). İnteraktif beyaz tahtayı kullanarak ilkökul sınıfında öğrenme. J. Jia (ed.), *Eğitim Aşamaları ve İnteraktif Öğrenme: Anaokulundan İşyeri Eğitimine*. Pensilvanya: IGI Global
- Milli Eğitim Bakanlığı (2020). Bakan Selçuk, Koronavirüs'e Karşı Eğitim Alanında Alınan Tedbirleri Açıkladı <https://www.meb.gov.tr/bakan-selcuk-koronaviruse-karsi-egitim-alaninda-alinan-tedbirleri-acikladi/haber/20497/tr>. 01.04.2023 tarihinde alınmıştır.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2023) Erişim Tarihi:26.05.2023 <https://yegitek.meb.gov.tr/www/mobil-bilim-merkezi/icerik/3417>
- Özdoğan, A.Ç., Berkant, H.G. (2020) Covid-19 Pandemi Dönemindeki Uzaktan Eğitime İlişkin Paydaş Görüşlerinin İncelenmesi, *Milli Eğitim Dergisi*, cilt: 49(1), 13-43
- Richardson, W. (2005). The educator's guide to the read/write web. *Educational Leadership*, 63(4), 24-27.
- Rufai, M. M., Alebiosu, S. O., & Adeakin, O. A. S. (2015). Conceptual model for virtual classroom management. *International Journal of Computer Science, Engineering and Information Technology (IJCEIT)*, 5(1), 27-32.
- Sağlık Bakanlığı (2020), <https://covid19.saglik.gov.tr/TR-66494/pandemi.html>, Erişim Ta-

rihi: 03.04.2023

- Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi (2021) Erişim Tarihi : [22.05.2023](https://uzem.subu.edu.tr/sites/uzem.subu.edu.tr/files/202103/Uzaktan%20E%C4%9Fitim%20S%C3%BCrecinde%20Kullan%C4%B1labilecek%20Ara%C3%A7lar.pdf)  
<https://uzem.subu.edu.tr/sites/uzem.subu.edu.tr/files/202103/Uzaktan%20E%C4%9Fitim%20S%C3%BCrecinde%20Kullan%C4%B1labilecek%20Ara%C3%A7lar.pdf>
- Sandıkçı M. B., C. Önen, A. Bozkır, “Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmenlerinin Pandemi Sürecinde Covid-19 Fobisi Ve Yaşam Bağlılıklarıyla İlişkisi”, Rol Spor Bilimleri Dergisi, C.İII, Sayı.1, Ss.63-72.
- Sarı, E. ve Sarı, B. (2020). Kriz zamanlarında eğitim yönetimi: covid-19 örneği. Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi, 3(2), 49-63.
- Sertkaya, S.(2022) *Covid-19 Salgın Sürecinde Sınıf Öğretmenlerinin Yaşadığı Sorunlar*(Yüksek Lisans Tezi),Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale
- Sezgin, Sedef, and Mehmet Fırat. 2020. “Covid-19 Pandemisinde Uzaktan Eğitime Geçiş ve Dijital Uçurum Tehlikesi.” *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi* 6(4):37–54.
- Sönmez, M., Yıldırım, K. & Çetinkaya, F. Ç. (2020). Yeni tip Koronavirüs (SARS-CoV2) salgınına bağlı uzaktan eğitim sürecinin sınıf öğretmenlerinin görüşleriyle değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 15(6), 855-875. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.43799>.
- Şentürk, H. (2006), "Öğretmen Adaylarının Uygulama Liselerindeki Rehber Öğretmenlerin Kullandıkları Sınıf Yönetimi Modellerine İlişkin Algıları", *Eğitim Yönetimi Dergisi*, yıl 12, Sayı 48, ss.585-603.
- Tanhan F., M. M. Mazlum, R. Uçar, “Okul Yöneticilerinin Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitim Uygulamalarına İlişkin Görüşleri”, ed. F. T. ve H. İ. O., Pandemi ve Eğitim, Ankara: Anı Yayıncılık, 2020, ss.59-103.
- Tekinarsan, Erkan, and Nuh Yavuzalp. 2016. “Çevrimiçi Ders Veren Öğretim Elemanlarının Uzaktan Eğitim Hakkındaki Görüşleri.” *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry (TOJQI)* 7(1):47–78. doi: 10.17569/tojq.74876.
- Telli-Yamamoto, Gonca, and D. Altun. 2020. “The Coronavirus and the Rising of Online Education.” *Journal of University Research* 3(1):25–34. doi: 10.26701/uad.711110.
- UNİCEF, 2023. [Siber zorbalık: Nedir ve nasıl önlenir | UNICEF Türkiye](https://www.unicef.org/turkiye/siber-zorbalik-nedir-ve-nasil-onlenir)  
<https://www.unicef.org/turkiye/siber-zorbalik-nedir-ve-nasil-onlenir>
- Ural, A., & Canpolat, S., (2021). Covid-19 Pandemisinin Öğretmen Yabancılaşmasına Etkisi. *Eğitim Bilim Toplum* , vol.19, no.76, 78-104.
- Willmann, R., Zebedin, G., & Miksche, D. (2020, April 27-30). Technical setup of an inverted virtual classroom [Paper presentation]. 2020 IEEE Global Engineering Education Conference (EDUCON), Porto, Portugal.
- Yamamoto G, Altun D (2020). Koronavirüs ve Çevrimiçi (Online) Eğitimin Önlenemeyen Yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi* (Online), 3(1), 25 - 34. 10.26701/uad.711110
- Yılmaz, M. (2007). Sınıf Öğretmeni Yetiştirmede Teknoloji Eğitimi. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 27, Sayı 1(2007) 155-167, Ankara.

## **.EKLER**

### **EK.1.Görüşme Formu**

#### **Covid-19 Pandemi Dönemindeki Sınıf Yönetimi Süreçleri: Ortaokul Öğretmenlerinin Görüşlerinin İncelenmesi**

#### **Öğretmen Görüşme Formu**

Kırıkkale Üniversitesi’nde Eğitim Yönetim ve Denetimi Ana Bilim Dalında lisansüstü eğitim öğrencisiyim.

“Covid-19 Pandemi Dönemindeki Sınıf Yönetimi Süreçleri: Ortaokul Öğretmenlerinin Görüşlerinin İncelenmesi”konulu bir tez çalışması üzerinde çalışıyorum. Çalışmanın amacı uzaktan eğitim sürecinde çevrim içi eğitim veren çeşitli ortaokul branşından öğretmenlerin online eğitimde sınıf yönetimi boyutlarına dair değerlendirmelerini analiz etmektir. Bu araştırmanın eğitim bilimleri uzmanlarına, diğer araştırmacılara ve öğretmenlere faydalı olacağını ümit ediyorum.

Bu çalışmada veri toplamak için ortaokul branş öğretmenleriyle görüşmeler yapıyorum. Yaptığım görüşmelerde elde edilen bilgiler yalnızca bu çalışmada kullanılacaktır ve görüşmeye gönüllü olan katılımcıların bilgileri tamamen gizli tutulacaktır.

Görüşmenin yarım saat süreceğini tahmin ediyorum. Görüşmede kimlik bilgilerinizin gizli tutulacağını ve değerlendirmelerinizin yalnızca bu çalışma kapsamında kullanılacağını taahhüt ederim. Var olduğunu düşündüğünüz problemlerle ilgili çözüm önerileriniz varsa, bu önerileri paylaşırsanız araştırmanın seyrine olumlu bir katkısı olacaktır. İzniniz olursa görüşmeyi ses kaydına almak istiyorum. Böylece görüşme zamanını daha iyi kullanabilir ve sorulara verdiğiniz yanıtları daha detaylı bir şekilde kaydetme fırsatı yakalayabilirim.Görüşmeye kayıtlarına dair deşifre dosyasının talep etmeniz durumunda mail yoluyla sizlere ulaştırabilirim.

Araştırmaya katıldığınız, görüşmeye vakit ayırdığınız için teşekkür ederim. Görüşme öncesinde sizin bana sorularınız varsa yanıtlamak isterim. İzninizle görüşme sorularına başlamak istiyorum.

Sabrınız, anlayışınız ve içtenliğiniz için teşekkür ediyorum.

## Öğretmen Görüşme Formu

### KİŞİSEL BİLGİLER

Cinsiyetiniz: Kadın ( ) Erkek ( )

Yaşınız: .....

Branşınız: .....

Mesleki Kıdem yılınız: .....

Dersine girdiğiniz sınıflar: 5 ( ) 6( ) 7( ) 8 ( )

Okulunuz çevresinin sosyo-ekonomik seviyesi: Zayıf ( ) Orta ( ) İyi ( ) Çok iyi ( )

### Görüşme Soruları

- 1- Covid 19 sürecinde uzaktan eğitim ortamı (*sanal sınıf, ses, ışık, kullanılan cihazlar, internet bağlantısı gibi...*) ile ilgili ne gibi sorunlar yaşadınız?
- 2- Bu süreçte çevrimiçi canlı derslerinizde kullanılan yazılımdan (*EBA, Zoom vb.*) kaynaklanan ne gibi sorunlar yaşadınız?
- 3- Çevrimiçi canlı derslerinizde zamanı verimli kullanma açısından (zaman yönetimi) ne gibi sorunlar yaşadınız?
- 4- Derslerinizin yürütülmesi (planlanması ve işlenişi) sürecinde ne gibi sorunlar yaşadınız?
- 5- Derslerinizde öğrencilerin program kazanımlarını edinip edinmediğinin ölçülmesi ve değerlendirilmesinde ne gibi sorunlar yaşadınız?
- 6- Öğrencilerinizle sizin aranızda ve öğrencilerinizin kendi aralarındaki iletişimde ne gibi sorunlar yaşadınız?
- 7- Uzaktan Eğitim sürecinde disiplini sağlamada ne gibi sorunlar yaşadınız?
- 8- Covid 19 sürecinde uzaktan eğitime erişimi engelleyen başka ne gibi sorunlarla karşılaştınız?

Teşekkür ederim.

## Ek.2.Etik Kurul İzni

T.C.  
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ  
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ARAŞTIRMALARI  
ETİK KURULU TOPLANTISI

KARAR TARİHİ : 18.01/2023  
OTURUM NO : 01  
TOPLANTI SAATİ : 12.30

Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu, Kurul Başkanı Prof. Dr. Şahin AHMETOĞLU başkanlığında gündemdeki maddeleri görüşmek üzere toplanarak aşağıdaki kararları almıştır.

- GÜNDEM** 47-Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Mehmet Metin ARSLAN'ın danışmanı olduğu Zehra ÇAKIR tarafından yürütülen "Covid 19'un Sınıf Yönetimi Boyutlarına Etkisinin Öğretmenler Tarafından Değerlendirilmesi" konulu proje başvurusunun görüşülmesi.
- KARAR** 47- Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Mehmet Metin ARSLAN'ın danışmanı olduğu Zehra ÇAKIR tarafından yürütülen "Covid 19'un Sınıf Yönetimi Boyutlarına Etkisinin Öğretmenler Tarafından Değerlendirilmesi" konulu proje başvurusu incelenmiş olup, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmalar Etik Kurulu Yönergesinde belirtilmiş olan Etik İlkelerine uygun olduğuna karar verildi.

Prof. Dr. Şahin AHMETOĞLU

ÜYE  
Prof. Dr. Mehmet DİKKAYA

Prof. Dr. Oğuz ÖCAL

ÜYE  
Prof. Dr. Sevgi YURTÖNCEL

Prof. Dr. İbrahim MAZMAN

Prof. Dr. Oktay AKBAŞ

Doç. Dr. Kamil ŞAHİN

ÜYE  
Prof. Dr. Erol YILMAZ

ÜYE  
Dr. Öğr. Üyesi Hızır ASBAV

### Ek.3.Anket İzni

Kırıkkale Ünv. Gelen Evrak Tarih ve Sayısı: 10.04.2023-164891



T.C.  
KIRIKKALE VALİLİĞİ  
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-79140815-605.01-74095126  
Konu : Anket İzni (Zehra ÇAKIR)

10.04.2023

KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE  
(Genel Sekreterlik)

İlgi : a) 23/03//2023 tarih ve 044-160871 sayılı yazınız.  
b) Kırıkkale Valiliğinin 10.04.2023 tarih ve 605.01-74078150 sayılı valilik oluru.

Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Ana Bilim Dalı tezli yüksek lisans öğrencisi Zehra ÇAKIR'ın; Öğretim Üyesi Prof. Dr. Mehmet Metin ARSLAN danışmanlığında yürütmekte olduğu, "Covid-19'un Sınıf Yönetimi Boyutlarına Etkisinin Öğretmenler Tarafından Değerlendirmesi" isimli yüksek lisans tez çalışmasını, 17.04.2023 - 12.05.2023 tarihleri arasında müdürlüğümüze bağlı il merkezinde bulunan resmi ortaokul öğretmenleri ile araştırma uygulaması yapabilmeye dair ilgi (b) valilik oluru ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Hayati TELEFONCU  
Millî Eğitim Müdürü

Ekler:

- 1- İlgi (a) yazı ve ekleri
- 2- İlgi (b) valilik oluru.

Adres : Hükümet Konağı B/blok 2. Kat No:207

Telefon No : 0 ( ) \_\_\_\_\_

E-Posta:

Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

**Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.**

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Bilgi için: Murat ÖZTÜRK

Unvan : Bilgisayar İşletmeni

İnternet Adresi: Faks: \_\_\_\_\_

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evrakosga.meb.gov.tr> adresinden 45c8-6279-3fe2-8190-6e6b kodu ile teyit edilebilir.

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.  
Evrak sorgulaması <http://dogrulama.kku.edu.tr/envision.sorgula/belgedogrulama.aspx?eD=BSN5FPPBAB&eS=164891> adr

## BENZERLİK BİLDİRİMİ

COVID-19 PANDEMİ DÖNEMİNDEKİ SINIF YÖNETİMİ SÜREÇLERİ: ORTA-OKUL ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ” başlıklı tezimin ana bölümü (ön bölüm, kaynaklar ve ekler hariç) Turnitin İntihal Tespit Programı aracılığıyla incelenmiş ve ilgili rapor danışmanım tarafından da kontrol edilmiştir. Kontrol sırasında (1) “Yedi sözcükten daha az olan benzeşmeler” (2) “Kaynaklar” (3) “Doğrudan alıntılar” ve (4) “Lisansüstü tezim ile ilgili yapmış olduğum kendi yayınlarım ve yararlandığım mevzuat metinleri gibi kaynaklar” dışında tutulmuştur. Benzerlik kontrolüne ilişkin rapordan elde edilen sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

|                          |              |
|--------------------------|--------------|
| <b>Rapor Tarihi</b>      | :31.07.2023  |
| <b>Gönderim Numarası</b> | : 2139477091 |
| <b>Sayfa Sayısı</b>      | : 86         |
| <b>Sözcük Sayısı</b>     | : 21.199     |
| <b>Karakter Sayısı</b>   | : 159161     |
| <b>Benzerlik Oranı</b>   | : % 15       |
| <b>Savunma Tarihi</b>    | : 07.07.2023 |

Yukarıda belirtilen sonuçları gösteren Turnitin İntihal Tespit Programı’na ilişkin orijinal raporu, sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmaksızın bu beyanım ekinde Enstitüye teslim ettiğimi, tezimin %10’dan fazla benzerlik oranı içerdiğinin, tek bir kaynakla eşleşme oranının ise %2’den fazla olduğunun belirlenmesi durumunda, bundan doğabilecek tüm yasal sorumluluğu kabul ettiğimi bildirir, saygılarımı sunarım.

**Öğrencinin Adı Soyadı:**

Zehra ÇAKIR

**Tarih:**

31.07.2023

**İmza:**

# ÖZGEÇMİŞ

## Kişisel Bilgiler

Adı ve Soyadı :Zehra ÇAKIR

E-Posta Adresi :

İş Deneyimi :

| Unvan           | Görev Yeri                          | Yıl  |
|-----------------|-------------------------------------|------|
| Uzman Öğretici  | Yeni Dolunay Rehabilitasyon Merkezi | 2020 |
| Öğretmen        | Hayat Rehabilitasyon                | 2021 |
| Sınıf Öğretmeni | Milli Eğitim Bakanlığı              | 2023 |

## Akademik Bilgiler

### Öğrenim Durumu:

| Derece           | Bölüm/Program                | Üniversite             | Yıl       |
|------------------|------------------------------|------------------------|-----------|
| Onur Öğrenciliği | İlahiyat Önlisans            | Anadolu Üniversitesi   | 2015-2017 |
| Fakülte 2.liği   | Sosyal Bilgiler Öğretmenliği | Kırıkkale Üniversitesi | 2015-2019 |
| Bölüm 2.liği     | Sosyal Bilgiler Öğretmenliği | Kırıkkale Üniversitesi | 2015-2019 |
| Lisans           | Sınıf Öğretmenliği           | Kırıkkale Üniversitesi | 2016-2020 |
| Yüksek Lisans    | Eğitim Yönetim ve Denetimi   | Kırıkkale Üniversitesi | 2019-2023 |

### Yayınlar:

Çakır, Z. ve Arslan, M.M. (2023) Covid-19 Sürecinin Sınıf Yönetimi Boyutlarına Etkisi: Orta Okul Öğretmenlerinin Görüşleri. 14.Sosyal Beşeri ve Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiri,101-109.